

บทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองที่มีต่อเกษตรกร
กรณีศึกษา : ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

**THE ROLES OF RAYONG FIELD CROPS RESEARCH CENTER
TO AGRICULTURIST
CASE STUDY : TUMBON HUAYPONG AMPHUR MUANG
RAYONG PROVINCE**

สารนิพนธ์

ของ

นันทวัน สุวรรณโชติ

41021183

เสนอต่อมหาวิทยาลัยบูรพาเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการพัฒนาชุมชน

มีนาคม 2545

คำนำ

ศูนย์วิจัยพืชไร่ เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเกษตร และพัฒนาการเกษตรให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์วิจัยพืชไร่เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรในวิธีที่ถูกต้อง และพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร รวมทั้งผลผลิตทางการเกษตรให้มีคุณภาพดี โดยมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นของกรมวิชาการเกษตร เพื่อแก้ปัญหาและให้ความช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ จึงเป็นเรื่องราวของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง ว่ามีส่วนช่วยเหลือเกษตรกรและมีการปฏิบัติงานในด้านบุคลากร การบริการ เทคโนโลยี และความสัมพันธ์กับชุมชน ให้การเกษตรพัฒนาขึ้นได้อย่างไร เพื่อที่จะนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรและการดำเนินงานให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรต่อไป ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้คงจะก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับผู้สนใจ หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยต้องขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นันทวัน สุวรรณโชติ

2 มีนาคม 2545

ประกาศคุณูปการ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน ซึ่งท่านเหล่านั้นได้ให้คำแนะนำที่เกื้อประโยชน์ในการวิจัย และให้ความช่วยเหลือในการวิจัย ตลอดจนอำนวยความสะดวกนานัปการแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี จนกระทั่งการวิจัยครั้งนี้ได้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สุเนตร สุวรรณละออง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ของผู้วิจัย ที่ท่านให้ความรู้และคำแนะนำที่เกื้อประโยชน์เป็นอย่างมากในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนท่านเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้วิจัยเกิดความตื่นตัวในการทำกรวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก

ขอขอบพระคุณคุณอัมพร ยังโหมค รักษาการแทนผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองและเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านสถานที่ฝึกงานและอำนวยความสะดวกในการฝึกงานภาคสนามเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ คุณยาย ตลอดจนญาติพี่น้อง ที่คอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมา

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆ วิชาเอกการพัฒนารวมชนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นแรงกระตุ้นในการทำวิจัยครั้งนี้

การวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้เลย หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลดังกล่าวข้างต้น

นันทวัน สุวรรณโชติ

2 มีนาคม 2545

มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

Burapha University

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ ศึกษาบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะงที่มีต่อเกษตรกร โดยพิจารณา 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการบริการ ด้านเทคโนโลยี และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เกษตรกรในเขตตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 120 คน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามแบบเลือกตอบเพียงข้อเดียว

กลุ่มตัวอย่างเพศชาย 43.3% เพศหญิง 56.7%, อายุต่ำกว่า 25 ปี 15.0% อายุ 25-50 ปี 65.0% อายุ 51 ปีขึ้นไป, 20.0% สถานภาพโสด 17.5% สถานภาพสมรส 71.7% สถานภาพหม้าย-หย่าร้าง 10.8%, การศึกษาระดับประถมศึกษา 70.8% การศึกษาระดับมัธยมศึกษา 20.0% การศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา 9.2%, รายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท 58.3% รายได้ 4,001-6,000 บาท 30.0% รายได้ 6,001 บาทขึ้นไป 11.7%

ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.49$)

กลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.26$)

กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$)

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปีเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X}=3.31$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 25-50 ปีเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X}=3.45$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$)

กลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสดเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) กลุ่ม

ตัวอย่างสถานภาพสมรสเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.41$) กลุ่มตัว

อย่างสถานภาพหม้าย-หย่าร้างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$)

กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับ

ปานกลาง ($\bar{X}=3.47$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่

ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$) กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาเห็นว่าศูนย์วิจัยพืช

ไร่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.67$)

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาทต่อเดือนเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ใน

ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.49$) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001-6,000 บาทต่อเดือนเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มี

บทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.47$) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 6,001 บาทขึ้นไปต่อเนื่องเห็นว่า
ศูนย์วิจัยพีช ไรมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.24$)

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ABSTRACT

ABSTRACT

The purposes of this research are to study the Role of Rayong Field Crops Research Center to Agriculturist, to study in 4 aspects about the officer, service, technology, and community relation.

The samples are 120 agriculturists by sex, age, marital status, educational level, and income. The instrument is 5 rating scale questionnaire. The statistics are percentage and mathematical mean.

The samples are 43.3% male, 56.7% female, 15.0% age lower 25 years old, 65.0% age 25-50 years old, 20.0% age upper 51 years old, 17.5% single, 71.7% marital, 10.8% divorce, 70.8% primary education, 20.0% secondary education, 9.2% upper secondary education, 58.3% income lower 4,000 bath per month, 30.0% income 4,001-6,000 bath per month, 11.7% income upper 6,001 bath per month.

The research results reveal the samples' attitudes about the Role of Field Crops Research Center are medium level ($\bar{X}=3.36$), especially officer roles are medium level ($\bar{X}=3.49$).

The male samples' attitudes are medium level ($\bar{X}=3.26$), the female samples' attitudes are medium level ($\bar{X}=3.44$).

The age lower 25 years old samples' attitudes are medium level ($\bar{X}=3.31$), the age 25-50 years old samples' attitudes are medium level ($\bar{X}=3.45$), the age upper 51 years old samples' attitudes are much level ($\bar{X}=3.57$).

The single samples' attitudes are much level ($\bar{X}=3.52$), the marital samples' attitudes are medium level ($\bar{X}=3.41$), the divorce samples' attitudes are medium level ($\bar{X}=3.34$).

The primary education samples' attitudes are medium level ($\bar{X}=3.47$), the secondary education samples' attitudes are medium level ($\bar{X}=3.35$), the upper secondary education samples' attitudes are much level ($\bar{X}=3.67$).

The income lower 4,000 bath per month samples' attitudes are medium level ($\bar{X}=3.49$), the income 4,001-6,000 bath per month samples' attitudes are medium level ($\bar{X}=3.47$), the income upper 6,001 bath per month samples' attitudes are medium level ($\bar{X}=3.24$).

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญ

คำนำ

ประกาศคุณูปการ

บทคัดย่อ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
2	ระเบียบวิธีวิจัย	34
	ขอบเขตการวิจัย	34
	กรอบแนวความคิด	34
	วัตถุประสงค์การวิจัย	34
	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	35
	นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	35
	ข้อมูล	35
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
	เกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
3	ลักษณะข้อมูล	37
4	การวิเคราะห์ข้อมูล	117
5	สรุปและข้อเสนอแนะ	149
	ข้อมูลทั่วไป	149
	ข้อเสนอแนะ	152
	บรรณานุกรม	
	ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	37
2	แสดงอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	38
3	แสดงอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส	38
4	แสดงอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	38
5	แสดงอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้	39
6	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง จำแนกตามเพศชาย	40
7	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง จำแนกตามเพศหญิง	45
8	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง จำแนกตามเพศ	48
9	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง จำแนกตามอายุไม่เกิน 25 ปี	49
10	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง จำแนกตามอายุ 25-50 ปี	53
11	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง จำแนกตามอายุ 51 ปีขึ้นไป	58
12	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง จำแนกตามอายุ	63
13	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง จำแนกตามสถานภาพโสด	64
14	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง จำแนกตามสถานภาพสมรส	69
15	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง จำแนกตามหม้าย-หย่าร้าง	74
16	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง จำแนกตามสถานภาพสมรส	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของ จำแนกตามการศึกษาระดับประถมศึกษา	80
18 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของ จำแนกตามการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	85
19 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของ จำแนกตามการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	90
20 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของ จำแนกตามระดับการศึกษา	95
21 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของ จำแนกตามรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท	96
22 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของ จำแนกตามรายได้ 4,001-6,000 บาท	101
23 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของ จำแนกตามรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป	106
24 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของ จำแนกตามรายได้	111
25 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของ ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 120 คน	112

บทที่ 1

บทนำ

เนื่องจากอาชีพการเกษตรนับว่าเป็นอาชีพที่สำคัญของประชาชนชาวไทยมาตั้งแต่โบราณกาล ดังนั้น จะเห็นได้จากการบันทึกข้อมูล สถิติ และหลักฐานต่างๆทางประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง หรือแม้แต่บันทึกและจดหมายเหตุต่างๆทางประวัติศาสตร์ของไทยนั้นล้วนแต่แสดงให้เห็นว่าประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ได้ยึดการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีทั้งการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหลักมาเป็นระยะเวลายาวนาน ดังนั้นในสมัยที่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีของประเทศไทยนั้น มีคำกล่าวที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” เป็นการบ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ของสภาพภูมิประเทศ รวมทั้งเป็นการแสดงให้เห็นว่าการปลูกข้าวนั้นมีความสำคัญยิ่งต่อชาวไทยในสมัยนั้น และต่อมาในสมัยที่กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวง กรุงศรีอยุธยาก็ได้ชื่อว่าเป็นเมืองอู่ข้าวอู่น้ำของประเทศ เนื่องจากกรุงศรีอยุธยาเป็นแหล่งที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง ไม่ว่าจะเป็นพื้นดิน แหล่งน้ำ และสภาพแวดล้อมต่างๆล้วนแล้วแต่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพการเกษตรทั้งสิ้น แม้แต่ในสมัยปัจจุบันก็ตาม ยังมีคำกล่าวกันว่า “ชาวนา คือ กระดูกสันหลังของชาติ” คำกล่าวนี้ เป็นการกล่าวให้เห็นถึงความสำคัญของอาชีพการเกษตร โดยเปรียบเทียบชาวนาหรือเกษตรกรเป็นเสมือนกระดูกสันหลังของชาติ เพื่อแสดงว่าชาวนาหรือเกษตรกรนั้นมีความสำคัญมาก เปรียบเช่นกระดูกสันหลังซึ่งเป็นอวัยวะที่สำคัญของมนุษย์และสัตว์ มนุษย์และสัตว์เหล่านั้นจะมีชีวิตอยู่ไม่ได้ถ้าหากปราศจากกระดูกสันหลัง จากข้อมูลและคำกล่าวเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าอาชีพการเกษตรนั้นดำเนินมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชนชาวไทยทุกคน เนื่องจากอาชีพนี้เป็นอาชีพของคนไทยส่วนใหญ่และเป็นอาชีพที่ผลิตเพื่อการบริโภคของคนทั้งประเทศ ดังนั้น ความสำคัญของการเกษตรสรุปได้ดังนี้ (รองศาสตราจารย์วิจิตร อวระกุล, 2535 :13)

1. ความสำคัญของการเกษตรต่อการดำรงชีวิตของประชากร สิ่งที่สำคัญและสำคัญที่สุดต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ คือ ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรแทบทั้งสิ้น

2. ความสำคัญของการเกษตรต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากการเกษตรจะมีความสำคัญในด้านการผลิตเพื่อการบริโภคของประชากรแล้ว ผลิตภัณฑ์การเกษตรยังเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศด้วย ดังเช่น ในปีพ.ศ. 2537 ประเทศไทยได้ส่งสินค้าเกษตรไปจำหน่ายยังต่างประเทศ คิดเป็นมูลค่าถึง 254,496 ล้านบาท (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2538) นับว่าสินค้าการเกษตรสามารถทำรายได้ให้แก่ประเทศเป็นจำนวนไม่น้อยทีเดียว เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการเกษตรหลายชนิดได้ถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม เช่น เสื้อผ้า อาหารสำเร็จรูป เคมีภัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในภาคอุตสาหกรรมที่เป็นรายได้ที่สำคัญของประเทศในปัจจุบัน

รัฐบาลที่คิดก้าวหน้าย่อมใช้นโยบายพัฒนาชาติโดยใช้การเกษตรเป็นแกนกลาง ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน การลงทุนในกิจการต่างๆโดยอาศัยภาคเกษตรกรรมเป็นพื้นฐานของการอุตสาหกรรม พาณิชย

คมนาคม การศึกษา และระบบสังคมภาคต่างๆส่งเสริมสนับสนุนการเกษตร เพราะเมื่อเกษตรกรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น จะเป็นฐานให้ภาคอื่นๆเจริญและเข้มแข็งตามไปด้วย เช่น อุตสาหกรรมสินค้า บริการ การค้าขาย เป็นการกระจายรายได้เพื่อยกฐานะของคนในชนบทที่มีฐานะอ่อนแอซึ่งเป็นพลเมืองจำนวนมากในประเทศ อันเป็นสิ่งจำเป็นและความอยู่รอดของสังคมประเทศชาติอย่างแท้จริง เพราะเมื่อภาคเกษตรกรรมเจริญขึ้น ประสิทธิภาพการผลิตของประเทศสูงขึ้น จำนวนผู้บริโภคผลผลิตก็จะเพิ่มขึ้นด้วย รวมทั้งมีการเคลื่อนไหวโยกย้ายผลผลิตและแรงงานจากภาคเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรม เมื่อนั้นภาคเกษตรจะก้าวหน้ามีเกษตรกรน้อยลง แต่ประสิทธิภาพการผลิตด้านเกษตรสูงขึ้น เมื่อถึงจุดนี้ประเทศก็จะมีการพัฒนาอย่างจริงจังและสมบูรณ์อย่างเช่นในประเทศพัฒนาอื่นๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และที่อื่นๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสมบูรณ์พูนสุข ราบรื่นปราศจากหนี้สิน การพัฒนาประเทศจึงจะมีอัตราเร่งสูงขึ้นได้

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา มีทรัพยากรและพลเมืองที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นพื้นฐานหลัก เจ้าหน้าที่พนักงานตลอดจนงบประมาณได้ทุ่มเทให้การส่งเสริมพัฒนาการเกษตรอย่างกว้างขวาง ผลิตผลทางเกษตรเป็นส่วนหรือปัจจัยในการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดผลิตผล สินค้า อาหาร ผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม ให้เป็นสินค้าที่ใช้ภายในประเทศและส่งออกขายเป็นสินค้า นำเงินรายได้และภาษีอากรมาดำเนินกิจการของประเทศ อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรทั้งด้านเทคนิค วิชาการ วิชาการให้การศึกษา การเผยแพร่ ตลอดจนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพภาพของเกษตรกรเอง สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และบรรยากาศของการเมือง ซึ่งเกษตรกรต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้เกิดความรู้ ความคิดจนสามารถแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพให้เจริญก้าวหน้า เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

ดังนั้นทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชนจึงได้เริ่มหันมาสนใจและให้ความสำคัญกับการทำการเกษตร รวมทั้งหันมาให้ความสนใจเกษตรกรและผลิตผลทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ก็เนื่องมาจากว่ารายได้ส่วนใหญ่ของประเทศนั้นมาจากการส่งออกสินค้าและผลิตผลทางการเกษตรซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นรายได้หลักของประเทศ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันนี้การอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทกับสังคมไทยเป็นอย่างมากก็ตาม แต่อาชีพเกษตรกรก็ยังคงเป็นอาชีพหลักของคนไทยและเป็นอาชีพที่ช่วยเหลือเลี้ยงชีวิตของคนในชาติได้ ซึ่งในปัจจุบันก็ได้มีการส่งเสริมการทำการเกษตรในหลายวิธีด้วยกัน เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ การทำเกษตรแบบผสมผสาน การทำเกษตรอินทรีย์ ฯลฯ ซึ่งก็เป็นแนวทางในการพัฒนาการทำการเกษตรให้ดีขึ้น มีผลผลิตและประสิทธิภาพสูงขึ้นเพื่อให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ไม่มีหนี้สินและรู้จักประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่รอบๆตัวเอามาใช้ให้เกิดประโยชน์

อำเภอเมืองระยอง ประกอบด้วยเนื้อที่ 3,552 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,220,000 ไร่ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอเมืองเป็นพื้นที่ราบสลับดอน มีป่าไม้เล็กน้อยส่วนมากเป็นผลไม้และพืชไร่ ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดระยองประกอบอาชีพการเกษตร และในอำเภอเมืองนี้ก็มีประชากรที่ประกอบอาชีพการเกษตรอยู่ไม่น้อย แต่เนื่องจากความเหมาะสมของสภาพพื้นที่จึงทำให้ในเขตอำเภอเมืองระยองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเทศบาลตำบลมาตาพุดมีการทำการเกษตรที่เป็นพืชไร่มากกว่าพืชสวน ซึ่งเกษตรกรก็ยังมีปัญหาในเรื่องคุณภาพและปริมาณการผลิตที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เกษตรกรจะต้องได้รับ

การช่วยเหลือและสนับสนุน ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองจึงเป็นหน่วยงานที่ดั่งขึ้นเพื่อศึกษา วิจัย ค้นคว้า และพัฒนาพืช รวมทั้งคอยให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรผู้ปลูกพืชไร่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบภาคตะวันออก 5 จังหวัด ซึ่งการให้ความช่วยเหลือจะทำการจัดหาพันธุ์พืชใหม่ๆที่เหมาะสมกับพื้นที่เพื่อแจกจ่ายให้แก่เกษตรกร และยังมีการพัฒนาพันธุ์พืชที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้นเพื่อช่วยให้เกษตรกรได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูงขึ้น ขายได้มากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรปลอดจากหนี้สินและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอเอกสาร และงานวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัยให้มากที่สุด ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศูนย์วิจัยพืชไร่
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทนี้ ส่วนใหญ่มักพิจารณาในด้านแนวความคิดทางสังคมวิทยาและจิตวิทยา ซึ่งนักจิตวิทยาและนักสังคมวิทยาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทไว้หลายประการ ซึ่งพอจะนำมาพิจารณาพอสังเขปได้ดังนี้

พิทยา สายหู (2540 : 47-48) ได้อธิบายว่า บทบาทหน้าที่ คือ สิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความเป็น “บุคคล” และเปรียบได้เสมือน “บท” ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้นเป็น (ตัวละคร) อะไร มีบทบาทที่จะต้องแสดงอย่างไร ถ้าแสดงผิดบทหรือไม่สมบท ก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้แสดงไปเลย ในความหมายเช่นนี้ “บทบาท” ก็คือ การกระทำต่างๆที่ “บท” กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำ ครอบคลุมที่ยังอยู่ใน “บท” นั้น (อุปถัมภ์ ศรีจันทร์, 2538 : 26)

ไพบุลย์ ช่างเรียน (2516 : 29-30) ได้อธิบายถึงบทบาทตามแนวความคิด และทฤษฎีทางสังคมวิทยาว่า “บทบาท” โดยทั่วไปอาจพิจารณาความหมายได้ 2 นัย คือ นัยแรกพิจารณาในด้านโครงสร้างสังคม หมายถึงตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่างๆ ซึ่งแสดงลักษณะโดยคุณสมบัติ และกิจกรรมของกลุ่มที่ครองตำแหน่งนั้น อีกนัยหนึ่งพิจารณาในด้านการแสดงบทบาทหรือการปะทะสังสรรค์ทางสังคม หมายถึง ผลที่มีแบบแผนการกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์แห่งการปะทะสังสรรค์นั้น

ตามนัยแรก บทบาทเป็นการจำแนกชนิดของบุคคลในสังคมซึ่งถูกกระทำให้แตกต่างกัน โดยคุณสมบัติ และพฤติกรรมของเขาที่ปทัสถาน บทบาทที่แสดงให้เห็นถึงการวิภาคกิจกรรมต่างๆ และลักษณะซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในสังคมของสมาชิกสังคม ตามนัยหลังบทบาทเป็นวิธีแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่สังสรรค์

กันนั้นว่าจะปฏิบัติต่อกันอย่างไร ซึ่งเมื่อพิจารณารวมกันทั้งสองนัยแล้ว บทบาทจึงเป็นตัวกลางระหว่างสังคม และบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในสถานการณ์ซึ่งพฤติกรรมของเขากลายเป็นแนวทางการปฏิบัติของสังคม ดังนั้น สังคมจึงต้องเป็นตัววางรูปแบบของบทบาทที่ควรจะเป็นเอาไว้ เมื่อสถานการณ์ คือ การใช้สิทธิและหน้าที่ให้บังเกิดผล นั่นคือ สถานภาพที่แสดงให้ทราบถึงบุคคลนั้นว่าเป็นใคร

บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรม อันเป็นที่คาดหวังของสมาชิกที่มีต่อบุคคลนั้น และบทบาทเป็นแบบแผนของความต้องการ เป้าหมาย ความเชื่อ ความรู้ และการกระทำที่สมาชิกของชุมชนคาดหวังว่าควรจะเป็นไปตามลักษณะชนิดของตำแหน่งที่เป็นอยู่ และบทบาททุกตำแหน่งเหนือชั้น จะถูกสมาชิกในชุมชนคาดหวังไว้ในระดับหนึ่งว่าพฤติกรรมของคนที่อยู่ในตำแหน่งนั้นควรจะทำอย่างไร มีพฤติกรรมอย่างไร คือ บทบาทของคนที่อยู่ในตำแหน่งหนึ่งควรจะมีอะไรบ้างนั่นเอง บางทีบทบาทอาจหมายความรวมไปถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ หรือพันธะของตำแหน่งนั้นๆ (ไฮเกา ซูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมณุษย์, 2515 : 129)

ภิญโญ สาธร (2519 : 304) ให้ความเห็นว่า บทบาท หมายถึง ความมุ่งหวังที่บุคคลอื่นคาดหวังว่าบุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งควรจะทำ หรือแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง บทบาทหนึ่งที่ควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่

อุทัย หิรัญโค (2519 : 120) กล่าวถึงบทบาท เป็นการปฏิบัติหน้าที่ หรือการแสดงออกที่คนอื่น ๆ ได้คาดคิดหรือหวังว่าเขาจะทำเมื่ออยู่ภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง การที่ประชาชนคาดหมายหรือมุ่งหวังให้เขากระทำอย่างนั้น ก็คือ เอาฐานะและหน้าที่ทางสังคมของเขาเป็นมูลฐาน

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2523 : 167) บทบาทหมายถึง เป็นการแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งตามนัยสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง การแสดงบทบาทของตำแหน่งที่บุคคลครองอยู่นั้นถือว่าเป็น “บทบาทจริง” ซึ่งยึดถือตามนัยสิทธิ และหน้าที่ของตำแหน่งสอดคล้องกับค่านิยม และปทัสถานของสังคม การแสดงบทบาทตามตำแหน่งย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม บุคคลที่เกี่ยวข้องย่อมมีความมุ่งหวัง หรือมีความหวังในบทบาทที่ผู้สวมตำแหน่งจะแสดงซึ่งเรียกว่า “บทบาทที่คาดหวัง”

โคเฮน (Cohen, 1997 : 36) ได้อธิบายทฤษฎีบทบาทว่า การที่สังคมเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้ ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติได้จริงเป็นวิธีการที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกมาจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้นอาจจะมีสาเหตุมาจากสิ่งต่อไปนี้

1. บุคคลขาดความเข้าใจในบทบาทที่ต้องการ
2. ความไม่เห็นด้วยหรือลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด
3. บุคคลที่ไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เดวิด (David 1962 : 40) ได้กล่าวถึงบทบาทว่า การที่บุคคลจะดำรงตำแหน่งใดนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์หน้าที่ความรับผิดชอบกำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่งเสมอ และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบนั้นจะต้องเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจกันระหว่างบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ทิตยา สุวรรณชฎ (2510 : 4) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทว่าเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่ ถูกกำหนดโดยฐานะตำแหน่งทางสังคมที่ควรปฏิบัติและ “บทบาทอุดมคติ” หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่ง ทางสังคมควรปฏิบัติ และ “บทบาทที่ปฏิบัติจริง” หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมจะต้องปฏิบัติจริง โดยให้แนวคิดว่า “บทบาทที่ปฏิบัติจริง” เป็นผลรวมของบทบาทตามอุดมคติ บุคลิกภาพของผู้ดำรงฐานะ ตำแหน่ง อารมณ์ การแสดงบทบาท และอุปกรณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอยู่รวมทั้งปฏิกริยาของผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับฐานะตำแหน่งและบทบาทของสังคมมนุษย์ ได้สรุปไว้เป็นสาระสำคัญดังนี้

1. มีฐานะตำแหน่งอยู่จริงทุกสังคม และมีอยู่ก่อนที่จะเข้าไปครอง
2. มีบทบาทที่ควรจะเป็นประจำอยู่ในแต่ละตำแหน่ง
3. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ในสังคมนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการดำรงตำแหน่ง และบทบาทที่ควรจะเป็น
4. การที่คนเราจะทราบถึงฐานะตำแหน่งและบทบาทได้นั้นมาจากสังคมประกิดในสังคมนั้น
5. บทบาทที่ควรจะเป็นนั้น ไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเหมือนพฤติกรรมจริงๆ ของคนที่ครอง ตำแหน่งนั้น เพราะพฤติกรรมจริงนั้นเป็นผลของปฏิกริยาของคนที่ครองตำแหน่งที่มีบทบาทที่ควรจะเป็น บุคลิกภาพของตนเอง

จะนั้นพอจะสรุปได้ว่าบทบาทนั้น ก็คือ บรรดาพฤติกรรมต่างๆที่บุคคลต้องกระทำตามฐานะของตน ในสังคม โดยมีวัฒนธรรมของสังคมหรือชุมชนเป็นตัวกำหนด ซึ่งบุคคลแต่ละคนนั้นอาจมีหลายบทบาทก็ได้ ในเวลาเดียวกัน และบทบาทเหล่านั้นจะแสดงออกมาในลักษณะของความต้องการอย่างเห็นได้ชัดเจน

ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท ได้มีผู้เสนอข้อคิดเห็นไว้ในลักษณะต่างๆดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีของชองราล์ฟ ลินตัน (Ralph Linton's Role Theory) นักมานุษยวิทยาผู้นี้ได้เสนอข้อคิดเห็นไว้ว่า ตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นตัวกำหนดบทบาท บุคคลจะปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างสมบทบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น บุคลิกภาพของผู้สวมบทบาท สภาพสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆด้วย

2. ทฤษฎีของโฮมันน์ (Homan's Role Theory) นักสังคมวิทยา เขาได้แสดงความคิดเห็นว่า บุคคลในสังคมอาจเปลี่ยนแปลงบทบาทของครุอย่างสมบูรณ์ แต่ขณะกลับถึงบ้านจะแสดงบทบาทของสามีและภรรยาหรือบทบาทของพ่อแม่อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแต่ละคนมีบทบาทมากมาย ในขณะเดียวกันข้อที่ควรปฏิบัติก็คือการใช้บทบาทให้เหมาะสมกับสถานภาพที่มีอยู่ในขณะนั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก

3. ทฤษฎีของพาร์สัน (Talcott Parson's Role Theory) ได้กล่าวไว้ว่า เนื่องจากมนุษย์ที่อยู่ในสังคมจำเป็นต้องมีการปะทะสังสรรค์หรือติดต่อกับสมาชิกของกลุ่ม โดยเหตุนี้บทบาทของแต่ละบุคคลจึงเพิ่มขึ้นโดยอัตโนมัติ อย่างเช่น คนที่มีเพื่อนฝูงมากย่อมมีบทบาทมากขึ้นไปด้วย ทฤษฎีของพาร์สันได้ชี้ให้เห็นถึงว่า ในสังคมเล็กๆอย่างครอบครัวชนบททุกคนต้องรู้จักติดต่อกันอยู่ตลอดเวลา มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเพื่อ

ให้เกิดความรัก ความสามัคคีทางสังคม แต่สำหรับสังคมเมือง สถาบันต่างๆทางสังคม สมาชิกจะมีการติดต่อกันตามสถานภาพโดยยึดถือระบบการแบ่งงานเป็นสำคัญ ทุกคนต้องมีความสำนึกในเรื่องของมนุษย์สัมพันธ์เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการทำงานและความเป็นปึกแผ่นทางสังคม สถาบันต่างๆเหล่านั้นจะต้องปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดไว้เพื่อบรรลุจุดหมายปลายทางที่ตนตั้งไว้เป็นสำคัญ

4. ทฤษฎีของเมอร์ตัน (Merton's Role Theory) ทฤษฎีนี้ โรเบิร์ต เค เมอร์ตัน ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาชาวอเมริกันกล่าวว่า บุคคลจะต้องมีทั้งตำแหน่งและบทบาทควบคู่กันไป บทบาทจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอยู่กับลักษณะของสังคมที่เขาเป็นสมาชิก ปัญหาสังคมส่วนใหญ่เป็นผลมาจากความขัดแย้งในเรื่องบทบาทและสถานภาพที่เป็นไปโดยขาดความสมดุล

5. ทฤษฎีของกู๊ด (Good's Role Theory) กู๊ดเป็นนักสังคมวิทยาผู้หนึ่งที่ได้สนใจในเรื่องของบทบาทกล่าวว่าบทบาทที่แท้จริงก็คือ แบบของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคล บทบาทจะต้องไปสอดคล้องกับวิธีการและจุดมุ่งหมายที่สังคมกำหนดไว้ด้วย

6. ทฤษฎีของกัสกิน (Cuskin's Role Theory) กัสกินนับเป็นนักสังคมวิทยาอีกผู้หนึ่งที่สนใจเรื่องบทบาท กล่าวว่าบทบาทที่แท้จริงก็คือ แบบของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคล บทบาทจะต้องไปสอดคล้องกับวิธีการและจุดมุ่งหมายที่สังคมกำหนดไว้ด้วย

อย่างไรก็ตาม รัลฟ ลินตัน นักมานุษยวิทยาก็เป็นคนแรกที่ทำให้แนวคิดในเรื่องสถานภาพและบทบาท ลินตันได้กล่าวว่าสถานภาพเป็นนามธรรม ซึ่งหมายถึง ฐานะตำแหน่งจะเป็นเครื่องกำหนดบทบาทของตำแหน่งนั้นๆว่ามีภารกิจหน้าที่อย่างไรบ้าง ฉะนั้นเมื่อมีตำแหน่งเกิดขึ้นสิ่งที่ควบคู่กันมากับตำแหน่งก็คือบทบาทของตำแหน่งนั่นเอง (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2522 : 48)

เพราะฉะนั้นบทบาท จึงเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่ดำรงอยู่ และการแสดงบทบาทนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน เช่น ความรู้ความเข้าใจในบทบาท และหน้าที่ การยอมรับในบทบาท ความคาดหวังในบทบาท แรงเสริม โอกาสในการแสดงบทบาท รวมทั้งการสนับสนุนของสังคม บทบาทของบุคคลที่แสดงออกมาอาจจะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ หรือแตกต่างเบี่ยงเบนออกไปด้วยเหตุแห่งปัจจัยที่กล่าวมา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางการเกษตรและสภาพการผลิตทางการเกษตรของประเทศ นับว่ามีความจำเป็นสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบงานส่งเสริมการเกษตรเนื่องจากข้อมูลต่างๆเหล่านี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์สภาพข้อเท็จจริง เพื่อใช้ในการวางแผนโครงการส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นมีดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลการเกษตรทางด้านกายภาพ

1.1 จำนวนพื้นที่และการใช้ที่ดิน จากสถิติการใช้ที่ดินในประเทศไทย พ.ศ. 2536 ประเทศไทยมีพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 320,696,888 ไร่ ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ทางการเกษตรจำนวน 133,076,188 ไร่ (41.50%)

พื้นที่ป่าไม้จำนวน 85,436,284 ไร่ (26.64%) และนอกนั้นเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้จำแนกจำนวน 102,184,416 ไร่ (31.86%)

1.2 สภาพอุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝน และการชลประทาน ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้น แบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว (ยกเว้นภาคใต้) โดยทั่วไปอุณหภูมิค่อนข้างสูงในช่วงฤดูร้อน โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนปริมาณน้ำฝนนั้นในเขตภาคใต้มีปริมาณมากกว่าภาคอื่นๆ แต่มีบางพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคกลางที่ได้รับปริมาณน้ำฝนต่ำ ทำให้มีปัญหาต่อการเพาะปลูก

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาทางด้านการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาระบบชลประทาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ระบบการชลประทานก็ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการในการประกอบอาชีพทางการเกษตร และยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ทางการเกษตรของประเทศ คือ มีเพียงร้อยละ 21.31 ของพื้นที่ทางการเกษตรเท่านั้นที่มีระบบชลประทาน พื้นที่ทางการเกษตรส่วนใหญ่ของประเทศยังต้องอาศัยน้ำเพื่อการเกษตรจากน้ำฝนตามธรรมชาติอยู่ นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งในการประกอบอาชีพทางการเกษตร

2. ข้อมูลการเกษตรทางด้านเศรษฐกิจ

2.1 ต้นทุนการผลิต ราคาจำหน่ายและผลผลิตเฉลี่ยของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญบางชนิด การผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทยนั้น ต้นทุนในการผลิต ราคาที่เกษตรกรจำหน่ายได้และผลผลิตเฉลี่ยแตกต่างกันไปตามชนิดของพืชและฤดูกาลหรือปีเพาะปลูก ผลผลิตหลักส่วนใหญ่เกษตรกรจำหน่ายได้ในราคาที่สูงกว่าต้นทุนการผลิตเพียงเล็กน้อย มีเพียงบางชนิด เช่น ปอแก้ว ราคาจำหน่ายต่ำกว่าต้นทุนการผลิต นอกจากเกษตรกรจำหน่ายผลิตผลได้ในราคาค่อนข้างต่ำแล้วผลผลิตของพืชเหล่านั้นก็ต่ำเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตเฉลี่ยของโลก

2.2 รายได้ รายจ่าย และเงินออมของครอบครัวเกษตรกร จากข้อมูลสถิติการเกษตรปีเพาะปลูก 2534/2535 โดยแบ่งรายได้และรายจ่ายของเกษตรกรไทยออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ รายได้และรายจ่ายจากภาคเกษตร และรายได้และรายจ่ายจากภายนอกภาคเกษตร ข้อมูลดังกล่าวปรากฏว่ารายได้สุทธิของเกษตรกรจากภาคเกษตรเฉลี่ยครอบครัวละ 11,230.76 บาท ซึ่งนับว่าการผลิตทางการเกษตรนั้นยังพอมีกำไรอยู่บ้างเล็กน้อย แต่เมื่อนำมาคำนวณกับรายจ่ายทั้งหมดแล้วเกษตรกรมีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย จึงทำให้เงินออมมีค่าเป็นลบ (-1,271.54 บาท) แสดงให้เห็นว่าโดยรวมแล้วครอบครัวเกษตรกรไทยมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย

3. ข้อมูลการเกษตรทางด้านสังคม

3.1 ประชาชนและแรงงานภาคเกษตร ประชาชนภาคเกษตรยังเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ถึงแม้ว่าประชาชน ภาคเกษตรจะมีแนวโน้มลดลงในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาก็ตาม กล่าวคือ ประชาชนภาคเกษตรลดลงจากร้อยละ 71 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 (2515-2519) เป็นร้อยละ 63.1 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530-2534) แต่อย่างไรก็ตาม โครงสร้างของแรงงานระหว่างภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรมีการ

เปลี่ยนแปลงค่อนข้างช้า เมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างของการผลิต ดังเช่น ในช่วงแผนพัฒนาฯฉบับที่ 3 มีแรงงานภาคเกษตรคิดเป็นร้อยละ 67.8 และลดลงคิดเป็นร้อยละ 60.8 ในช่วงแผนพัฒนาฯฉบับที่ 6

3.2 ลักษณะการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินถือครองทำการเกษตร สำหรับการถือครองพื้นที่ทางการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ที่เป็นของตนเองจำนวน 107,987,230 ไร่ (81.15%) และเป็นพื้นที่ของคนอื่นจำนวน 25,088,958 ไร่ (18.85%) ส่วนในเรื่องของการใช้พื้นที่ที่ถือครองทางการเกษตรนั้น แบ่งออกเป็นพื้นที่นา 69,313,003 ไร่ (52.09%) พืชไร่ 33,528,631 ไร่ (25.19%) ไม้ผลไม้ยืนต้น 20,098,411 ไร่ (15.10%) และอื่นๆจำนวน 10,146,143 ไร่ (7.62%)

สภาพปัญหาทางการเกษตรของประเทศไทย

ถึงแม้ว่าอาชีพการเกษตรจะเป็นอาชีพที่มีความสำคัญและเป็นอาชีพหลักของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ แต่การประกอบอาชีพการเกษตรนั้นต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคนานาประการ ประชากรที่ประกอบอาชีพนี้ในกลุ่มบุคคลที่ดีมีโอกาสกว่าบุคคลในกลุ่มอาชีพอื่นไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เนื่องจากการผลิตทางการเกษตรนั้นมีปัญหาหลายประการ กล่าวโดยสรุปสามารถแยกเป็นประเด็นที่สำคัญๆได้ดังนี้ (ดร. วัลลภ พรหมทอง.2541 : 8-12)

1. ปัญหาเนื่องจากตัวเกษตรกร ปัญหาที่เกิดจากตัวเกษตรกรเองนั้น นับว่าเป็นปัญหาพื้นฐานในการผลิตทางการเกษตร ปัญหาสำคัญที่พบอยู่เสมอในปัจจุบัน ได้แก่

1.1 การศึกษาต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีการศึกษาต่ำคือจบการศึกษาภาคบังคับหรือชั้นประถมศึกษาตอนต้น ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการศึกษภาคบังคับของประเทศไทยได้ขยายเป็นชั้นประถมปีที่ 6 และขยายเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3แล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้ที่ประกอบอาชีพนี้ส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาต่ำอยู่ การศึกษาที่เป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของมนุษย์ แต่ถ้าหากประชาชนมีการศึกษาต่ำแล้วจะทำให้ขาดประสิทธิภาพในการรับข้อมูล ข่าวสาร หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ จากแหล่งต่างๆ เช่น จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพ ดังนั้นถ้าหากเกษตรกรมีการศึกษาต่ำจะเป็นผลทำให้การประกอบอาชีพไม่มีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตต่ำ และรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้ผู้ที่มีการศึกษายังมีโอกาที่จะถูกหลอกหรือถูกเอาเปรียบได้ง่ายอีกด้วย

1.2 ความยากจน เงินทุนนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการผลิตทางการเกษตรในปัจจุบัน เนื่องจากการผลิตทางการเกษตรนั้นจำเป็นจะต้องจัดซื้อปัจจัยที่จำเป็นในการผลิต เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย สารเคมี เครื่องมืออุปกรณ์ เป็นต้น สิ่งต่างๆเหล่านี้เกษตรกรจะต้องมีเงินเพื่อนำไปซื้อมาใช้ในการผลิต บางรายที่ไม่มีเงินสำหรับซื้อปัจจัยเหล่านี้ผลิตผลที่ได้ก็จะไม่มีคุณภาพ เช่น การปลูกพืชที่ไม่มีการใส่ปุ๋ย ไม่ใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชจะทำให้ได้ผลผลิตต่ำ เกษตรกรบางรายต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาในอัตราดอกเบี้ยที่ค่อนข้างสูง เช่น อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อเดือนหรือร้อยละ 60 ต่อปี ทำให้ผลิตผลที่ได้นั้นไม่คุ้มกับการลงทุน เพราะจะต้องจ่ายดอกเบี้ยเป็นจำนวนมากให้แก่ยทุน นอกจากความยากจนที่เป็นปัญหาพื้นฐานของ

เกษตรกรแล้วรายได้ ก็ นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญเช่นกัน เพราะว่ารายได้ ของเกษตรกรนั้นต่ำมากเมื่อเทียบกับ บุคคลกลุ่มอื่นๆ กล่าวคือ เกษตรกรมีรายได้ ต่ำกว่าบุคคลกลุ่มอื่นถึง 12 เท่า

1.3 สุขภาพไม่แข็งแรง เกษตรกรส่วนใหญ่มีสุขภาพแข็งแรงน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่ม อาชีพอื่น เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาดำและมีฐานะยากจนจึงทำให้บริโภคอาหารไม่ถูกสุข ลักษณะ และบริโภคอาหารที่มีความจำเป็นต่อร่างกายไม่ครบทั้ง 5 หมู่ เนื่องจากหา ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และถึงแม้จะมีความเข้าใจแต่ก็ ไม่มีอำนาจในการซื้ออาหารเพราะไม่มีเงินเพียงพอ เกษตรกรบางราย รับประทานแต่น้ำพริกและผักจิ้มหรือส้มตำเป็นอาหารหลัก อันเป็นสาเหตุของโรคขาดสารอาหารทำให้ร่างกายไม่แข็งแรงสมบูรณ์ การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เกษตรกรบางรายยังหา โอกาสในการให้บริการ านสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน เนื่องจากการให้บริการทาง านสาธารณสุขยังไม่ทั่วถึง เพราะว่าเกษตรกร ส่วนใหญ่ได้อาศัยอยู่ในท้องถิ่นทุรกัน ารและห่างไกลความเจริญ สิ่งที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร อีกประการหนึ่งก็คือ การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัด ศัตรูพืชอย่างไม่ถูกวิธีและขาด ความระมัดระวังซึ่งเป็น อันตรายต่อสุขภาพ จากเหตุผล ดังกล่าว เกษตรกรจึงมีสุขภาพไม่แข็งแรง อันจะเป็นผลให้การทำงานหรือการ ผลิตทางการเกษตรไม่มีประสิทธิภาพ

1.4 ที่ ินทำกิน เกษตรกรบางส่วนประมาณร้อยละ 19 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด ไม่มีที่ ินทำ การเกษตรเป็นของตนเองต้องเช่าที่ ินของคนอื่น เกษตรกรกลุ่มนี้จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างไม่ พึงพิถีพิถัน เพราะคิดว่าผลผลิตที่ ินไม่ใช่ของตนเองทั้งหมด นอกจากนี้ยังพบอีกว่าเกษตรกรไทยมีพื้นที่ถือ ครองทางการเกษตรค่อนข้างน้อยโดยเฉลี่ยประมาณครอบครัวละ 20.59 ไร่ หรือประมาณ 6.86 ไร่ต่อคน จำนวนพื้นที่ถือครอง ดังกล่าวนับว่าต่ำมาก จึงทำให้รายได้ จากการผลิตทางการเกษตรไม่เพียงพอต่อการ ำรง ชีวิต

1.5 ลักษณะนิสัยประจำตัวของเกษตรกร เกษตรกรไทยมีลักษณะนิสัยประจำตัวที่เป็นอุปสรรคต่อ การประกอบอาชีพทางการเกษตร กล่าวคือ ไม่ค่อยยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆที่ ับการแนะนำ เช่น การใช้ ปุ๋ยในนาข้าว การตัด แต่งกิ่งไม้ผล การให้วัคซีนป้องกันโรคสัตว์ เป็นต้น เนื่องจากเกษตรกรเคยชินกับการ ปฏิบัติสืบทอดิ ต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และมีความเชื่อในเรื่องของภูตผีปีศาจหรือมีความเชื่อในสิ่งที่ไม่ สามารถพิสูจน์ได้ ซึ่งขัด ต่อหลักวิทยาศาสตร์ เช่น การเคาะต้นไม้เมื่อเก็บ จันทรูปราคา หรือการใช้ตะปูจากโลง ศพตอกต้นไม้เนื่องจากเชื่อว่าจะทำให้ต้นไม้นั้นมีผล อก เป็นต้น นอกจากนี้เกษตรกรไทยยังมีลักษณะนิสัย แบบต่างคนต่างทำ ไม่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตสินค้าและสร้างอำนาจการต่อรองในเรื่องราคา บางครั้งยังมี การขายดี ราคาตัวเองอีก ้วย

2. ปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ปัญหาที่เกิ จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาตินั้น ี่ ่แก่ปัญหาที่เกิ จากสภาพ ินฟ้าอากาศแหล่งน้ำ ศัตรูพืชและภัยธรรมชาติอื่นๆ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

2.1 สภาพพื้นที่ ินไม่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพการเกษตร แบ่งได้ ังนี้

2.1.1 ความลาดชันของพื้นที่ พื้นที่การเกษตรบางแห่งของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาค เหนือตอนบนและบางจังหวัด ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขายากแก่การ

ประกอบอาชีพการเกษตรอย่างอื่นนอกจากทำป่าไม้หรือปลูกไม้ผลบางชนิด เช่น มะพร้าวและยางพารา นอกจากสภาพพื้นที่ที่เป็นภูเขาแล้ว ยังมีสภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มและที่ดอนทำให้ยากต่อการประกอบอาชีพการเกษตรและการจัดระบบชลประทาน

2.1.2 สภาพของดินมีสมรรถนะในการผลิตต่ำ หลายพื้นที่ของประเทศดินมีสภาพเป็นดินเค็ม ดินเปรี้ยว และดินพรุ ซึ่งดินที่มีสภาพเช่นนี้เป็นดินที่ไม่เหมาะสมและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพการเกษตร จำเป็นต้องลงทุนในการผลิตสูงจึงจะสามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้ ซึ่งจะทำให้ไม่คุ้มกับการลงทุน

2.1.3 ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ ลักษณะเช่นนี้อาจเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ เช่น การพังทลายหรือการชะล้างหน้าดิน และอาจเกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรเอง เช่น ปลูกพืชชนิดเดียวติดต่อกันเป็นเวลานานและไม่มีการบำรุงรักษาความสมบูรณ์ของดิน ทำให้โครงสร้างของดินเสียไปและธาตุอาหารในดินขาดแคลน ทำให้การประกอบอาชีพการเกษตรต้องลงทุนสูงเนื่องจากเกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อปุ๋ยเคมีและธาตุอาหารอื่นๆ

2.2 ความจำกัดของแหล่งน้ำ การประกอบอาชีพการเกษตรของประเทศไทยในปัจจุบันมีพื้นที่เพียงประมาณร้อยละ 21 เท่านั้นที่มีระบบชลประทาน นอกนั้นการประกอบอาชีพการเกษตรต้องอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ ถ้าหากปีใดฝนตกสม่ำเสมอและมีปริมาณเพียงพอเกษตรกรก็จะสามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากปีใดฝนแล้งหรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลเกษตรกรก็จะพบกับปัญหาและไม่สามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้

2.3 ความผันแปรของสภาพภูมิอากาศ ปัจจุบันสภาพต่างๆทางธรรมชาติผันแปรไป เช่น ฝนไม่ตกตามฤดูกาล บางปีฝนก็มาเร็วแต่บางปีฝนก็มาช้ากว่าปกติ หรือบางปีฝนก็ทิ้งช่วงเป็นเวลานาน เมื่อเป็นเช่นนี้เกษตรกรต้องประสบกับปัญหาในการเพาะปลูกพืช นอกจากนี้สภาพทางธรรมชาติอย่างอื่นก็เปลี่ยนไป เช่น อุณหภูมิของอากาศสูงกว่าในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งอาจเกิดจากความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าไม้ถูกทำลายเป็นจำนวนมากจึงส่งผลให้อุณหภูมิสูงขึ้นและความชื้นของอากาศลดต่ำลง ทำให้มีผลต่อการประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกร

2.4 การระบาดของศัตรูพืชมากขึ้น การประกอบอาชีพการเกษตรในปัจจุบันจะต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงมากกว่าในอดีต เนื่องจากระบบนิเวศน์ถูกทำลายและสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป มีการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชกันอย่างแพร่หลายจึงทำให้ศัตรูของศัตรูพืชตามธรรมชาติ เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียน และจุลินทรีย์อื่นๆถูกทำลายไป จะเห็นได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรในปัจจุบัน ถ้าหากไม่มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชแล้วแทบจะไม่ได้ผลิตผลเลย ตัวอย่างที่เห็นเด่นชัดก็คือ เมื่อก่อนเกษตรกรมักจะปลูกพืชชนิดต่างๆไว้ตามสวนหลังบ้าน เช่น มะนาว มะยม ชมพู่ เป็นต้น เกษตรกรสามารถเก็บผลิตผลได้โดยไม่ต้องใช้สารเคมีใดๆ แต่ในปัจจุบันถ้าหากไม่มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชแล้วแทบจะไม่ได้ผลิตผลของพืชเหล่านั้นเลย

2.5 ภัยธรรมชาติ เป็นที่ทราบกันดีว่าการประกอบอาชีพการเกษตร ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสภาพทางธรรมชาติ ภัยธรรมชาติที่สำคัญที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพของเกษตรกรไทย ได้แก่ พายุ น้ำท่วมและฝนแล้ง คังตัวอย่างที่เกิดขึ้นในภาคใต้ของประเทศไทย เช่นกรณีของพายุเกย์และพายุลินดาที่พัดถล่มภาคใต้ ซึ่งทำให้เกษตรกรบางรายต้องสิ้นเนื้อประดาตัวไปตามๆกัน

3. ปัญหาทางด้านการตลาด ปัญหาการตลาดนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดชนิดหนึ่งของการประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งแยกออกเป็นปัญหาย่อยๆ ได้ดังนี้

3.1 ความไม่แน่นอนของราคาผลิตผล ราคาสินค้าการเกษตรมักขึ้นอยู่กับสภาวะของการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ และปริมาณของสินค้าการเกษตร กล่าวคือ ถ้าหากปริมาณสินค้ามีน้อยราคาก็จะสูงและในทางตรงกันข้ามถ้าหากสินค้ามีปริมาณมากราคาก็จะตกต่ำ

3.2 ราคาสินค้าการเกษตรถูกกำหนดโดยผู้บริโภคร ผู้ผลิตสินค้าการเกษตรมีความเสียเปรียบต่อผู้ผลิตสินค้าชนิดอื่นมาก เนื่องจากผู้ผลิตสินค้าเกษตรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้ ในทางตรงกันข้ามปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย สารเคมี เป็นต้น สิ่งต่างๆเหล่านี้ได้ถูกกำหนดราคาโดยผู้จำหน่าย แต่พอเกษตรกรผลิตสินค้าได้ก็กลับถูกผู้ซื้อกำหนดราคาให้ ซึ่งนับว่าเกษตรกรเป็นผู้เสียเปรียบในระบบการตลาดเป็นอย่างมาก

3.3 ขาดข้อมูลการตลาดที่ถูกต้องและครบถ้วน ถึงแม้จะมีหลายหน่วยงานได้รวบรวมข้อมูลและสถิติต่างๆเกี่ยวกับการเกษตร แต่ข้อมูลและสถิติเหล่านั้นเกษตรกรก็ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ การผลิตของเกษตรกรส่วนใหญ่จะผลิตสินค้าที่ตนเองถนัดและผลิตตามความเคยชินที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาหรือผลิตตามผู้อื่น โดยไม่คำนึงว่าสินค้าที่ผลิตนั้นจะมีราคาสูงหรือเป็นที่ต้องการของตลาดหรือไม่ นอกจากนี้รัฐบาลเองก็ไม่ได้มีการปฏิบัติอย่างจริงจังเกี่ยวกับการกำหนดโควต้าหรือเขตเศรษฐกิจการเกษตรของประเทศ

3.4 ขาดความรู้เรื่องเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว หลังจากเกษตรกรผลิตสินค้าได้แล้วส่วนใหญ่จะนำไปจำหน่ายหรือมีพ่อค้ามารับซื้อทันที ด้วยเหตุนี้เองเกษตรกรจึงมักจะถูกกดราคา เพราะถ้าหากไม่ขายสินค้าก็จะเสียหายได้ เนื่องจากเกษตรกรไม่มีความรู้ในเรื่องของการเก็บรักษาผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยว

3.5 พ่อค้าคนกลาง เกษตรกรผู้ผลิตยังไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะนำสินค้าไปจำหน่ายยังตลาดหรือผู้บริโภครโดยตรง จึงทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางเสมอ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน เช่น ในกรณีของผู้บริโภครซื้อผักจากตลาดในราคา กิโลกรัมละ 20 บาท ในขณะที่เกษตรกรผู้ผลิตสามารถจำหน่ายได้ในราคา กิโลกรัมละประมาณ 5 บาทเท่านั้น

4. ปัญหาในด้านปัจจัยสนับสนุนการประกอบอาชีพการเกษตร มีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพการเกษตร ปัจจัยดังกล่าวมีดังนี้

4.1 การคมนาคม นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง ถ้าหากการคมนาคมไม่สะดวกแล้วจะทำให้ต้นทุนในการผลิตทางการเกษตรสูงขึ้นด้วย เพราะเกษตรกรต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้า และถ้าหากพ่อค้าไปรับซื้อสินค้าพ่อค้าก็จะกดราคาสินค้าจากเกษตรกร เนื่องจากความไม่สะดวกในการขนส่ง

4.2 การจัดหาและซื้อปัจจัยในการผลิต การประกอบอาชีพการเกษตรนั้นจำเป็นต้องใช้ปัจจัยในการผลิตเป็นจำนวนมาก ได้แก่ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย สารเคมี เครื่องมืออุปกรณ์ ฯลฯ สิ่งต่างๆเหล่านี้มักจะมีราคาแพงหรือขาดแคลน เกษตรกรมักจะมีปัญหานี้อยู่เสมอ

4.3 สินเชื่อเพื่อการเกษตร ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะพยายามจัดหาและให้บริการสินเชื่อเพื่อการเกษตรอย่างเต็มที่ บริการผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) แต่ในความเป็นจริงแล้วสินเชื่อที่รัฐบาลจัดให้ นั้นยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร หรือในบางครั้งเกษตรกรรายย่อยก็ไม่สามารถรับบริการสินเชื่อนั้นได้ เนื่องจากขาดคุณสมบัติตามที่ธนาคารกำหนด เช่น ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ดังนั้นเกษตรกรบางรายต้องไปกู้เงินนอกระบบจากนายทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาปัญหาที่สำคัญเช่นกัน

5. ปัญหาที่เกิดจากระบบการดำเนินงานของรัฐและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

5.1 ระบบการบริหารงานของรัฐ บางครั้งการให้บริการของรัฐก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความล่าช้ามีหลายหน่วยงานทำงานซ้ำซ้อนกัน การส่งเสริมการเกษตรไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมในเรื่องพืช สัตว์ ประมง หรือเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม ทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการ การประสานงานของหน่วยงานต่างๆเหล่านี้ยังขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้การกำหนดนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยไม่ค่อยแน่นอน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงคณะผู้บริหารอยู่บ่อยๆจึงทำให้การปฏิบัติงานตามโครงการต่างๆขาดความต่อเนื่อง

5.2 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปัญหาที่มักจะมีอยู่เสมอก็คือเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และไม่สามารถช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรได้ เนื่องจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรนั้นมีมากมายหลายสาขา เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาเกษตรกรรม และมีความรู้ความชำนาญเฉพาะสาขา จึงขาดทักษะและประสบการณ์ในบางสาขา นอกจากนี้เจ้าหน้าที่บางรายยังขาดทัศนคติและอุดมการณ์ในการปฏิบัติงานการพัฒนาชนบท ตลอดจนขาดความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมักจะให้บริการเฉพาะเกษตรกรที่มีความผูกพันและมีผลประโยชน์กับตนเอง ไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือเกษตรกรอย่างทั่วถึง เหตุการณ์เช่นนี้มักเกิดขึ้นเสมอในท้องถิ่นชนบทของประเทศ

ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

คำว่า การส่งเสริมการเกษตร มาจากคำในภาษาอังกฤษ คือ "Agricultural Extension" และคำว่า "Extension" นั้นแปลว่า ต่อ ยืด ขยาย แผ่กว้าง ส่วนเพิ่มเติม ส่วนประกอบ ดังนั้น คำว่า "Extension" จึงมีความหมายถึง "การส่งเสริมและการเผยแพร่"

จากความหมายของการส่งเสริมการเกษตรที่นักวิชาการต่างๆ ได้ให้ความหมายไว้นั้นสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการศึกษานอกระบบโรงเรียน (out-of school system) รวมทั้งการให้บริการ (service) ด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตทางการเกษตรแก่เกษตรกรและครอบครัว (farmers and families) โดยให้บุคคลเป้าหมายเหล่านี้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง (learning by doing) เพื่อให้ได้ผลผลิตและมีรายได้เพิ่มขึ้นซึ่งจะทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ (standard of living) ของคนในชุมชนดีขึ้น ตามหลักของการพัฒนาชุมชน (community development) จากความหมายของการส่งเสริมการเกษตรดังกล่าวข้างต้น กระบวนการส่งเสริมการเกษตรจึงเกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. งานส่งเสริมการเกษตร เป็นการให้การศึกษานอกระบบโรงเรียนซึ่งจัดให้แก่บุคคลโดยทั่วไป โดยไม่จำกัดอายุและพื้นฐานความรู้ของบุคคลเป้าหมาย รวมทั้งไม่มีหลักสูตรและสถานที่เรียนที่แน่นอน โดยเน้นให้เกษตรกรเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง
2. งานส่งเสริมการเกษตร เป็นการให้บริการแก่เกษตรกรหรือบุคคลเป้าหมาย เช่น การบริการแหล่งข้อมูลการเกษตรต่างๆ ปัจจัยในการผลิต เช่น เครื่องมืออุปกรณ์ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ สารเคมี เป็นต้น
3. งานส่งเสริมการเกษตร เป็นการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลเป้าหมายให้ดีขึ้น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน ไม่จำกัดว่าจะจะเป็นชุมชนชนบทหรือชุมชนเมือง แต่เป้าหมายหลักอยู่ที่ชุมชนในชนบท
5. สถาบันที่รับผิดชอบประกอบไปด้วยหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน

ความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตร

การประกอบอาชีพการเกษตรของประเทศไทยมีการทำกันมาเป็นเวลายาวนานตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน แต่ในสภาพความเป็นจริงนั้นการประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกรไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เกษตรกรไทยยังเป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสกว่าคนในกลุ่มอาชีพอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จากข้อมูลข้างต้นเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าบุคคลกลุ่มอื่นถึง 12 เท่า จากสาเหตุนี้เองจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการเกษตร เพื่อพัฒนาและปรับปรุงให้เกษตรกรมีผลผลิตและรายได้สูงขึ้น ในการพัฒนาการเกษตรนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการผลิตทางการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การผลิตที่ทันสมัย การใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่ให้ผลผลิตสูง การใช้ปุ๋ยและสารเคมีต่างๆ เป็นต้น การที่เกษตรกรจะนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เหล่านี้มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการของงานส่งเสริมการเกษตรนั่นเอง

กระบวนการส่งเสริมการเกษตรเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมต่อระหว่างแหล่งวิชาการหรือกระบวนการค้นคว้าวิจัย กับเกษตรกรหรือบุคคลเป้าหมาย การส่งเสริมการเกษตรจึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเกษตรของประเทศ การส่งเสริมการเกษตรนั้นเป็นสิ่งที่จะเป็นในการพัฒนาการเกษตร เกษตรกรจะไม่ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อนำไปปฏิบัติในการประกอบอาชีพในฟาร์ม ถ้าหากเกษตรกรไม่ได้รับการกระตุ้นและถ่ายทอดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ในขณะที่เดียวกันการส่งเสริมการเกษตรก็เป็นกระบวนการในการ

รับข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพของเกษตรกร สำหรับนำไปสู่ระบบการค้นคว้าวิจัย เพื่อศึกษาหาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงแล้วนำไปถ่ายทอดต่อเกษตรกรโดยผ่านกระบวนการส่งเสริมการเกษตรเช่นเดิม

ปรัชญาของการส่งเสริมการเกษตร (philosophy of agricultural extension)

คำว่า ปรัชญา ตรงกับคำว่า Philosophy แปลว่า Love of Wisdom คือ ความรักในการเป็นผู้รู้หรือปราชญ์ ซึ่งหมายถึง แนวคิดที่ฝังานของบุคคลที่จะทำให้นักเกิดแนวปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

ดังนั้น ปรัชญาของการส่งเสริมการเกษตร คือ การช่วยให้คนรู้จักช่วยตนเอง (help people to themselves) ซึ่งเป็นการช่วยบุคคลเป้าหมายให้มีความรู้ในการพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงตนเองในเรื่องของความรู้ ความคิด และทักษะในการปฏิบัติ ค่านิยมที่ถูกต้องและเหมาะสมในการประกอบอาชีพและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และขอบเขตของการส่งเสริม

วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร (objectives)

การส่งเสริมการเกษตรเป็นการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่ประชาชน โดยไม่จำกัดเพศ อายุระดับการศึกษา ฐานะ และลักษณะทางสังคมอื่นๆของบุคคลในชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนนั้นมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตรสรุปเป็นข้อๆได้ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่ไปสู่เกษตรกรให้เกิดผลและปฏิบัติได้จริง
2. เพื่อผลิตอาหารให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศและมีเหลือส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เพื่อนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศ
3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การจัดการ และการจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. เพื่อเป็นการส่งเสริมในเรื่องที่อยู่อาศัยและมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร
5. เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดรวมทั้งสงวนรักษาทรัพยากรเหล่านั้นไว้ให้เกิดประโยชน์นานที่สุด
6. เพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ผู้นำในชนบท อันจะทำให้เกิดประโยชน์ในการผลิตและการใช้ชีวิตในสังคม
7. เพื่อพัฒนากิจกรรมยุวเกษตรกรรวมทั้งแม่บ้านเกษตรกร
8. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของสถาบันส่งเสริมการเกษตรในการพัฒนาการเกษตรของประเทศอย่างมีระบบ

9. เพื่อปลูกฝังทัศนคติในเรื่องความรักในท้องถิ่นและธรรมชาติให้แก่เกษตรกร อันจะเป็นการส่งเสริมในด้านจิตใจ สังคม วัฒนธรรม และการมีวิถีชีวิตที่ดีในชุมชนเกษตรกร

เป้าหมายของการส่งเสริมการเกษตร (goals)

การส่งเสริมการเกษตรมีเป้าหมายในการที่จะยกระดับมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร รวมทั้งแม่บ้านและชุมชนเกษตรกรให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรที่ด้อยโอกาสกว่าบุคคลอื่นในชุมชนหรือเกษตรกรรายย่อย (small farmers) ซึ่งเกษตรกรที่มีการศึกษาค่ำ ฐานะยากจน ถือครองที่ดินทำกินขนาดเล็ก และใช้แรงงานในครอบครัวในการประกอบอาชีพ

ดังนั้น เป้าหมายสุดท้ายของการส่งเสริมการเกษตร คือ การพัฒนาให้เกษตรกรในชนบทซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ดังนั้น เป้าหมายปฏิบัติการ คือ จะต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น โดยเน้นการปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี้

1. กาเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่
2. การเพิ่มรายได้และการกระจายรายได้ของประชาชน
3. การสร้างงานในชนบท
4. การสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกษตรกรหรือประชาชนได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันให้มากที่สุด
5. การกระตุ้นให้เกษตรกรหรือประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมทั้งการบริหาร และการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนของตนเอง

ขอบเขตของการส่งเสริมการเกษตร (scope)

การส่งเสริมการเกษตรมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรหรือประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน ดังนั้น ขอบข่ายของการส่งเสริมการเกษตรที่จะต้องรับผิดชอบ มีดังนี้

1. เรื่องประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร (production)
 - 1.1 ช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตจากการประกอบอาชีพ และผลผลิตที่ได้มีคุณภาพดีขึ้น
 - 1.2 ช่วยให้เกษตรกรใช้ทรัพยากรการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ทุน แรงงาน และปัจจัยการผลิต เช่น สารเคมี ปุ๋ย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เป็นต้น
 - 1.3 สนับสนุนการร่วมมือกันเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต
2. เรื่องประสิทธิภาพการตลาด (marketing)
 - 2.1 ปรับปรุงตลาดจำหน่ายผลิตผล รวมทั้งจัดหาและขยายแหล่งจำหน่ายผลิตผล
 - 2.2 ส่งเสริมและช่วยเหลือในด้านการลดต้นทุนในการผลิตสินค้าการเกษตร
 - 2.3 ช่วยเหลือและสนับสนุนการรวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์เพื่อประโยชน์ในการตลาด
3. เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (natural resources conservation)
 - 3.1 การพัฒนาและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การแสวงหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แหล่งน้ำ ที่ดิน และทำเลที่เหมาะสมในการประกอบกิจการทางการเกษตร

3.3 การสงวนทรัพยากรให้ใช้ได้ยาวนาน เช่น การบำรุงรักษาดิน ดินน้ำและธาร คู คลอง หนอง บึง เป็นต้น

3.4 การรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

4. เรื่องการบริหารและจัดการฟาร์ม (farm management)

4.1 การเลือก การตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุน ในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

4.2 การปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานในไร่นาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

4.3 ให้การศึกษา วิเคราะห์ และการร่วมกันแก้ปัญหาไร่นา

5. เรื่องครอบครัวและความเป็นอยู่ (home economics)

5.1 การจัดการบ้านเรือน โภชนาการ และการเลือกปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

5.2 การวางแผนครอบครัว และเลี้ยงดูเด็ก

5.3 การใช้แรงงานภายในครอบครัวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และการตัดสินใจในการแก้ไข

ปัญหาร่วมกัน

6. เรื่องการพัฒนาเยาวชน (youth development)

6.1 การส่งเสริมเยาวชนด้านกิจกรรมการเกษตร

6.2 การส่งเสริมความรู้ และความสามารถแก่เยาวชน

6.3 การช่วยเหลืองานในไร่นา และการสืบทอดกิจกรรมการเกษตร

6.4 ส่งเสริมและสนับสนุนเยาวชนในการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

6.5 การจัดกลุ่มและกิจกรรมเยาวชนอื่นๆ

7. เรื่องการพัฒนาความเป็นผู้นำ (leadership development)

7.1 การเสริมสร้างลักษณะการเป็นผู้นำของเกษตรกรในระบบประชาธิปไตย

7.2 การสร้างเสริมบุคลิกภาพของเกษตรกรในการประชุม การพูด และการแสดงออกทางสังคม

7.3 การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และปรับตัวให้เข้ากับสังคม

8. เรื่องการพัฒนาชุมชน (community development)

8.1 การพัฒนาชนบทและการปรับปรุงชนบท

8.2 การพัฒนาทรัพยากรของชุมชนในด้านสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ตลาด วัด โรงเรียน

สวนสาธารณะ ถนน ประปา ไฟฟ้า เป็นต้น

9. เรื่องการสังคมสงเคราะห์ (social affair)

9.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรทราบเกี่ยวกับการช่วยเหลือ และสวัสดิการต่างๆของรัฐ

9.2 การช่วยเหลือเนื่องจากการประสบภัย เช่น อัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย ความแห้งแล้ง เป็นต้น

9.3 การช่วยเหลือสงเคราะห์อื่น ๆ นอกจากการเกษตร เช่น ความเดือดร้อนเนื่องจากภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นต้น

หน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

หน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบไปด้วยหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน โดยที่กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานส่งเสริมการเกษตรโดยตรง ส่วนหน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ นั้นมีเพียงงานส่งเสริมการเกษตรรวมอยู่ด้วยเท่านั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีดังต่อไปนี้

1. กรมส่งเสริมการเกษตร (Department of Agricultural Extension) เป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2510 โดยมีภาระหน้าที่เกี่ยวกับการบริการและเผยแพร่วิชาการหรือความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่ให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง

1.1 การบริหารงานของกรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรมีอธิบดีเป็นผู้บริหารสูงสุด มีรองอธิบดี 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายฝึกอบรม การบริหารงานแบ่งออกเป็นการบริหารงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

การบริหารงานส่วนกลางของกรมส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วยกองต่างๆ ที่ขึ้นกับกรมโดยตรง และสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาค จำนวน 6 ภาค ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคเหนือ (เชียงใหม่) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ขอนแก่น) ภาคกลาง (ชัยนาท) ภาคตะวันออก (ระยอง) ภาคตะวันตก (ราชบุรี) และภาคใต้ (สงขลา)

การบริหารงานส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานเกษตรตำบล ในระดับจังหวัดนั้นมีเกษตรจังหวัดเป็นผู้บริหารสูงสุดและระดับอำเภอมีเกษตรอำเภอเป็นผู้บริหาร ส่วนสำนักงานเกษตรตำบลนั้นมีเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลดูแลรับผิดชอบ เกษตรตำบล 1 คน รับผิดชอบเกษตรกร จำนวน 1,000 ครอบครัว

1.2 ภาระหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร

1.2.1 เสนอแนวคิดในการประกอบอาชีพแก่ประชากรเป้าหมายให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ชีววิทยา เทคโนโลยีการผลิต เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

1.2.2 ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรให้แก่ประชากรเป้าหมาย ในขณะเดียวกันก็รับปัญหาต่างๆ มาพิจารณาแก้ไข หรือส่งไปยังสถาบันวิจัยต่อไป

1.2.3 ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าทางการเกษตรให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ

1.2.4 ให้บริการและสนับสนุนปัจจัยการผลิตการเกษตรให้แก่เกษตรกรในบางโอกาส เช่น กรณีฝนแล้ง น้ำท่วม เป็นต้น

1.2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมตัวเป็นกลุ่มหรือสถาบัน

1.2.6 ประสานงานกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลเป้าหมาย

2. หน่วยงานอื่นๆ

2.1 หน่วยงานที่สังกัดภาครัฐบาล

2.1.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมประมง กรมป่าไม้ กรมชลประทาน เป็นต้น

2.1.2 ทบวงมหาวิทยาลัย เช่น คณะเกษตร สำนักส่งเสริมของสถาบันอุดมศึกษา หรือมหาวิทยาลัยต่างๆ

2.1.3 กระทรวงศึกษาธิการ เช่น กรมอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรมการศึกษานอกโรงเรียน

2.1.4 กระทรวงมหาดไทย เช่น กรมพัฒนาชุมชน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

2.1.5 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้แก่ กรมประชาสงเคราะห์

2.1.6 กระทรวงกลาโหม เช่น กองอำนวยการรักษาความปลอดภัยกลาง (กรป.กลาง) องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก กรมการสัตว์ทหารบก เป็นต้น

2.1.7 โครงการหลวง

2.2 หน่วยงานที่สังกัดรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) กองทุนสงเคราะห์ชาวนาอย่าง เป็นต้น

2.3 หน่วยงานที่สังกัดภาคเอกชน

2.3.1 สถาบันการค้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเกษตร เช่น บริษัทจำหน่ายสารเคมี ฟูย เมล็ดพันธุ์ เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร และบริษัทรับซื้อผลิตผลทางการเกษตร

2.3.2 สถาบันการเงิน เช่น ธนาคารการพาณิชย์ต่างๆ

2.3.3 หน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร ได้แก่ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนแห่งเอเชีย ชมรมถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร เป็นต้น

บทบาทหน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (extension worker or change agent) เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเกษตรกร ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (change) และช่วยเกษตรกรให้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และปัญหาต่างๆ ในสังคม

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยทั่วไปแล้วมักจะมีใจรักกันว่าเป็นเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

การเกษตร หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร ซึ่งมีทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่มีงานส่งเสริม เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ทบวงมหาวิทยาลัย รวมทั้งหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ และเอกชนต่างๆ เป็นต้น ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็มีภาระหน้าที่ที่แตกต่างกันและมีชื่อเรียกเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแตกต่างกันออกไป โดยสรุปแล้ว เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ (educator) งานส่งเสริมการเกษตรมีลักษณะเป็นการ ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปในระบบการศึกษานอกโรงเรียน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีหน้าที่ครูผู้สอน ดังนั้นบทบาทที่สำคัญคือ นำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาปรับให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและปฏิบัติได้ แล้วถ่ายทอดไปสู่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลเป้าหมายสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้

2. เป็นผู้ร่วมในการแก้ไขปัญหา (advisor) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาร่วมกับเกษตรกร โดยที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องศึกษาข้อมูลต่างๆ เช่น สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แล้วนำข้อมูลต่างๆ เหล่านี้มาวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ไขปัญหา และเมื่อถึงจุดนี้เองเจ้าหน้าที่ส่งเสริมต้องมีบทบาทร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยให้เกษตรกรช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นเพียงผู้ร่วมในการแก้ไขปัญหาเท่านั้น

3. เป็นผู้กระตุ้นให้เกษตรกรรู้จักปัญหา (stimulator) เกษตรกรจำนวนมากที่ไม่ทราบว่าตนเองมีปัญหาในการประกอบอาชีพ เนื่องมาจากการปฏิบัติด้วยความเคยชินสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน เช่น การปลูกพืชพันธุ์พื้นเมืองที่ให้ผลผลิตต่ำ หรือการปลูกพืชโดยไม่มีการใส่ปุ๋ย เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องกระตุ้นให้เกษตรกรได้รู้ปัญหาที่แท้จริง และต้องการความเปลี่ยนแปลงโดยการยอมรับพืชพันธุ์ใหม่ที่ให้ผลผลิตสูงกว่าหรือยอมรับว่าการใส่ปุ๋ยจะทำให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น

4. เป็นผู้ประสานงาน (coordinator) งานส่งเสริมการเกษตรเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือหน่วยงานเป็นจำนวนมาก เช่น หน่วยงานวิจัย สถาบันการเงิน แหล่งจำหน่ายปัจจัยและรับซื้อผลิตผล ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องทำหน้าที่ในการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ เพื่อให้งานส่งเสริมการเกษตรบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5. เป็นผู้ให้บริการ (service) นอกจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แล้ว เจ้าหน้าที่ส่งเสริมยังจะต้องมีบทบาทในการให้บริการในด้านอื่นๆ เช่น ให้บริการแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิต ปัจจัยการผลิต การตลาด เป็นต้น

คุณสมบัติที่ดีของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในวิชาการเกษตรไม่ว่าจะเป็นการผลิตพืชหรือสัตว์ การจัดการฟาร์ม การตลาด เป็นต้น

2. เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร การถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร จะมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะมีความรู้ความชำนาญในการเกษตรแล้วยังต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้วย

3. เป็นผู้ที่มีความประพฤติดีและมีกิจกรรมขาเทียบร้อย คุณสมบัตินี้จะทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของเกษตรกร อันจะทำให้เกษตรกรมีความเชื่อถือและยอมรับเทคโนโลยีที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมถ่ายทอดให้

4. เป็นผู้ที่มีความรักและอุดมการณ์ต่องานส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร ถ้าหากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมขาดซึ่งความรักและอุดมการณ์ต่อหน้าที่แล้ว งานในหน้าที่ที่ปฏิบัตินั้นก็ย่อประสิทธิภาพ

5. เป็นผู้ที่มีอารมณ์ดีและสุขุมเยือกเย็น คุณสมบัตินี้จะมีผลต่อการประสานงานหรือในขณะที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมกำลังถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร

6. เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพัฒนาชนบทหรือการพัฒนาการเกษตรนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องมองการไกล คิดค้นหารูปแบบและวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอ จึงทำให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ

7. เป็นผู้ที่มีไหวพริบปฏิภาณดี เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ สามารถตอบและแก้ไข ปัญหาได้ไว ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อเพิ่มความศรัทธาและความเชื่อให้แก่ตนเอง

ประวัติและความเป็นมาของกรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2510 มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก บริการ และเผยแพร่วิชาความรู้ทางการเกษตรแผนใหม่สู่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด อันจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้และมีฐานะดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศให้มั่นคงยิ่งขึ้นด้วย

การดำเนินงานในระยะแรก ได้มีพระราชบัญญัติโอนงานบุคลากร ทรัพย์สิน และหนี้สิน จาก 3 หน่วยงาน คือ 1) สำนักงานปลัดกระทรวง คือ งานส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร 2) กรมกสิกรรม คือ งานส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร และงานปราบโรคและศัตรูพืช และ 3) กรมการข้าว คือ งานส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร ทั้งนี้เพื่อให้งานส่งเสริมการเกษตรรวมอยู่ภายใต้หน่วยงานเดียวกัน อันจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปในทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร

ภารกิจที่สำคัญของกรมส่งเสริมการเกษตร มีดังนี้

1. เสนอแนวคิดในการประกอบอาชีพให้แก่บุคคลเป้าหมายให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ชีววิทยา เทคโนโลยีการผลิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง

2. เป็นตัวกลางในการนำเทคโนโลยีการเกษตรจากสถาบันวิจัยหรือแหล่งความรู้ต่างๆ และนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาดัดแปลงปรับปรุงให้ง่ายขึ้นแล้วถ่ายทอดไปสู่เกษตรกร ในขณะเดียวกันก็รับปัญหาต่างๆของบุคคลเป้าหมายมาพิจารณาแก้ไขหรือส่งต่อไปยังสถาบันวิจัย

3. ส่งเสริมให้มีการผลิตการเกษตรให้เพียงพอแก่การบริโภคภายในประเทศ การใช้ในอุตสาหกรรม และเพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศ โดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและลดต้นทุนการผลิต

4. ให้การบริการและสนับสนุนปัจจัยการผลิตบางชนิดในบางโอกาสแก่เกษตรกร เช่น กรณีประสบภัยธรรมชาติ ศัตรูพืชระบาดรุนแรง และกรณีอื่นๆที่เกษตรกรไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้การผลิตของเกษตรกรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมตัวกันเป็นสถาบันเกษตรกร หรือกลุ่มกิจกรรมเฉพาะเรื่อง เพื่อให้เกษตรกรร่วมกันผลิตและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และมีโอกาสขยายการผลิตของท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่พอที่จะจัดเป็นธุรกิจเกษตร รวมทั้งมีอำนาจต่อรองในการจำหน่ายผลิตผล

6. ประสานงานกับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร ทั้งภาครัฐและเอกชน ในทุกๆด้าน เพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร

หลังจากกรมส่งเสริมการเกษตรถูกตั้งขึ้นมาในปี พ.ศ. 2510 กรมส่งเสริมการเกษตรได้พัฒนาวิธีการส่งเสริมการเกษตรมาเป็นขั้นตอนตามลำดับ คือ

ช่วงที่ 1 (พ.ศ. 2510-2518) เป็นระยะเริ่มแรกของการดำเนินงานมีข้อจำกัดในด้านบุคลากรและงบประมาณ วิธีการส่งเสริมการเกษตร จึงเน้นการดำเนินงานผ่านสถาบันเกษตรกรเป็นหลัก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม 1 คน ต้องรับผิดชอบเกษตรกรประมาณ 4,000 ครอบครัว การส่งเสริมจึงดำเนินการผ่านกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มชุมชนเกษตรกร เป็นต้น การถ่ายทอดความรู้การเกษตร เช่น การจัดทำแปลงสาธิตขนาดใหญ่ การประกวดผลิตผลการเกษตร การจัดนิทรรศการและการจัดงานวันเกษตรประจำปีของจังหวัดต่างๆ เป็นต้น

ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2518-2526) เป็นช่วงที่รัฐบาลได้เน้นนโยบายทางการเกษตรในการเพิ่มผลผลิตข้าว เพื่อให้มีปริมาณเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ และมีปริมาณเพียงพอต่อการส่งออก ในช่วงนี้รัฐบาลได้กู้เงินจาก IDA (International Development Association) เพื่อใช้ในงานพัฒนาระบบชลประทานเป็นหลัก ศึกษาหารูปแบบ วิธีการส่งเสริมที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพตามหลักการดังนี้

1. เสริมสร้างประสิทธิภาพการให้บริการส่งเสริมการเกษตร โดยการคัดเลือกเกษตรกรในเขตโครงการชลประทานเข้ารับการอบรมเทคนิคการเกษตร เพื่อให้เป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแล้วนำความรู้ไปถ่ายทอดสู่เกษตรกรต่อไป โดยกำหนดให้มีผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม 1 คน ต่อเกษตรกร 200 คน

2. จัดหาอาคาร วัสดุ อุปกรณ์ สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม โดยเน้นเรื่องห้องฝึกอบรม เพื่อใช้ในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และเกษตรกร

3. จัดหาที่ดินสำหรับทำแปลงสาธิต เพื่อใช้เป็นที่จัดทำแปลงสาธิตเป็นตัวอย่างประกอบการฝึกอบรม

รม

ช่วงที่ 3 (พ.ศ. 2526-ปัจจุบัน) ระยะเวลาเป็นการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบของการส่งเสริมโดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากธนาคารโลก (World Bank) ซึ่งรัฐบาลได้กู้เงินมาปรับปรุงระบบการส่งเสริมการเกษตรและการขยายการค้าเนินการให้ทั่วถึง และได้ปรับปรุงระบบการฝึกอบรมและเยี่ยมชม (training and visit system) ซึ่งเป็นระบบการส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพและใช้กันอยู่แพร่หลายทั่วโลก การดำเนินงานตามระบบดังกล่าว มีดังนี้

1. การฝึกอบรม (training) หลังจากได้มีการปรับปรุงระบบการส่งเสริมแล้ว จึงได้มีการกำหนดการฝึกอบรมอย่างชัดเจน โดยการพิจารณาของนักวิจัยและนักวิชาการส่งเสริม รูปแบบของการฝึกอบรม มีดังนี้

1.1 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการประจำปี (annual workshop) เพื่อเป็นการกำหนดประเด็นปัญหาและการวางแผนถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างนักวิจัยและนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งการจัดทำแผนฝึกอบรมประจำปีด้วย

1.2 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการทางวิชาการ (technical workshop) เป็นการสัมมนาเพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเกษตร ซึ่งจะจัดขึ้นตามความจำเป็น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมประจำตำบลนำไปถ่ายทอดต่อเกษตรกรในท้องที่ต่อไป

1.3 การประชุมเกษตรกรอำเภอประจำเดือน (monthly meeting) เป็นการประชุมร่วมกันของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมระดับจังหวัดและอำเภอ ซึ่งจัดเป็นประจำทุกเดือน เพื่อเป็นการเตรียมการประชุมรายปักษ์และพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งการศึกษาหารือเกี่ยวกับการบริหารโครงการส่งเสริมต่างๆของอำเภอด้วย

1.4 การฝึกอบรมรายปักษ์ (fortnightly training) เป็นการฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอำเภอ ผู้ช่วยเกษตรกรอำเภอ เกษตรตำบล และเจ้าหน้าที่เคหกิจการเกษตร โดยนักวิชาการหรือนักวิจัยจากสถาบันวิจัยเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมให้

1.5 การประชุมรายปักษ์ (fortnightly meeting) เป็นการประชุมรายปักษ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมภายในอำเภอ เพื่อร่วมมือกันในการวางแผนปฏิบัติงานตามโครงการต่างๆ

2. การเยี่ยมชมเกษตรกร (visits) ตามโครงการปรับปรุงระบบการส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริม 1 คน รับผิดชอบเกษตรกร 1,000 ครัวเรือน การออกเยี่ยมชมเกษตรกรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ไว้อย่างแน่นอน หลังจากการกำหนดการเยี่ยมชมเกษตรกรมาระยะหนึ่งแล้ว จึงได้ปรับปรุงระบบการเยี่ยมชมเกษตรกรเป็นตารางการเยี่ยมชม โดยกำหนดใน 2 สัปดาห์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะออกพื้นที่เพื่อเยี่ยมชมเกษตรกร จำนวน 4 วัน ภายใน 2 สัปดาห์จะต้องเยี่ยมชมครบทุกหมู่บ้าน ส่วน 2 สัปดาห์หลังเจ้าหน้าที่ส่งเสริมก็จะออกไปตามหมู่บ้าน เพื่อไปติดตามผลกิจกรรมการแนะนำในครั้งแรก

วิธีการส่งเสริมการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร

วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน คือ

1. การทำแปลงสาธิต เป็นการแสดงผลของการสาธิต โดยจัดทำแปลงสาธิตในพื้นที่ของเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตรจะสนับสนุนเรื่องเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารเคมี และเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคอยดูแลและให้คำแนะนำ ส่วนเกษตรกรรับผิดชอบในเรื่องของแรงงานในการปฏิบัติดูแลรักษา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรผู้นำในท้องถิ่น แปลงสาธิตนี้สามารถใช้เป็นแปลงตัวอย่างสำหรับการศึกษาของเกษตรกรรายอื่นๆ ในท้องถิ่น

2. การทำแปลงทดสอบพืช มีลักษณะคล้ายกับแปลงสาธิต แต่แตกต่างกันในเรื่องของการทำแปลงเพื่อผลการวิจัยจากสถาบันวิจัยหรือสถานีทดลองมาทดลองในแปลงของเกษตรกรในท้องถิ่นเพื่อทดสอบสิ่งที่ค้นพบนั้นเหมาะสมกับท้องถิ่นหรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับพันธุ์พืชและกรรมวิธีการผลิตในท้องถิ่นนั้นๆ

3. การจัดนิทรรศการ นับว่าเป็นวิธีการส่งเสริมที่ได้ผลดีอีกวิธีหนึ่ง เนื่องจากมีเกษตรกรหรือบุคคลเป้าหมายให้ความสนใจกันมาก เช่น งานวันเกษตรแห่งชาติ งานอะโกรเทค (AGROTECH) งานเกษตรประจำปีของจังหวัดต่างๆ เป็นต้น

4. การประกวด เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อให้เกษตรกรนำผลผลิตมาประกวดกัน และในขณะเดียวกันงานประกวดนั้นจะมีการนำเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ๆ มาแสดง ซึ่งเกษตรกรสามารถศึกษาหาความรู้ได้ เช่น งานประกวดพันธุ์พืช-พันธุ์สัตว์ งานประกวดผลไม้ งานประกวดโป๊ยเขียน เป็นต้น

5. การส่งเสริมด้วยวิธีอื่นๆ วิธีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น การออกหน่วยเคลื่อนที่ การประชุมกลุ่มต่างๆ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การจัดงานวันสาธิต การใช้สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ การจัดรายการวิทยุกระจายเสียง การจัดรายการโทรทัศน์ การจัดรายการโต้ตอบปัญหาทางการเกษตร เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนฯ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

จากประสบการณ์ของการพัฒนาการเกษตรที่ผ่านมา จึงเกิดแนวความคิดและทิศทางในการพัฒนาการเกษตรในช่วงของแผนฯ 8 ดังนี้

1. รักษาอัตราการขยายตัวภาคการเกษตรให้มีเสถียรภาพ ควรดำเนินการดังนี้

1.1 ปรับโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และมีความเหมาะสมกับพื้นที่

1.2 เร่งรัดเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยการปรับปรุงพืชและสัตว์พันธุ์ดีให้เพียงพอ เพิ่มปัจจัยการผลิตที่จำเป็นและสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดหา

1.3 ปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยเร่งรัดการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน เพื่อลดการใช้สารเคมีและเร่งรัดการป้องกันและกำจัดโรคสัตว์

1.4 รักษาเสถียรภาพระดับราคา โดยสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในการเก็บรักษาผลผลิต และพัฒนาระบบตลาดทุกรูปแบบ

1.5 ปรับปรุงสถาบันเกษตรกร โดยสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น และเหมาะสมเพื่อให้สถาบันเกษตรกรได้พัฒนาธุรกิจอย่างครบวงจร

1.6 จัดทำฐานข้อมูลสินค้าที่สำคัญ ที่มีผลต่อการพัฒนาปรับปรุงระบบการจัดเก็บให้รวดเร็วทันสมัย และเผยแพร่ให้ถึงมือเกษตรกรอย่างรวดเร็วและทั่วถึง

2. การกระจายรายได้และยกระดับรายได้ของเกษตรกร ควรดำเนินการดังนี้

2.1 กระจายการถือครองทรัพย์สิน โดยเร่งรัดการกระจายสิทธิการถือครองด้วยการจัดตั้งกองทุนที่ดินและปฏิรูปที่ดิน เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิในพื้นที่ที่เกษตรกรได้ครอบครองอยู่ก่อนแล้ว

2.2 ปรับปรุงระบบการผลิตการเกษตร ด้วยการให้เกษตรกรตัดสินใจทำการผลิตด้วยตนเอง เพื่อให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่และตลาด ด้วยการสนับสนุนสินเชื่อระยะปานกลางและระยะยาว

2.3 บริการพื้นฐานต่างๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เช่น จัดหาแหล่งน้ำ ขุดลอกหนอง คลอง บึง เพื่อกักเก็บน้ำให้มากขึ้น และจัดทำโครงการในลักษณะผสมผสานของหน่วยงานต่างๆ โดยเน้นในพื้นที่ที่เกษตรกรยากจนเป็นอันดับแรก

3. อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติทางการเกษตร ควรดำเนินการดังนี้

3.1 อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเร่งรัดการจัดทำแผนการบริหารและจัดการในพื้นที่อนุรักษ์อย่างจริงจัง และเปิดโอกาสให้ส่วนราชการและผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วม

3.2 กำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์ให้ชัดเจน

3.3 อนุรักษ์สถานที่ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยว โดยป้องกันการบุกรุกทำลาย ประชาสัมพันธ์ให้องค์กรท้องถิ่น เอกชน และประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมด้วย

3.4 ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยการให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมถ่ายทอดความรู้ และให้บริการช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรม และเร่งรัดฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติให้มีสภาพใช้การได้ดี

3.5 พัฒนาแหล่งน้ำอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำ โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมด้วย

3.6 สนับสนุนให้เกษตรกรปลูกป่า เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้และรักษาสมดุลของสภาพทางธรรมชาติ

การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานอื่นๆ

หน่วยงานที่สังกัดภาครัฐบาล

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้การส่งเสริมการเกษตร สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นอกจากกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ดังนี้

1.1 กรมวิชาการเกษตร หน่วยงานภายใต้สังกัดกรมวิชาการเกษตร มีหน้าที่หลัก คือ ศึกษา วิจัย และค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับการผลิตพืชชนิดต่างๆ ในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการเกษตรไป

พร้อมๆกันด้วย หน่วยงานเหล่านี้ได้แก่ สถาบันวิจัยพืชไร่ สถาบันวิจัยยาง สถาบันวิจัยข้าว กองเกษตรเคมี กองวัตถุมีพิษ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีศูนย์วิจัยและสถานีทดลองต่างๆที่สังกัดกรมวิชาการเกษตร กระจายอยู่ใน ส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ

1.2 กรมปศุสัตว์ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการเกษตรเช่นเดียวกับกรมส่งเสริม การเกษตร เพียงแต่กรมส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบในด้านพืช ส่วนกรมปศุสัตว์รับผิดชอบทางด้านสัตว์ โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์และการป้องกันกำจัดโรคระบาดของสัตว์

การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของกรมปศุสัตว์ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วย คือ

- กองบำรุงพันธุ์สัตว์
- กองผสมเทียม
- กองอาหารสัตว์
- หน่วยงานส่วนภูมิภาค เช่น สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ ปศุสัตว์เขต ปศุสัตว์จังหวัด ฯลฯ

1.3 กรมประมง มีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษา วิจัย ค้นคว้า และทดลองเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ การบำรุงพันธุ์สัตว์น้ำ การพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์การประมง ตลอดจนการส่งเสริมและเผยแพร่ การเพาะเลี้ยงสัตว์ การจับสัตว์น้ำและงานประมงอื่นๆ

การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของกรมประมง ประกอบด้วย หน่วยงานต่อไปนี้

- กองส่งเสริมประมง
- กองประมงน้ำจืด
- กองประมงน้ำกร่อย
- กองประมงทะเล

1.4 กรมป่าไม้ การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของกรมป่าไม้ มีดังนี้

- กองจัดการที่ดินและป่าสงวนแห่งชาติ
- กองอนุรักษ์ต้นน้ำ

1.5 กรมพัฒนาที่ดิน การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของกรมพัฒนาที่ดิน ประกอบด้วยหลาย หน่วยงาน เช่น กองบริรักษ์ที่ดิน ศูนย์พัฒนาที่ดิน หน่วยพัฒนาที่ดิน สถานีปรับปรุงบำรุงดิน เป็นต้น หน่วยงานเหล่านี้มีหน้าที่ในการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและบริการ ส่งเสริม เผยแพร่ ความรู้และเทคโนโลยีด้านการ พัฒนาที่ดินสู่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และประชาชนผู้สนใจ โดยการจัดการฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ ด้านการเกษตร การจัดทำแปลงสาธิต การให้คำแนะนำทางเอกสารสิ่งพิมพ์ การเสนอบทความทางวิทยุและ โทรทัศน์ เป็นต้น

2. ทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีหน้าที่ ดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และสถาบัน

เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเหล่านี้มีคณะเกษตรสังกัดอยู่ด้วย และคณะเกษตรนี้ทำหน้าที่ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาความรู้ทางการเกษตรสู่เกษตรกร

3. **กระทรวงศึกษาธิการ** หน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรหรืออาชีพเกษตรก็จะทำหน้าที่ส่งเสริมบริการความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไปด้วย หน่วยงานเหล่านี้ คือ กรมอาชีวศึกษา และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

นอกจากทั้ง 2 หน่วยงานนี้แล้ว ยังมีหน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน มีงานส่งเสริมการเกษตรโดยจัดฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรกรมให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่น และกรมสามัญศึกษาที่มีโปรแกรมเกษตรสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีการสอนความรู้ทางการเกษตรในชั้นเรียน ขณะเดียวกันก็สนับสนุนกิจกรรมยุวชนเกษตรที่เรียกว่า ช.ก.ท. (ชุมนุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย)

4. **กระทรวงมหาดไทย** การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีดังนี้

4.1 **กรมพัฒนาชุมชน** เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาให้ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น ในด้านการส่งเสริมที่ได้ดำเนินการ คือ กระตุ้นให้เกษตรกรใช้วิทยาการเกษตรแผนใหม่ โดยจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกร ซึ่งการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของกรมพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่จะทำในรูปของการประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

4.2 **สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.)** งานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรคือ การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจให้กับประชาชนในชนบท เช่น การส่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมไปแนะนำช่วยเหลือในการประกอบอาชีพแก่เกษตรกร การจัดหาขุยมะพร้าว การจัดหาตลาดจำหน่ายผลิตผลการเกษตร เป็นต้น

5. **กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม** หน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร สังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม คือ กรมประชาสงเคราะห์

6. **กระทรวงกลาโหม** หน่วยงานสังกัดกระทรวงกลาโหมที่ดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร คือ กองอำนวยการรักษาความปลอดภัยกลาง (กรป.กลาง) โดย กรป.กลาง ได้จัดตั้งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ขึ้นตามหมู่บ้านหรือท้องที่ที่มีปัญหาในเรื่องของความมั่นคง วิธีดำเนินการส่งเสริมของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ จะอยู่ในลักษณะจัดฝึกอบรม สาธิต และนิทรรศการ รวมทั้งแจกเอกสารแก่เกษตรกร การดำเนินการของ กรป.กลาง นี้ มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรทั้งทางด้านปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ นอกจากการส่งเสริมของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ตามท้องถิ่นต่างๆแล้วยังมีโครงการพิเศษต่างๆอีก เช่น โครงการเกษตรกรรมจอมทอง โครงการเลี้ยงปศุสัตว์เพื่อส่งออกไปต่างประเทศ เป็นต้น โดยจัดหาที่ดิน พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และสิ่งจำเป็นต่อการเกษตรอื่นๆให้แก่สมาชิกของโครงการ ส่วนการแนะนำส่งเสริมนั้นจะดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

7. **โครงการหลวง (The Royal Project)** โครงการหลวง เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อใช้ในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยวิชา

ความรู้ทางการเกษตร สำหรับนำไปถ่ายทอดเผยแพร่แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ รวมทั้งเป็นการแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกร

วิธีการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของโครงการหลวงนั้นใช้วิธีการส่งเสริมหลายรูปแบบแตกต่างกันไปในแต่ละโครงการ เช่น การจัดฝึกอบรม การทำแปลงสาธิต การให้คำแนะนำแก้ปัญหาต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ในทุกโครงการจะมีเจ้าหน้าที่ประจำที่ทำหน้าที่แนะนำการส่งเสริม และร่วมประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่นๆเป็นครั้งคราว ตัวอย่างโครงการหลวงที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ โครงการพัฒนาที่ดินหุบกะพง โครงการพัฒนาเขาคินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) โครงการฟาร์มส่วนพระองค์หาดทรายใหญ่ โครงการเกษตรหลวงภาคเหนือ ฯลฯ

หน่วยงานสังกัดภาครัฐวิสาหกิจ

การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ มีดังนี้

1. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) เป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและบริการให้แก่ผู้สนใจเลี้ยงโคนม เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ

วิธีการดำเนินงานส่งเสริม อ.ส.ค. สรุปได้ดังนี้

1. จัดฝึกอบรมวิชาการและปฏิบัติการ
2. ร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ
3. บริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักการเลี้ยงโคนม

2. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นสถาบันการเงินที่รัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงการคลัง ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อบริการสินเชื่อแก่สถาบันเกษตรกรและเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถจัดหาทุนมาดำเนินการเกษตรได้ ส่วนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการเกษตรนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของกองฝึกอบรมและกองบริการ

การดำเนินงานส่งเสริมของ ธ.ก.ส. มีดังนี้

1. พนักงานสินเชื่อของธนาคารทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร
2. บริการข้อมูลข่าวสารและความรู้ทางการเกษตร
3. ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ
4. จัดทำจดหมายเหตุ ธ.ก.ส. ราย 2 เดือน เผยแพร่แก่ลูกค้า
5. จัดหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ไปบรรยายความรู้
6. จัดฝึกอบรมทางการเกษตรให้แก่ลูกค้า

3. กองทุนสงเคราะห์ชาวนาชนวนาง เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาชนวนาง ทั้งในด้านการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตทางการให้ความช่วยเหลือในด้านเงินทุนแก่เกษตรกร โดยเฉพาะในกรณีชาวนาชนวนางประสบภัยพิบัติหรือในกรณียางราคาตกต่ำ และข้อมูลข่าวสารการตลาดยาง

วิธีการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรมีทั้งการใช้เกษตรกรออกไปแนะนำความรู้แก่เกษตรกรโดยตรง การจัดนิทรรศการ และการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนต่างๆ

หน่วยงานสังกัดภาคเอกชน

องค์กรภาคเอกชนที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. องค์กรเอกชนที่หวังผลกำไร ได้แก่

- 1.1 บริษัทและห้างร้านต่างๆที่จำหน่ายปัจจัยการผลิต
- 1.2 บริษัทและห้างร้านต่างๆที่ซื้อขายผลิตภัณฑ์การเกษตร
- 1.3 ธนาคารพาณิชย์
- 1.4 บริษัทผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร
- 1.5 เอกชนที่ดำเนินธุรกิจการเกษตรในรูปของบริษัท

หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆที่กล่าวมาข้างต้น ได้ดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรโดยการพัฒนารูปแบบการเกษตรครบวงจร ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ส่งเสริมด้านสินเชื่อหรือแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม เพื่อลดภาระด้านเงินทุน
2. ส่งเสริมด้านวิชาการการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุด
3. ส่งเสริมด้านการตลาด

จากขั้นตอนดังกล่าว องค์กรเหล่านี้ได้ดำเนินงานส่งเสริม โดยให้ทุนหรือปัจจัยในการผลิตแก่เกษตรกร เพื่อนำไปใช้ในการผลิตภายใต้การแนะนำทางด้านวิชาการจากเจ้าหน้าที่ขององค์กรเหล่านั้น ผลผลิตที่ได้องค์กรจะรับซื้อหรือจัดหาตลาดจำหน่ายให้

2. องค์กรเอกชนที่ไม่หวังผลกำไร เป็นองค์กรหรือหน่วยงานที่ไม่ได้ทำธุรกิจการเกษตรและไม่หวังผลตอบแทน ส่วนใหญ่จะเป็นมูลนิธิ ชมรม และสมาคมต่างๆ ได้แก่ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ชมรมถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนแห่งเอเชีย ฯลฯ การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรขององค์กรเหล่านี้ มีวิธีการดำเนินงานดังนี้

1. ดำเนินการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประกอบอาชีพของเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการแนะนำเทคโนโลยีใหม่ๆในการเกษตร เช่น การใช้พืชพันธุ์ดี การใช้ปุ๋ยและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช การทำฟาร์มผสมผสาน เป็นต้น
2. ดำเนินการปรับปรุงสุขภาพอนามัยของเกษตรกรให้ดีขึ้น โดยแนะนำให้เกษตรกรรู้จักวิธีการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การจัดการบ้านเรือนที่อยู่อาศัยให้ถูกสุขอนามัย เป็นต้น
3. ให้การศึกษาพื้นฐานแก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือ เพราะถือว่าการศึกษานั้นจะช่วยให้การพัฒนาชนบทหรือการเกษตรมีประสิทธิภาพสูงสุด
4. เร่งรัดและสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรเป็นสถาบัน เพื่อให้เกษตรกรมีพลังในการต่อรองในเรื่องการซื้อปัจจัยการผลิต และการจำหน่ายผลผลิต

จากภารกิจที่ดำเนินการทั้ง 4 ประการที่กล่าวมานี้ จะก่อให้เกิดการช่วยเหลือตนเองของเกษตรกร เป้าหมาย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศูนย์วิจัยพืชไร่

ศูนย์วิจัยพืชไร่

มีหน้าที่ศึกษา วิจัย ค้นคว้า และพัฒนาพืชแบบสหสาขาวิชา (Commodity Approach) ผลิตเมล็ดพันธุ์ และพันธุ์หลักพืชไร่ ประสานงานวิชาการหน่วยงานอื่น ทั้งภายในกรม ภายนอกกรม และต่างประเทศ รวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยี

หน่วยงานของกรมวิชาการเกษตรที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคมี 8 ศูนย์วิจัยพืชไร่ และ 12 สถานีทดลองพืชไร่

สถานีทดลองพืชไร่

มีหน้าที่วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชโดยยึดความเหมาะสมของเทคโนโลยีกับพื้นที่เป็นหลัก (Area Approach) ตลอดจนการทดสอบและการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น ผลิตก่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์หลักและพันธุ์ดี ประสานงานด้านการเกษตรกับหน่วยงานรัฐ และเอกชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ถ่ายทอดเทคโนโลยี

ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง

ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองมีพื้นที่รวม 643 ไร่ แบ่งเป็น

อาคารและสิ่งก่อสร้าง	238 ไร่
แปลงทดลอง	385 ไร่
สวนป่า	20 ไร่

นอกจากนี้ศูนย์มีแปลงขยายพันธุ์ที่บริเวณอ่างเก็บน้ำดอกกรายอีก 150 ไร่

ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง รับผิดชอบงานวิจัยพืชไร่ในเขตจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออก 5 จังหวัด คือ ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ตราด และดูแลการบริหารงานของสถานีทดลองพืชไร่ปราจีนบุรี ซึ่งรับผิดชอบงานวิจัยพืชไร่ในเขตจังหวัดปราจีนบุรี สระแก้ว และนครนายก

บทบาทและหน้าที่

ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง ได้รับมอบหมายจากสถาบันวิจัยพืชไร่ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้รับผิดชอบด้านต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาพืชเศรษฐกิจ คือ มันสำปะหลัง โดยทำการศึกษาค้นคว้าและวิจัยแบบทุกสาขา คือ งานปรับปรุงพันธุ์ งานปรับปรุงการเพิ่มผลผลิต งานดินและปุ๋ย งานอารักขาพืช (โรค แมลง และวัชพืช) งานวิจัยวิทยาการเมล็ดพันธุ์ และงานด้านเกษตรเคมี ตลอดจนประสานงานวิจัยกับกองวิชาการของกรมวิชาการเกษตรและหน่วยงานอื่น รวมทั้งสถาบันระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์ในอันที่จะนำไปถ่ายทอดให้เกษตรกรต่อไป

2. ศึกษาและวิจัยพืชไร่อื่นๆเพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในท้องถิ่น โดยเฉพาะพืชที่มีการปลูกกันมากในท้องถิ่นเช่น อ้อย ข้าวโพด ถั่วลิสง ฯลฯ

3. งานพัฒนาเทคโนโลยี เป็นงานที่นำเอาเทคโนโลยีที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและวิจัยไปทดสอบและพัฒนา ได้แก่ งานทดสอบพืชไร่ในท้องถิ่น และในไร่เกษตรกร

4. งานถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นการนำเอาความรู้และเทคโนโลยีที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าและวิจัยไปถ่ายทอดให้กับเจ้าหน้าที่ เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป เช่นฝึกอบรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง การจัดประชุมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการของมันสำปะหลัง การจัดนิทรรศการร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร

5. งานผลิตเมล็ดพันธุ์คัดและพันธุ์หลักของพืชไร่เศรษฐกิจ
ผลงานของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง แนะนำพันธุ์มันสำปะหลังให้แก่เกษตรกรดังนี้

1. พันธุ์ระยอง 1
2. พันธุ์ระยอง 3
3. พันธุ์ระยอง 2
4. พันธุ์ระยอง 60
5. พันธุ์ระยอง 90
6. พันธุ์ระยอง 5
7. พันธุ์ระยอง 72

- แนะนำวิธีการปลูก การบำรุงรักษามันสำปะหลังที่เหมาะสม และวิธีการปลูกพืชแซมมันสำปะหลัง

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับพืชไร่ ในรูปของการจัดนิทรรศการ การจัดอบรม ฝึกงาน ดูงาน และจัดทำเอกสารวิชาการเพื่อแจกจ่ายให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ

- ผลิตเมล็ดพันธุ์และท่อนพันธุ์พืชไร่เศรษฐกิจ เพื่อแจกจ่ายเกษตรกร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แฉล้ม มาสุวรรณ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเส้นใยปอ ของศูนย์วิจัยพืชไร่ขอนแก่น โดยการศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าการแนะนำให้ชาวบ้านนำเส้นใยของปอมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆเพื่อจำหน่าย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันได้มีการตั้งกลุ่มแม่บ้านเพื่อดำเนินการผลิต ผลิตภัณฑ์จาก

เส้นใยปอแล้วและนำออกจำหน่ายสู่ท้องตลาดเป็นสินค้าที่ระลึก แต่ก็ยังเป็นเพียงกลุ่มเล็ก ๆ ที่ไม่มีความเข้มแข็งเท่าที่ควร ซึ่งทางศูนย์วิจัยพืชไร่ขอนแก่นและหน่วยงานที่สนับสนุนควรจะต้องให้การช่วยเหลือดูแลกลุ่มเข้มแข็งและมีตลาดที่แน่นอน เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สำนอง นวลอ่อน (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการทดสอบเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังในไร่เกษตรกร ของศูนย์วิจัยพืชไร่ขอนแก่น โดยการศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่ามันสำปะหลังพันธุ์ใด และวิธีการปลูก ดูแลรักษาแบบใดจึงจะทำให้ได้ผลผลิตดีในไร่ของเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น จากการทดลองครั้งนี้พบว่า มันสำปะหลังพันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 ให้ผลผลิตสูงสุดถึง 4,011 กิโลกรัมต่อไร่ และพันธุ์ระยอง 5 ให้ผลผลิตรองลงมา คือ 3,702 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนพันธุ์ของเกษตรกรที่ปลูกและปฏิบัติตามวิธีของเกษตรกรเองให้ผลผลิต 3,208 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งการยอมรับของเกษตรกรจะยอมรับพันธุ์ของทางราชการ โดยเฉพาะพันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 แต่ไม่ค่อยยอมรับวิธีการปลูกและดูแลรักษาตามแบบของกรมวิชาการ เกษตรมากเท่าใดนัก เพื่อให้ผลการทดลองแน่นอนทางศูนย์วิจัยพืชไร่ขอนแก่นจึงจำเป็นต้องซ้ำในปีต่อไป

ภูมิหลัง

ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง ได้เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2497 โดยกรมกสิกรรมร่วมกับจังหวัดระยอง ได้ขอพื้นที่จากสถานอาชีวะสงเคราะห์ผู้ใหญ่ จำนวน 80 ไร่ จัดตั้งเป็นแปลงเพาะและขยายบางพาราพันธุ์ดี ต่อมาได้แบ่งพื้นที่ตั้งเป็นหน่วยกสิกรรมห้วยโป่ง

ปีพ.ศ. 2502 ตั้งเป็นสถานีกสิกรรมห้วยโป่ง จากนั้นก็ได้ขอซื้อที่ดินเพิ่ม

ปีพ.ศ. 2516 เปลี่ยนชื่อเป็นสถานีทดลองพืชไร่ห้วยโป่ง สังกัดกรมวิชาการเกษตร มีพื้นที่ 300 ไร่ และได้มีการขยายพื้นที่อีกหลายครั้ง

ต่อมาในปีพ.ศ. 2525 ได้ยกฐานะเป็นศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง ปัจจุบันมีพื้นที่ทั้งหมด 643 ไร่ และพื้นที่ทดลองในบริเวณโครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ 200 ไร่

ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง ตั้งอยู่บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 204 ถนนสุขุมวิท (ทางหลวงหมายเลข 3) ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันตก ตามถนนสุขุมวิทเป็นระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตร

อัตรากำลังของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง

ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองแบ่งการทำงานออกเป็น 5 กลุ่มงาน ได้แก่

1. กลุ่มอำนวยการ
2. กลุ่มพืชศาสตร์
3. กลุ่มปรับปรุงการผลิต
4. กลุ่มวิทยาการเมล็ดพันธุ์
5. กลุ่มอารักขาพืช

อัตรากำลังของศูนย์มีทั้งหมด 62 คน โดยแบ่งออกเป็น

ข้าราชการ 29 คน

ลูกจ้างประจำ 33 คน

และนอกจากนี้ยังมีลูกจ้างชั่วคราวอีกประมาณ 150 – 200 คน

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง

ทิศเหนือ จดองค์การบริหารส่วนตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ทิศใต้ จดอ่าวไทย

ทิศตะวันออก จดองค์การบริหารส่วนตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ทิศตะวันตก จดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

1.2 เนื้อที่ (แสดงเนื้อที่โดยประมาณเป็นตารางกิโลเมตร)

มีเนื้อที่โดยประมาณ 1,149.28 ตารางกิโลเมตร โดยมีพื้นที่ครอบคลุมทั้งหมด 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง บางส่วนของตำบลเนินพระ ตำบลทับมา และเกาะ 1 เกาะ คือ เกาะสะเก็ด

1.3 จำนวนชุมชน 25 ชุมชน

1.4 ประชากร

- ประชากรทั้งสิ้น 32,381 คน แยกเป็นชาย 16,981 คน หญิง 15,400 คน
- ความหนาแน่นเฉลี่ยของจำนวนประชากร 209.84 คน/ตารางกิโลเมตร
- จำนวนครัวเรือน 21,227 ครัวเรือน

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพ (แสดงอาชีพของประชากรในเขตเทศบาล)

- ค้าขาย
- รับจ้าง
- ทำไร่ ทำสวน
- ประมง

2.2 หน่วยธุรกิจในเขตเทศบาล

- บิมน้ำมันและก๊าซ
- โรงงานอุตสาหกรรม

3. สภาพสังคม

3.1 การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา 13 แห่ง

- โรงเรียนมัธยมศึกษา 4 แห่ง
- โรงเรียนอาชีวศึกษา 1 แห่ง
- โรงเรียนสารพัดช่างระยอง 1 แห่ง

3.2 สถาบันและองค์การทางศาสนา

- วัด/สำนักสงฆ์ 13 แห่ง
- มัสยิด 1 แห่ง

3.3 การสาธารณสุข

- โรงพยาบาลของรัฐ 1 แห่ง
- โรงพยาบาลของเอกชน 1 แห่ง
- สถานีอนามัยประจำตำบล 4 แห่ง

3.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจ 5 แห่ง
- สถานีดับเพลิง 1 แห่ง

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

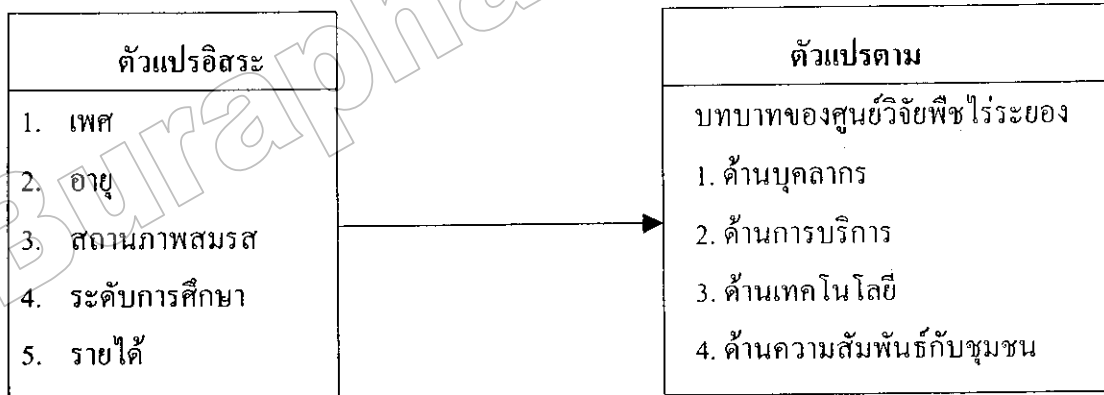
มุ่งศึกษาบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านบุคลากร
2. ด้านการบริการ
3. ด้านเทคโนโลยี
4. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

1.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกร ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลตำบล มาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 120 คน

3. กรอบแนวความคิด

3. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงบทบาท หน้าที่ของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองที่มีต่อเกษตรกร

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองที่มีต่อเกษตรกรในด้านบุคลากร ด้านการบริการ ด้านเทคโนโลยี และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
2. ได้ทราบแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1. บทบาท หมายถึง การปฏิบัติงานของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง รวมทั้งกิจกรรมที่ศูนย์วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วม ทั้งในด้านบุคลากร ด้านการบริการ ด้านเทคโนโลยี และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
2. ศูนย์วิจัย หมายถึง ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
3. เกษตรกร หมายถึง ประชาชนที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
4. บทบาทด้านบุคลากร หมายถึง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกร
5. บทบาทด้านการบริการ หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์เพื่อทำให้เกษตรกรเกิดความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรที่เหมาะสม
6. บทบาทด้านเทคโนโลยี หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าในการทำการเกษตร
7. บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์เพื่อส่งเสริมและความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชนและศูนย์

6. ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีการรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลเอกสาร ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารข้อมูลต่างๆจากการค้นคว้าหนังสือ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องจากสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา และศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง
2. ข้อมูลภาคสนาม ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 120 ชุด แก่เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาในเขตเทศบาลตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของไลเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ เกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

ด้านบุคลากร ด้านการบริการ ด้านเทคโนโลยี และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองในด้านต่างๆ คือ ด้านบุคลากร ด้านการบริการ ด้านเทคโนโลยี และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยหลังจากรวบรวมแบบสอบถามเสร็จและนำแบบสอบถามมาตรวจสอบเพื่อความถูกต้อง และความสมบูรณ์

สถิติที่ใช้เพื่อแจกแจงความถี่ของตัวแปร ใช้แบบร้อยละทำการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง รวมทั้งใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปพรรณนาประกอบการอธิบาย

1. สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

\bar{X} = ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$\sum x$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สูตรดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่ของคำตอบนั้น}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมดในข้อนั้น}} \times 100$$

9. เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยยึดหลักเกณฑ์โดยใช้ลำดับช่วงคะแนนดังนี้

ระดับช่วงคะแนน	ระดับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง 4 ด้าน
4.50 – 5.00	มีบทบาทมากที่สุด
3.50 – 4.49	มีบทบาทมาก
2.50 – 3.49	มีบทบาทปานกลาง
1.50 – 2.49	มีบทบาทน้อย
1.00 – 1.49	มีบทบาทน้อยที่สุด

บทที่ 3

ลักษณะของข้อมูล

จากการศึกษาบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยใช้สถิติวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ดังต่อไปนี้

- ค่าร้อยละ
- ค่าคะแนนเฉลี่ย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
%	แทน	ค่าร้อยละ
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าร้อยละและระดับของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง ในด้านต่างๆ คือ ด้านบุคลากร ด้านการบริการ ด้านเทคโนโลยี และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ผลการศึกษาข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้

ตารางที่ 1 แสดงอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	52	43.3
หญิง	68	56.7
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 56.7 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 43.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	18	15.0
25 – 50 ปี	78	65.0
51 ปีขึ้นไป	24	20.0
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 25-50 ปีมีจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 65 รองลงมาคือช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 25 ปี ซึ่งมีอัตราร้อยละ 20 และ 15 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	21	17.5
สมรส	86	71.7
หม้าย - หย่าร้าง	13	10.8
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ในสถานภาพสมรสมากที่สุดคือร้อยละ 71.7 รองลงมาคือสถานภาพโสด ร้อยละ 17.5 และสถานภาพหม้าย - หย่าร้าง ร้อยละ 10.8

ตารางที่ 4 แสดงอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	85	70.8
มัธยมศึกษา	24	20.0
สูงกว่ามัธยมศึกษา	11	9.2
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุดคือร้อยละ 70.8 รองลงมาคือระดับมัธยม และระดับสูงกว่ามัธยม โดยมีอัตราร้อยละ 20.0 และ 9.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 4,000 บาท	70	58.3
4,001 – 6,000 บาท	36	30.0
6,001 บาทขึ้นไป	14	11.7
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดคือร้อยละ 58.3 ตามมาด้วยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ตั้งแต่ 4,001 – 6,000 บาท และ 6,001 บาทขึ้นไป โดยมีอัตราร้อยละ 30 และ 11.7 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 6 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของจำแนกตามเพศชาย

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านบุคลากร												
1. ศูนย์วิจัยฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	3	5.8	10	19.2	37	71.2	2	3.8	-	-	3.27	6
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	2	3.8	16	30.8	26	50.0	8	15.4	-	-	3.23	7
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	2	3.8	22	42.3	24	46.2	3	5.8	1	1.9	3.40	5
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	4	7.7	33	63.5	9	17.3	5	9.6	1	1.9	3.65	2
5. บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	5	9.6	38	73.1	6	11.5	3	5.8	-	-	3.87	1
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	3	5.8	30	57.7	14	26.9	4	7.7	1	1.9	3.58	3
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	4	7.7	15	28.9	32	61.5	1	1.9	-	-	3.42	4
ด้านการบริการ												
8. มีบริการแจ้งเจ้าหน้าที่ก่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	4	7.7	36	69.2	11	21.2	-	-	1	1.9	3.81	1
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	3.8	34	65.4	13	25.0	3	5.8	-	-	3.67	3
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	3	5.8	21	40.4	22	42.3	6	11.5	-	-	3.40	5
11. แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	3.8	19	36.5	24	46.2	-	-	7	13.5	3.17	7
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	3.8	8	15.4	21	40.4	16	30.8	5	9.6	2.73	9

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	3	5.8	32	61.5	15	28.9	2	3.8	-	-	3.69	2
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	2	3.8	20	38.5	23	44.2	7	13.5	-	-	3.33	6
15. ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างเร่งด่วน	2	3.8	12	23.1	28	53.9	9	17.3	1	1.9	3.10	8
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	1	1.9	30	57.7	17	32.7	4	7.7	-	-	3.54	4
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	1	1.9	26	50.0	20	38.5	3	5.8	2	3.8	3.40	5
ด้านเทคโนโลยี												
18. ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	3	5.8	32	61.5	10	19.2	7	13.5	-	-	3.60	1
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	1	1.9	29	55.8	20	38.5	2	3.8	-	-	3.56	2
20. พัฒนาวีธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ	1	1.9	22	42.3	18	34.6	7	13.5	4	7.7	3.17	5
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร	-	-	26	50.0	18	34.6	8	15.4	-	-	3.53	3
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	-	-	9	17.3	31	59.6	9	17.3	3	5.8	2.88	6
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	2	3.8	30	57.7	12	23.1	5	9.6	3	5.8	3.44	4
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร	-	-	8	15.4	26	50.0	10	19.2	8	15.4	2.65	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตน	-	-	2	3.8	24	46.2	20	38.5	6	11.5	2.42	7
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	2	3.8	11	21.2	37	71.2	1	3.8	-	-	3.25	3
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	-	-	2	3.8	34	65.4	15	28.9	1	1.9	2.71	5
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	-	-	6	11.5	34	65.4	11	21.2	1	1.9	2.87	3
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	2	3.8	13	25.0	10	19.2	24	46.2	3	5.8	2.75	4
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	1	1.9	11	21.2	13	25.0	25	48.1	2	3.5	2.69	6
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์	2	3.8	18	34.6	28	53.9	-	-	4	7.7	3.27	2
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯได้	4	7.7	18	34.6	26	50.0	4	7.7	-	-	3.42	1

จากตารางที่ 6 พบว่า ในภาพรวมบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพศชายอยู่ในระดับปานกลาง คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.26 โดยเมื่อจำแนกด้านต่างๆของบทบาทจะสามารถแสดงให้เห็นได้ดังต่อไปนี้

ด้านบุคลากร ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพศชายที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองในด้านบุคลากร นับว่าบทบาทด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลางคือมีค่าเฉลี่ย 3.49 โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทในด้านการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อมีมากที่สุดคือ 3.87 ตามมาด้วยบทบาทในด้านให้

ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.65 บทบาทที่นักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรได้อยู่ในอันดับที่สามคือ 3.58 ต่อมาคือบทบาทที่บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาอย่างใกล้ชิดอยู่ในอันดับที่สี่โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 อันดับที่ทำคือบทบาทที่บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่าเต็มที่ 3.40 ต่อมาอันดับที่หกคือบทบาทที่ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.27 และน้อยที่สุดคือมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงานมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.23

ด้านการบริการ กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่นานี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.38 โดยบทบาทในการแจกจ่ายหน่อพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่มามากที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.81 รองลงมาคือจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร 3.69 อันดับสามคือแนะนำพันธุ์พืชไร่นานี้ให้เกษตรกร 3.67 อันดับสี่คือส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ 3.54 อันดับห้าคือบทบาทในการแนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆกับเมื่อมีการจัดนิทรรศการศูนย์ฯมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึงมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.40 ต่อมาส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลืออยู่ในอันดับหกโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 อันดับเจ็ดคือบทบาทในการแนะนำการเก็บรักษาหน่อพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ 3.17 อันดับแปดคือศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็วโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.10 อันดับสุดท้ายคือจัดฝึกอบรมให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 2.73

ด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความเห็นว่าศูนย์วิจัยมีบทบาทปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26 โดยมากที่สุดคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.60 รองลงมาคือส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติ 3.56 อันดับสามคือทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร 3.53 อันดับสี่คือทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.44 ตามมาด้วยพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชอยู่เสมอ ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน และถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.17, 2.88 และ 2.65 ตามลำดับ

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทปานกลาง เช่นกันคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.92 โดยบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯมีมากที่สุดคือ 3.42 ตามมาด้วยการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.27 อันดับสามเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกเข้าไปเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร และศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์ฯกับประชาชนในชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.87 การส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกรอยู่ในอันดับที่สี่มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.75 ต่อมาเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว และเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.71, 2.69 และ 2.42 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองจำแนกตามเพศหญิง

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านบุคลากร												
1. ศูนย์วิจัยฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	1	1.5	20	29.4	45	66.2	2	2.9	-	-	3.29	5
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	2	2.9	38	55.9	23	33.8	5	7.4	-	-	3.54	4
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	4	5.9	22	32.4	20	29.4	20	29.4	2	2.9	3.09	6
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	4	5.9	43	63.2	16	23.5	4	5.9	1	1.5	3.66	3
5. บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	4	5.9	47	69.1	16	23.5	1	1.5	-	-	3.79	2
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	4	5.9	60	88.2	4	5.9	-	-	-	-	4.00	1
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	1	1.5	25	36.8	20	29.4	20	29.4	2	2.9	3.04	7
ด้านการบริการ												
8. มีการแจ้งเจ้าหน้าที่ต้อนรับและผู้และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	8	11.8	45	66.2	12	17.6	3	4.4	-	-	3.85	1
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	3	4.4	54	79.4	8	11.8	3	4.4	-	-	3.84	2
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	3	4.4	37	54.4	26	38.2	1	1.5	1	1.5	3.59	4
11. แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	4	5.9	37	54.4	11	16.2	14	20.6	2	2.9	3.40	6
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	6	8.8	22	32.4	32	47.1	6	8.8	2	2.9	3.35	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	5	7.4	34	50.0	19	27.9	10	14.7	-	-	3.50	5
14. ส่งเจ้าหน้าที่ ออกไปดูแลเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	4	5.9	26	38.2	24	35.3	6	8.8	8	11.8	3.18	9
15. ศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	3	4.4	26	38.2	25	36.8	12	17.7	2	2.9	3.24	8
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	3	4.4	40	58.8	24	35.3	1	1.5	-	-	3.66	3
17. มี ออมการจัดงานทางศูนย์ฯได้ ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	6	8.8	50	73.5	8	11.8	4	5.9	-	-	3.85	1
18. ด้านเทคโนโลยี ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลัง และพืชไร่อื่น ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	3	4.4	46	67.6	14	20.6	5	7.4	-	-	3.69	3
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	5	7.4	54	79.4	6	8.8	2	2.9	1	1.5	3.89	1
20. พัฒนาวีธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชโรยู่เสมอ	4	5.9	40	58.8	14	20.6	10	14.7	-	-	3.56	5
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร	1	1.5	47	69.1	18	26.5	2	2.9	-	-	3.69	3
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	2	2.9	52	76.5	14	20.6	-	-	-	-	3.82	2
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้อาหารเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	4	5.9	40	58.8	22	32.4	2	2.9	-	-	3.68	4
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร	1	1.5	12	17.6	25	36.8	26	38.2	4	5.9	2.71	6

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X'	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน												
25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตน	36	52.9	15	22.1	15	22.1	2	2.9	-	-	4.25	1
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	6	8.8	20	29.4	39	57.4	3	4.4	-	-	3.43	3
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	4	5.9	48	70.6	16	23.5	-	-	-	-	3.82	2
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	-	-	7	10.3	23	33.8	22	32.4	16	23.5	2.31	8
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	3	4.4	20	29.4	22	32.4	14	20.6	9	13.2	2.91	6
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	4	5.9	20	29.4	23	33.8	13	19.1	8	11.8	2.99	5
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์	-	-	9	13.2	23	33.8	22	32.4	14	20.6	2.40	-
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้	5	7.4	12	17.6	34	50.0	12	17.6	5	7.4	3.00	4

จากตารางที่ 7 พบว่า บทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงนั้นอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 โดยจะสามารถจำแนกให้เห็นในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ ในด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 โดยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ มากที่สุดได้แก่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรได้ 4.00 ตามมาด้วยบุคลากรของศูนย์ฯ สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ 3.79 ให้ความสำคัญเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือมีค่าคะแนนเฉลี่ย

3.66 ต่อมาคือมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสาขางาน ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ และบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 , 3.29 และ 3.09 ตามลำดับ สุดท้ายคือบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด 3.04

ในด้านการบริการมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมคือ 3.55 ซึ่งนับว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่นานี้มีอยู่ในระดับมาก โดยมากที่สุดคือ การแจกจ่ายหน่วยพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ กับ เมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯได้ ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.85 รองลงมาคือ แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.84 อันดับสามคือส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ 3.66 และแนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลัง และพืชไร่อื่นๆ 3.59 ต่อมาจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 ตามมาด้วยแนะนำการเก็บรักษาหน่วยพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกร จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว และส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 , 3.35 , 3.24 และ 3.18 ตามลำดับ

ในด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่นานี้มีมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 มากที่สุดคือการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี 3.89 รองลงมาคือการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดินมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.82 ตามมาด้วยการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร กับทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกรมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.69 อันดับสี่คือการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.68 พัฒนารูปแบบป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ และถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.56 และ 2.71 ตามลำดับ

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.14 บทบาทด้านการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเองมีมากที่สุดคือ 4.25 รองลงมาคือเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ 3.82 เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรอยู่ในอันดับสาม 3.43 ตามมาด้วยเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ 3.00 ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.99 , 2.91 และ 2.40 ตามลำดับ สุดท้ายคือศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์ฯกับประชาชนในชุมชน 2.31

ตารางที่ 8 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของในด้านต่างๆจำแนกตามเพศ

บทบาท	ชาย		หญิง	
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย
1. ด้านบุคลากร	52	3.49	68	3.49
2. ด้านการบริการ	52	3.38	68	3.55
3. ด้านเทคโนโลยี	52	3.26	68	3.58
4. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	52	2.92	68	3.14
รวม	-	3.26	-	3.44

จากตารางที่ 8 แสดงทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของในด้านต่างๆจำแนกตามเพศชายและเพศหญิง พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นว่ามียบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26 ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44

บทบาทด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงเห็นว่ามียบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายและกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.49

บทบาทด้านการบริการ กลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นว่ามียบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.38 ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเห็นว่ามียบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.55

บทบาทด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นว่ามียบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26 ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเห็นว่ามียบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นว่ามียบทบาทอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.92 ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.14

ตารางที่ 9 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ของจำแนกตามอายุต่ำกว่า 25 ปี

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่	
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
ด้านบุคลากร													
1. ศูนย์วิจัยมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	1	5.6	11	61.1	6	33.3	-	-	-	-	3.72	3	
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	-	-	12	66.7	4	22.2	2	11.1	-	-	3.52	4	
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	2	11.1	2	11.1	9	50.0	5	27.8	-	-	3.06	6	
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	2	11.1	8	44.4	3	16.7	4	22.2	1	5.6	3.33	5	
5. บุคลากรในศูนย์สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	2	11.1	11	61.1	4	22.2	1	5.6	-	-	3.78	2	
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	3	16.7	13	72.2	2	11.1	-	-	-	-	4.06	1	
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	-	-	2	11.1	9	50.0	7	38.9	-	-	2.72	7	
ด้านการบริการ													
8. มีการแจกจ่ายหน่วยท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	3	16.7	13	72.2	2	11.1	-	-	-	-	4.06	1	
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	11.1	15	83.3	1	5.6	-	-	-	-	4.06	1	
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	2	11.1	10	55.6	4	22.2	2	11.1	-	-	3.67	3	
11. แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	1	5.6	11	61.1	2	11.1	2	11.1	2	11.1	3.39	5	
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	11.1	2	11.1	11	61.1	3	16.7	-	-	3.17	7	

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	3	16.7	5	27.8	2	11.1	8	44.4	-	-	3.17	7
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	2	11.1	4	22.2	1	5.6	3	16.7	8	44.4	2.39	8
15. ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	2	11.1	6	33.3	5	27.8	4	22.2	1	5.6	3.22	6
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	3	16.7	8	44.4	7	38.9	-	-	-	-	3.78	2
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	3	16.7	7	38.9	4	22.2	4	22.2	-	-	3.50	4
ด้านเทคโนโลยี												
18. ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	2	11.1	5	27.8	5	27.8	6	33.3	-	-	3.17	6
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	2	11.1	14	77.8	-	-	-	-	2	11.1	3.78	1
20. พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ	2	11.1	6	33.3	4	22.2	6	33.3	-	-	3.22	5
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร	-	-	11	61.1	5	27.8	2	11.1	-	-	3.50	4
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	1	5.6	13	72.2	2	11.1	2	11.1	-	-	3.72	2
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	2	11.1	9	50.0	5	27.8	2	11.1	-	-	3.61	3
24. ถ้ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร	1	5.6	2	11.1	5	27.8	8	44.4	2	11.1	2.56	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของคน	1	5.6	9	50.0	4	22.2	2	11.1	2	11.1	3.28	2
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	2	11.1	7	38.7	5	27.8	4	22.2	-	-	3.06	4
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	2	11.1	15	83.3	1	5.6	-	-	-	-	4.06	1
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	-	-	1	5.6	4	22.2	5	27.8	8	44.4	2.11	8
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	1	5.6	4	22.2	11	61.1	-	-	2	11.1	3.11	3
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	2	11.1	5	27.8	1	5.6	6	33.3	4	22.2	2.72	6
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ	1	5.6	2	11.1	4	22.2	11	61.1	-	-	2.61	7
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้	2	11.1	3	16.7	4	22.2	8	44.4	1	5.6	2.83	5

จากตารางที่ 9 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในด้านต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.31 โดยจำแนกได้ดังต่อไปนี้

ในด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี เห็นว่าศูนย์วิจัยมีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.46 มากที่สุดคือบุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ 4.06 อันดับสองคือบุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ 3.78 อันดับสามคือศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ 3.72 ตามมาด้วยมีบุคลากรที่มีความรู้

เฉพาะทางในทุกสายงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 ให้ความสำคัญเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ และบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 , 3.06 และ 2.72 ตามลำดับ

ในด้านการบริการ อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 โดยสูงสุดคือ มีการแจกจ่ายหน่วยก่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ กับแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.06 รองลงมาคือส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ 3.78 อันดับสามคือแนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ 3.67 อันดับสี่คือเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง 3.50 ตามมาด้วยการแนะนำการเก็บรักษาหน่อพันธุ์เมล็ดพันธุ์ให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ ศูนย์ฯ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว และจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.39 , 3.22 และ 3.17 สุดท้ายคือบทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.39

บทบาทด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.37 ซึ่งในด้านนี้กลุ่มตัวอย่างอายุต่ำกว่า 25 ปี เห็นว่าบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมีมากที่สุดคือ 3.78 รองลงมาคือ ตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน 3.72 อันดับสามคือทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.61 อันดับสี่คือทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร 3.50 ตามมาด้วยบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร อยู่ในอันดับห้าและหกซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.22 และ 3.17 ตามลำดับ อันดับสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.56

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.97 ซึ่งมากที่สุดคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.06 รองลงมาคือเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตน 3.28 อันดับสามคือส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร 3.11 อันดับสี่คือเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.06 ตามมาด้วยเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.83 ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ และศูนย์ฯ จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์ฯ กับประชาชนในชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.72 , 2.61 และ 2.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ของจำแนกตามอายุ 25 – 50 ปี

ข้อความ	ระดับบทบาท										\bar{X}	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านบุคลากร												
1. ศูนย์วิจัยมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	7	9.0	12	15.4	55	70.5	3	3.8	1	1.3	3.27	5
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	4	5.1	35	44.9	31	39.7	8	10.3	-	-	3.45	4
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	3	3.8	30	38.5	31	39.7	12	15.4	2	2.6	3.26	6
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	5	6.4	52	66.7	21	26.9	-	-	-	-	3.79	3
5. บุคลากรในศูนย์สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	9	11.5	61	78.2	7	9.0	1	1.3	-	-	4.00	1
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	8	10.3	54	69.2	16	20.5	-	-	-	-	3.90	2
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	2	2.6	21	26.9	41	52.6	14	17.9	-	-	3.14	7
ด้านการบริการ												
8. มีการแจกจ่ายหมอนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	10	12.8	56	71.8	12	15.4	-	-	-	-	3.97	1
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	4	5.1	52	66.7	19	24.4	3	3.8	-	-	3.73	3
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษา มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	4	5.1	30	38.5	40	51.3	4	5.1	-	-	3.44	6
11. แนะนำการเก็บรักษาหมอนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	5	6.4	33	42.3	28	35.9	8	10.3	4	5.1	3.35	7
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	4	5.1	20	25.6	30	38.5	18	23.1	6	7.7	2.97	10

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	5	6.4	46	59.0	23	29.5	3	3.8	1	1.3	3.65	5
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	4	5.1	29	37.2	34	43.6	10	12.8	1	1.3	3.32	8
15. ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	4	5.1	25	32.1	33	42.3	14	17.9	2	2.6	3.19	9
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	5	6.4	46	59.0	23	29.5	4	5.1	-	-	3.67	4
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	6	7.7	50	64.1	20	25.6	2	2.6	-	-	3.77	2
ด้านเทคโนโลยี												
18. ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	5	6.4	56	71.8	13	16.7	4	5.1	-	-	3.79	1
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	4	5.1	49	62.8	23	29.5	2	2.6	-	-	3.71	2
20. พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ	5	6.4	38	48.7	22	28.2	9	11.5	4	5.1	3.40	6
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร	1	1.3	48	61.5	23	29.5	6	7.7	-	-	3.56	4
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	3	3.8	35	44.9	33	42.3	7	9.0	-	-	3.44	5
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	4	5.1	46	59.0	24	30.8	4	5.1	-	-	3.64	3
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร	-	-	10	12.8	38	48.7	19	24.4	11	14.1	2.60	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 25. เปิดโอกาสให้เกษตรกร ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของคน	22	28.2	24	30.8	23	29.5	9	11.5	-	-	3.76	1
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	7	9.0	23	29.5	45	57.7	3	3.8	-	-	3.44	3
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	5	6.4	49	62.8	24	30.8	-	-	-	-	3.76	1
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	-	-	14	17.9	47	60.3	12	15.4	5	6.4	2.90	5
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	6	7.7	9	11.5	32	41.0	30	38.5	1	1.3	2.86	6
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	4	5.1	15	19.2	25	32.1	32	41.0	2	2.6	2.78	7
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์	18	23.1	26	33.3	22	28.2	12	15.4	-	-	3.64	2
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ได้	4	5.1	18	23.1	47	60.3	5	6.4	4	5.1	3.17	4

จากตารางที่ 10 บทบาทของศูนย์วิจัยในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 25 – 50 ปี โดยภาพรวมพบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยที่ขี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 โดยจำแนกเป็นแต่ละด้านดังนี้

ด้านบุคลากร พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยที่ขี้อยู่ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยอยู่ในระดับมากคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 ซึ่งพบว่าบทบาทบทบาทที่บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้มีมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.00 รองลงมาคือบทบาทที่

บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ 3.90 อันดับสามคือบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.79 ลำดับต่อมาคือมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน 3.45 อันดับห้าคือบทบาทที่ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ 3.27 ตามมาด้วยบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ และบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.26 และ 3.17 ตามลำดับ

ด้านการบริการ พบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 ซึ่งเรียงจากน้อยไปหามากดังนี้คือ บทบาทด้านการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.97 บทบาทที่ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว 3.19 ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ 3.32 แนะนำการเก็บรักษาที่อ่อนพันธุ์เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกร 3.35 แนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ 3.44 อันดับต่อไปคือบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.65 อันดับสี่คือส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ 3.67 อันดับสามคือบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73 ตามมาด้วยเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึงมีคะแนนเฉลี่ย 3.77 และมากที่สุดคือบทบาทในการแจกจ่ายน้ำก่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ 3.97

ด้านเทคโนโลยี พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 มากที่สุดคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.79 รองลงมาคือส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติ 3.71 อันดับสามและสี่คือบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่และทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.64 และ 3.56 ตามลำดับ ตามมาด้วยบทบาทในการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน 3.44 พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ 3.40 และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.60

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.29 โดยบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในแต่ละอย่างต่างกันดังต่อไปนี้ มากที่สุดคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง กับเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.76 รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ 3.64 อันดับสามคือเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.44 ต่อมาคือเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯได้ 3.17 ตามมาด้วยศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์ฯกับประชาชนในชุมชน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร และส่งเสริมให้

เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเสริมสร้างรายได้ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.90 , 2.86 และ 2.78 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 11 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ของจำแนกตามอายุ 51 ปีขึ้นไป

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านบุคลากร												
1. ศูนย์วิจัยมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	2	8.3	6	25.0	15	62.5	1	4.2	-	-	3.38	6
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	2	8.3	8	33.3	13	54.2	1	4.2	-	-	3.46	5
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	1	4.2	12	50.0	11	45.8	-	-	-	-	3.58	4
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	3	12.5	19	79.2	2	8.3	-	-	-	-	4.04	1
5. บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	1	4.2	14	58.3	9	37.5	-	-	-	-	3.67	3
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	2	8.3	18	75.0	4	16.7	-	-	-	-	3.92	2
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	-	-	16	66.7	6	25.0	2	8.3	-	-	3.58	4
ด้านการบริการ												
8. มีการแจกจ่ายหน่วยท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	2	8.3	14	58.3	7	29.2	1	4.2	-	-	3.71	4
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	1	4.2	21	87.5	2	8.3	-	-	-	-	3.96	1
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษา มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	-	-	20	83.3	4	16.7	-	-	-	-	3.83	2
11. แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	1	4.2	15	62.5	6	25.0	2	8.3	-	-	3.63	5
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	1	4.2	7	29.2	14	58.3	2	8.3	-	-	3.29	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	2	8.3	14	58.3	7	29.2	1	4.2	-	-	3.71	4
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	-	-	14	58.3	9	37.5	1	4.2	-	-	3.50	6
15. ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	2	8.3	6	25.0	13	54.2	3	12.5	-	-	3.29	7
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	1	4.2	15	62.5	6	25.0	2	8.3	-	-	3.63	5
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	2	8.3	16	66.7	4	16.7	2	8.3	-	-	3.75	3
ด้านเทคโนโลยี												
18. ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	3	12.5	17	70.8	4	16.7	-	-	-	-	3.96	2
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	3	12.5	19	79.2	2	8.3	-	-	-	-	4.04	1
20. พัฒนาวีธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ	2	8.3	16	66.7	6	25.0	-	-	-	-	3.83	3
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร	2	8.3	12	50.0	6	25.0	4	16.7	-	-	3.50	5
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	2	8.3	12	50.0	9	37.5	1	4.2	-	-	3.63	4
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	2	8.3	12	50.0	6	25.0	3	12.5	1	4.2	3.46	6
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร	1	4.2	6	25.0	8	33.3	8	33.3	1	4.2	2.92	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										\bar{X}	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของคน	4	16.7	3	12.5	15	62.5	2	8.3	-	-	3.38	3
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	1	4.2	5	20.8	16	66.7	2	8.3	-	-	3.21	6
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	2	8.3	16	66.7	5	20.8	1	4.2	-	-	3.79	1
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	1	4.2	15	62.5	8	33.3	-	-	-	-	3.71	2
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	1	4.2	6	25.0	8	33.3	8	33.3	1	4.2	2.92	7
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	1	4.2	11	45.8	7	29.2	3	12.5	2	8.3	3.25	5
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ	3	12.5	4	16.7	15	62.5	2	8.3	-	-	3.33	4
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้	2	8.3	9	37.5	9	37.5	1	4.2	3	12.5	3.25	5

จากตารางที่ 11 เป็นบทบาทของศูนย์วิจัยจำแนกตามอายุ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป โดยบทบาทโดยรวมทั้ง 4 ด้านในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างนั้นเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มียุทธศาสตร์อยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57 ซึ่งสามารถจำแนกให้เห็นในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

บทบาทด้านบุคลากร พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.66 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือมีมากที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย

4.04 รองลงมาคือ บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ 3.92 บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ 3.67 บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ และบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาอย่างใกล้ชิด มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.58 ตามมาด้วยบทบาทในการมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน 3.46 และลดทาบบทบาทที่ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ 3.38

บทบาทด้านการบริการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.63 ซึ่งถ้าเรียงลำดับบทบาทแต่ละอย่างจากน้อยไปหามากจะพบว่า บทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ กับบทบาทที่ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็วมีน้อยที่สุดเท่ากัน คือ 3.29 ต่อมาคือบทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ 3.50 บทบาทในการแนะนำการเก็บรักษาที่อ่อนพันธุ์เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.63 อันดับสี่คือบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร 3.71 ต่อมาคือเกี่ยวกับการจัดงานศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง 3.75 อันดับสองคือบทบาทในการแนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.83 และบทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.96

บทบาทด้านเทคโนโลยีพบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.62 บทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้คือส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.04 รองลงมาคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร 3.96 อันดับสามและสี่คือ บทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ และตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.83 และ 3.50 ตามลำดับต่อมาคือทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร 3.50 ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.46 และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.92

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 โดยมีบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้มากที่สุด รองลงมาคือบทบาทที่ศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน อันดับสามและสี่คือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตน และเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ 3.79 , 3.71 , 3.38 และ 3.33ตามลำดับ ต่อมาอันดับห้าคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว กับเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.25 ตามมาด้วยบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายใน

นอกจากนี้สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.21 และบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกร
รวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.90

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 12 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองในด้านต่างๆจำแนกตามอายุ

บทบาท	ไม่เกิน 25 ปี		25 - 50 ปี		51 ปีขึ้นไป	
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย
1. ด้านบุคลากร	18	3.46	78	3.54	24	3.66
2. ด้านการบริการ	18	3.44	78	3.50	24	3.63
3. ด้านเทคโนโลยี	18	3.37	78	3.45	24	3.62
4. ด้านความสัมพันธ์กับ ชุมชน	18	2.97	78	3.29	24	3.36
รวม	-	3.31	-	3.45	-	3.57

จากตารางที่ 12 แสดงทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองในด้านต่างๆจำแนกตามอายุไม่เกิน 25 ปี, 25-50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.31 ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอายุ 25-50 ปี เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอายุ 51 ปีขึ้นไป เห็นว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57

บทบาทด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.46 กลุ่มตัวอย่างอายุ 25-50 ปี เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างอายุ 51 ปีขึ้นไป โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 และ 3.66 ตามลำดับ

บทบาทด้านการบริการ กลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 ส่วนกลุ่มตัวอย่างอายุ 25-50 ปี เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 และกลุ่มตัวอย่างอายุ 51 ปีขึ้นไป เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.63

บทบาทด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี และ อายุ 25-50 ปี เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.37 และ 3.45 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างอายุ 51 ปีขึ้นไป เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.62

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี, 25-50 ปี และ อายุ 51 ปีขึ้นไป เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันทั้งสามกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.97 ส่วนกลุ่มตัวอย่างอายุ 25-50 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.29 และ กลุ่มตัวอย่างอายุ 51 ปีขึ้นไป มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36

ตารางที่ 13 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของจำแนกตามสถานภาพโสด

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านบุคลากร												
1. ศูนย์วิจัยมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	2	9.5	2	9.5	16	76.2	1	4.8	-	-	3.24	6
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	2	9.5	9	42.9	8	38.1	2	9.5	-	-	3.52	4
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	1	4.8	8	38.1	12	57.1	-	-	-	-	3.48	5
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	2	9.5	12	57.1	6	28.6	1	4.8	-	-	3.71	3
5. บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	2	9.5	18	85.7	1	4.8	-	-	-	-	4.05	1
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	3	14.3	10	47.6	8	38.1	-	-	-	-	3.76	2
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	-	-	2	9.5	18	85.7	1	4.8	-	-	3.05	7
ด้านการบริการ												
8. มีการแจกจ่ายนำยท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	3	14.3	16	76.2	2	9.5	-	-	-	-	4.05	1
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	3	14.3	12	57.1	5	23.8	1	4.8	-	-	3.81	3
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษา มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	2	9.5	10	47.6	8	38.1	1	4.8	-	-	3.62	6
11. แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	9.5	10	47.6	8	38.1	1	4.8	-	-	3.62	6
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	1	4.8	4	19.0	8	38.1	2	9.5	6	28.6	2.62	9

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	2	9.5	12	57.1	6	28.6	1	4.8	-	-	3.71	5
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	2	9.5	15	71.4	2	9.5	1	4.8	1	4.8	3.76	4
15. ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	2	9.5	6	28.6	10	47.6	2	9.5	1	4.8	3.29	8
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	2	9.5	16	76.2	1	4.8	2	9.5	-	-	3.86	2
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	3	14.3	8	38.1	7	33.3	2	9.5	1	4.8	3.48	7
ด้านเทคโนโลยี												
18. ปรับปรุงพื้นที่มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	3	14.3	16	76.2	2	9.5	-	-	-	-	4.05	1
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	2	9.5	6	28.6	12	57.1	1	4.8	-	-	3.43	5
20. พัฒนาวีธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ	2	9.5	10	47.6	7	33.3	1	4.8	1	4.8	3.52	4
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร	1	4.8	15	71.4	2	9.5	2	9.5	1	4.8	3.61	3
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	1	4.8	6	28.6	12	57.1	2	9.5	-	-	3.29	6
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	2	9.5	16	76.2	1	4.8	2	9.5	-	-	3.86	2
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร	1	4.8	2	9.5	15	71.4	2	9.5	1	4.8	3.00	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										- X	อันดับ ที่	
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน													
25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของคน	3	14.3	10	47.6	5	23.8	2	9.5	1	4.8	3.57	2	
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	2	9.5	6	28.6	12	57.1	1	4.8	-	-	3.43	4	
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	2	9.5	10	47.6	8	38.1	1	4.8	-	-	3.62	1	
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	-	-	4	19.0	16	76.2	1	4.8	-	-	3.14	6	
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	2	9.5	10	47.6	7	33.3	1	4.8	1	4.8	3.52	5	
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	2	9.5	5	23.8	3	14.3	10	47.6	1	4.8	2.86	7	
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ	2	9.5	10	47.6	5	23.8	3	14.3	1	4.8	3.43	4	
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้	3	14.3	4	19.0	11	52.4	3	14.3	-	-	3.33	5	

จากตารางที่ 13 ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ โสภณที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ทั้ง 4 ด้าน มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 3.52 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยสามารถจำแนกให้เห็นในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ด้านบุคลากร พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อมีมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.05 รองลงมาคือบุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ 3.76 อันดับ

สามและสี่คือ บทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ และมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71 และ 3.52 ตามลำดับ ต่อมาคือบทบาทที่บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.48 ตามมาด้วยบทบาทในการมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ และบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24 และ 3.05 ตามลำดับ

ด้านการบริการ ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร้อยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์มีบทบาทในการแจกจ่ายน้ำหมักชีวภาพและเมล็ดพันธุ์พืชไร่มากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.05 รองลงมาคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ 3.86 อันดับสาม คือ และห้าคือบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกร ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ และบทบาทในการจัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.81 , 3.76 และ 3.71 ตามลำดับ ต่อมาอันดับหกคือบทบาทในการแนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ กับแนะนำการเก็บรักษาหมักชีวภาพให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.62 ตามมาด้วยเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง และศูนย์ฯ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว อยู่ในอันดับเจ็ดและแปดซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.48 และ 3.29 ตามลำดับ และสุดท้ายคือบทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 2.62

บทบาทด้านเทคโนโลยี ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 บทบาทที่มีมากที่สุดคือการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.05 รองลงมาคือบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.86 ต่อมาคือทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร 3.61 ตามมาด้วยอันดับสี่ ห้า และหกคือ บทบาทในการพัฒนาวิธีป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติ และตรวจ ฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 , 3.43 และ 3.29 ตามลำดับและบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสดเห็นว่ามีน้อยที่สุดในด้านนี้คือ บทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.00

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในด้านนี้พบว่า มีบทบาทในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้นั้นมีมากที่สุดคือ 3.62 รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง 3.57 อันดับสามคือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร 3.52 ต่อมาคือเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.43 ตามมาด้วยบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ

ศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน และส่งเสริมให้
เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 , 3.14 และ 2.86 ตาม
ลำดับ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 14 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองจำแนกตามสถานภาพสมรส

ข้อความ	ระดับบทบาท										\bar{X}	อันดับที่	
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
ด้านบุคลากร													
1. ศูนย์วิจัยฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	3	3.5	26	30.2	54	62.8	2	2.3	1	1.2	3.33	5	
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	2	2.3	44	51.2	34	39.5	6	7.0	-	-	3.49	4	
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	4	4.6	32	37.2	30	34.9	19	22.1	1	1.2	3.22	6	
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	4	4.6	60	69.8	17	19.8	4	4.6	1	1.2	3.72	3	
5. บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	4	4.6	62	72.1	17	19.8	3	3.5	-	-	3.78	2	
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	4	4.6	71	82.6	10	11.6	1	1.2	-	-	3.91	1	
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	-	-	34	39.5	32	37.2	20	23.3	-	-	3.16	7	
ด้านการบริการ													
8. มีการแจ้งกำหนดอายุท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	8	9.3	61	70.9	16	18.6	1	1.2	-	-	3.88	1	
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	2.3	70	81.4	12	14.0	2	2.3	-	-	3.84	2	
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษา มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	2	2.3	58	67.4	19	22.1	6	7.0	1	1.2	3.63	4	
11. แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	2.3	59	68.6	6	7.0	13	15.1	6	7.0	3.44	7	
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	6	7.0	24	27.9	37	43.0	17	19.8	2	2.3	3.17	8	

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	2	2.3	47	54.7	26	30.2	10	11.6	1	1.2	3.45	6
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	2	2.3	28	32.6	36	41.9	12	13.9	8	9.3	3.05	10
15. ศูนย์ฯ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	2	2.3	32	37.2	34	39.5	14	16.3	4	4.7	3.16	9
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	2	2.3	50	58.1	30	34.9	4	4.7	-	-	3.58	5
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	6	7.0	58	67.4	16	18.6	5	5.8	1	1.2	3.73	3
ด้านเทคโนโลยี												
18. ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	3	3.5	57	66.3	15	17.4	9	10.5	2	2.3	3.58	2
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	3	3.5	67	77.9	12	14.0	2	2.3	2	2.3	3.78	1
20. พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ	3	3.5	44	51.2	21	24.4	15	17.4	3	3.5	3.34	4
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร	1	1.2	55	63.9	21	24.4	8	9.3	1	1.2	3.55	3
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	1	1.2	53	61.6	24	27.9	8	9.3	-	-	3.55	3
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	2	2.3	52	60.5	26	30.2	6	7.0	-	-	3.58	2
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร	1	1.2	16	18.6	32	37.2	29	33.7	8	9.3	2.69	5

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของคน	31	36.1	18	20.9	29	33.7	6	7.0	2	2.3	3.81	1
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	2	2.3	26	30.2	51	59.3	6	7.0	1	1.2	3.26	3
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	3	3.5	63	73.2	19	22.1	1	1.2	-	-	3.79	2
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	3	3.5	25	29.1	42	48.8	10	11.6	6	7.0	3.10	4
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	1	1.2	16	18.6	32	37.2	29	33.7	8	9.3	2.69	8
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	2	2.3	20	23.3	32	37.2	26	30.2	6	7.0	2.84	7
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ	2	2.3	28	32.6	36	41.9	12	13.9	8	9.3	3.05	5
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้	2	2.3	20	23.3	41	47.7	13	15.1	10	11.6	2.90	6

จากตารางที่ 14 เป็นความเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรสที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ทั้ง 4 ด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยของบทบาททั้ง 4 ด้าน โดยรวมคือ 3.41 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยสามารถจะแยกอธิบายเป็นด้านๆดังต่อไปนี้

ด้านบุคลากร พบว่า บทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.52 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทที่บุคลากรซึ่งเป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้มีมากที่สุดคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.91 รองลงมาคือบุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มา

ติดต่อได้ 3.78 อันดับสามและสี่คือบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ และมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.72 และ 3.49 ตามลำดับ ตามมาด้วยบทบาทในการมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ และบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ อยู่ในอันดับที่ห้าและหก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 และ 3.22 ตามลำดับ สุดท้ายคือบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิดมีบทบาทน้อยที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.16

บทบาทด้านการบริการ ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทในการแจกจ่ายหน่วยก่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่มีมากที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.88 รองลงมาคือบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่นิใหม่ ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.84 อันดับสาม สี่ และห้า คือ เมื่อมีการจัดงานศูนย์ได้ประชาสัมพันธุ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง, แนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ และส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73 , 3.63 และ 3.58 ตามลำดับ ต่อมาคือบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 แนะนำการเก็บรักษาหน่วยก่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ และศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว อยู่ในอันดับเจ็ด แปด และเก้า โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงตามลำดับคือ 3.44 , 3.24 และ 3.16 สุดท้ายคือ บทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.05

บทบาทด้านเทคโนโลยีกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยมีบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกรน้อยที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.69 ซึ่งแตกต่างกับบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี ที่มีมากที่สุดในด้านนี้คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.78 อันดับสองคือบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ กับบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 เท่ากัน ตามมาด้วยบทบาทในการทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับบทบาทในการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน คือ 3.55 ต่อมาคือบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร้อยู่เสมอ อยู่ในอันดับสี่ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.34

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งเมื่อเฉลี่ยโดยรวมแล้วปรากฏว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร๋ในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.18 ซึ่งเรียงลำดับจากน้อยไปหามากได้ดังนี้ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร 2.69 บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว 2.84 เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ 2.90 ต่อมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ 3.05 อันดับสี่ สาม และ

สอง คือ บทบาทในการที่ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.10 , 3.26 และ 3.79 ตามลำดับ และบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีนามากที่สุดในเวลานี้คือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.81

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 15 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองจำแนกตามสถานภาพหม้าย-หย่าร้าง

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านบุคลากร												
1. ศูนย์วิจัยมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	-	-	2	15.4	10	76.9	1	7.7	-	-	3.08	5
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	1	7.7	2	15.4	8	61.5	2	15.4	-	-	3.15	4
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	-	-	4	30.8	8	61.5	1	7.7	-	-	3.23	3
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	2	15.4	6	46.1	4	30.8	1	7.7	-	-	3.69	2
5. บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	4	30.8	6	46.1	2	15.4	1	7.7	-	-	4.00	1
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	4	30.8	6	46.1	2	15.4	1	7.7	-	-	4.00	1
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	-	-	4	30.8	6	46.1	2	15.4	1	7.7	3.00	6
ด้านการบริการ												
8. มีการแจกจ่ายหน่วยพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	3	23.1	6	46.1	4	30.8	-	-	-	-	3.92	1
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	15.4	6	46.1	4	30.8	1	7.7	-	-	3.69	3
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษา มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	2	15.4	4	30.8	6	46.1	1	7.7	-	-	3.54	5
11. แนะนำการเก็บรักษาหน่วยพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	15.4	2	15.4	8	61.5	1	7.7	-	-	3.38	6
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	15.4	2	15.4	6	46.1	2	15.4	1	7.7	3.15	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	2	15.4	6	46.1	3	23.1	2	15.4	-	-	3.62	4
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	2	15.4	2	15.4	8	61.5	1	7.7	-	-	3.38	6
15. ศูนย์ฯ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	2	15.4	1	7.7	7	53.8	2	15.4	1	7.7	3.08	8
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	3	23.1	4	30.8	6	46.1	-	-	-	-	3.77	2
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	2	15.4	6	46.1	4	30.8	1	7.7	-	-	3.69	3
18. ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	2	15.4	5	38.5	6	46.1	-	-	-	-	3.69	2
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	2	15.4	8	61.5	2	15.4	1	7.7	-	-	3.85	1
20. พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ	2	15.4	6	46.1	2	15.4	1	7.7	2	15.4	3.38	3
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร	1	7.7	2	15.4	9	69.2	1	7.7	-	-	3.23	4
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	1	7.7	4	30.8	7	53.8	1	7.7	-	-	3.38	3
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	2	15.4	2	15.4	8	61.5	1	7.7	-	-	3.38	3
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร	-	-	-	-	3	23.1	4	30.8	6	46.1	1.77	5

ข้อความ	ระดับบทบาท										- X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตน	-	-	2	15.4	6	46.1	1	7.7	4	30.8	2.46	6
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	2	15.4	1	7.7	9	69.2	1	7.7	-	-	3.31	3
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	2	15.4	6	46.1	4	30.8	1	7.7	-	-	3.69	1
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	-	-	2	15.4	8	61.5	2	15.4	1	7.7	3.31	3
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	2	15.4	1	7.7	7	53.8	2	15.4	1	7.7	3.08	1
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	1	7.7	3	23.1	3	23.1	6	46.1	-	-	2.92	5
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ	-	-	1	7.7	6	46.1	4	30.8	2	15.4	2.46	6
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้	2	15.4	4	30.8	6	46.1	1	7.7	-	-	3.54	2

จากตารางที่ 15 เป็นความเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพหม้าย-หย่าร้าง ที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ทั้ง 4 ด้าน นั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.34 ซึ่งจะสามารถจำแนกให้เห็นได้ในแต่ละด้านดังนี้

ด้านบุคลากร พบว่าบทบาทด้านนี้ของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า บทบาทในการที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ กับบุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรมีมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.00 รองลงมา

คือบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.69 อันดับสามคือบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ 3.23 อันดับสี่ ห้า และหก คือ บทบาทในการมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน ศูนย์มีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ และ บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้เกษตรกรอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.14 , 3.08 และ 3.00 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อมองภาพโดยรวมแล้วพบว่า บทบาทในด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45

ด้านการบริการ ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างนั้น เห็นว่าบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 โดยเรียงลำดับจากค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อยที่สุด คือบทบาทในการแจกจ่ายหน่วยพันธุและเมล็ดพันธุ์พืชไร่, ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้. บทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ กับบทบาทที่เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยดังต่อไปนี้ 3.92 , 3.77 และ 3.69 ตามลำดับ ต่อมาคือ บทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร, แนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ, แนะนำการเก็บรักษาหน่วยพันธุ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ กับ ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน, บทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ และบทบาทที่ศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.62, 3.54, 3.38, 3.15 และ 3.08 ตามลำดับ

ด้านเทคโนโลยี พบว่าตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมีมีมากที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85 รองลงมาคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร 3.69 อันดับสามคือบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ, ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน และบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.38 ต่อมาคือบทบาทในการทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.23 และบทบาทที่น้อยที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.77 เมื่อมองโดยรวมแล้วบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าบทบาทในด้านนี้ของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.10 โดยบทบาทของศูนย์ในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่ามีน้อยที่สุดคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง กับบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.46 ส่วนบทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามามีการศึกษาดูงานได้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69 รองลงมาคือ บทบาทในการ

เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 ต่อมาด้วย
บทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร กับบทบาทในการที่ศูนย์
จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ
3.31 อันดับสี่และห้าคือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเป็นกลุ่ม
เกษตรกร และบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังจากการเก็บเกี่ยว โดย
มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.08 และ 2.92 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 16 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองในด้านต่างๆจำแนกตามสถานภาพ

บทบาท	โสด		สมรส		หม้าย-หย่าร้าง	
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย
1. ด้านบุคลากร	21	3.54	86	3.52	13	3.45
2. ด้านการบริการ	21	3.58	86	3.49	13	3.52
3. ด้านเทคโนโลยี	21	3.54	86	3.44	13	3.24
4. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	21	3.36	86	3.18	13	3.10
รวม	-	3.51	-	3.41	-	3.33

จากตารางที่ 16 แสดงทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองในด้านต่างๆจำแนกตามสถานภาพโสด, สมรส และ หม้าย-หย่าร้าง พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสด เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสถานภาพสมรส เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสถานภาพหม้าย-หย่าร้าง เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33

บทบาทด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสด เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างสถานภาพสมรส โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 และ 3.52 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างสถานภาพหม้าย-หย่าร้าง เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45

บทบาทด้านการบริการ กลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสด เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 ส่วนกลุ่มตัวอย่างสถานภาพสมรส เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 และกลุ่มตัวอย่างสถานภาพหม้าย-หย่าร้าง เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52

บทบาทด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสด เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 ส่วนกลุ่มตัวอย่างสถานภาพสมรส เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 และกลุ่มตัวอย่างสถานภาพหม้าย-หย่าร้าง เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างทั้งสถานภาพโสด, สมรส และหม้าย-หย่าร้าง เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันทั้งสามกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 ส่วนกลุ่มตัวอย่างสถานภาพสมรส มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.18 และ กลุ่มตัวอย่างสถานภาพหม้าย-หย่าร้าง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.10

ตารางที่ 17 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ของจำแนกตามการศึกษาาระดับประถมศึกษา

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านบุคลากร												
1. ศูนย์วิจัยฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	3	3.5	22	25.9	58	68.2	2	2.4	-	-	3.31	5
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	3	3.5	38	44.7	40	47.1	4	4.7	-	-	3.47	4
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	3	3.5	34	40.0	30	35.3	18	21.3	-	-	3.26	6
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	4	4.7	55	64.7	24	28.2	2	2.4	-	-	3.72	3
5. บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	4	4.7	63	74.1	16	18.8	1	1.2	1	1.2	3.80	2
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	5	5.9	66	77.6	14	16.5	-	-	-	-	3.89	1
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	1	1.2	3	40.0	36	42.3	13	15.3	1	1.2	3.25	7
ด้านการบริการ												
8. มีการแจกจ่ายนำท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	8	9.4	58	68.2	17	20.0	2	2.4	-	-	3.85	1
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	3	3.5	64	75.3	16	18.8	2	2.4	-	-	3.80	2
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษา มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	2	2.4	45	52.9	30	35.3	7	8.2	1	1.2	3.47	6
11. แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	3	3.5	42	49.4	28	32.9	6	7.1	6	7.1	3.35	7
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	7	8.2	23	27.1	35	41.2	16	18.8	4	4.7	3.15	10

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	3	3.5	54	63.5	22	25.9	6	7.1	-	-	3.64	4
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	2	2.4	32	37.6	38	44.7	9	10.6	4	4.7	3.22	9
15. ศูนย์ฯ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	2	2.4	33	38.8	37	43.5	12	14.1	1	1.2	3.27	8
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	3	3.5	51	60.0	28	32.9	2	2.4	1	1.2	3.62	5
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	4	4.7	59	69.4	18	21.2	3	3.5	1	1.2	3.73	3
ด้านเทคโนโลยี												
18. ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	3	3.5	55	64.7	16	18.8	10	11.8	1	1.2	3.58	3
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	3	3.5	65	76.5	13	15.3	3	3.5	1	1.2	3.78	1
20. พัฒนาวีธีการป้องกัน โรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ	3	3.5	46	54.1	24	28.2	10	11.8	2	2.4	3.45	6
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร	1	1.2	58	68.2	20	23.5	6	7.1	-	-	3.64	2
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	2	2.4	47	55.3	29	34.1	7	8.2	-	-	3.52	4
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	3	3.5	45	52.9	31	36.5	4	4.7	2	2.4	3.51	5
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร	1	1.2	18	21.2	30	35.3	5	5.9	3	3.5	2.72	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										\bar{X}	อันดับที่	
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน													
25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของคน	30	35.3	14	16.5	33	38.8	5	5.9	3	3.5	3.74	1	
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	2	2.4	24	28.2	58	68.2	1	1.2	-	-	3.32	4	
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	3	3.5	58	68.2	23	27.1	1	1.2	-	-	3.74	1	
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	2	2.4	29	34.1	39	45.9	8	9.4	7	8.2	3.59	2	
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	2	2.4	32	38.6	38	44.7	9	10.6	4	4.7	3.22	5	
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	3	3.5	28	32.9	23	27.1	27	31.8	4	4.7	2.99	7	
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์	14	16.5	30	35.3	33	38.8	3	3.5	5	5.9	3.53	3	
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้	3	3.5	24	28.2	44	51.8	6	7.1	8	9.4	3.09	6	

จากตารางที่ 17 เป็นความเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษาระดับประถมศึกษา ที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ทั้ง 4 ด้าน นั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.47 ซึ่งจะสามารถจำแนกให้เห็นได้ในแต่ละด้านดังนี้

ในด้านบุคลากร พบว่าบทบาทด้านนี้ของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า บทบาทในการที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ โดยมีค่าคะแนน

เฉลี่ย 3.89 รองลงมาคือบทบาทในการที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.80 ตามมาด้วยบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.72 อันดับสี่ ห้า และหก คือบทบาทในการมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน, ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ และบทบาทที่บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรอย่างเต็มที่ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47, 3.31 และ 3.26 ตามลำดับ และบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์ฯมีน้อยที่สุดในด้านนี้คือ บทบาทในการที่บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.25 ซึ่งเมื่อมองโดยภาพรวมแล้ว บทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.53

ในด้านการบริการตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าบทบาทโดยรวมของด้านนี้อยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 โดยที่บทบาทที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามากที่สุดในด้านนี้คือ บทบาทที่มีการแจกจ่ายนำท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85 รองลงมาคือบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกร และประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.80 ตามมาด้วยบทบาทที่เมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง, จัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร และ ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73, 3.64 และ 3.62ตามลำดับ ต่อมาคือบทบาทในการแนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ, แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ, ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว และบทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ ซึ่งอยู่ในอันดับหก เจ็ด แปด และเก้า โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47, 3.35, 3.27 และ 3.22 สุดท้ายคือบทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.15

ด้านเทคโนโลยี พบว่าบทบาทในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.46 โดยจะเรียงลำดับจากน้อยไปหามากดังนี้ บทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกรมีน้อยที่สุดคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.72 ต่อมาคือบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 ตามมาด้วยอันดับห้าคือบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.51 ต่อมาอันดับสี่ สาม และสองคือบทบาทในการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน, บทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร และบทบาทในการทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52, 3.58 และ 3.64 ตามลำดับ และบทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.78

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในด้านนี้พบว่าบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง กับเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามศึกษาดูงาน ได้มีคะแนน

มากที่สุดเช่นกัน คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.74 รองลงมาคือบทบาทที่ศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.59 ต่อมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้เข้ามาเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.53 อันดับสี่คือบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.32 ตามมาด้วยบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกับประกอบอาชีพเป็นกลุ่มเกษตรกร, เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯได้ และบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังจากการเก็บเกี่ยว โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.22, 3.09 และ 2.99 ซึ่งเมื่อมองโดยรวมแล้วบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่นาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 18 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ของจำแนกตาม การศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่	
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
ด้านบุคลากร													
1. ศูนย์วิจัยฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	1	4.2	6	25.0	17	70.8	-	-	-	-	3.33	4	
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	1	4.2	10	41.7	8	33.3	5	20.8	-	-	3.29	5	
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	-	-	6	25.0	16	66.7	2	8.3	-	-	3.17	6	
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	2	8.3	12	50.0	6	25.0	4	16.7	-	-	3.50	3	
5. บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	4	16.7	15	62.5	5	20.8	-	-	-	-	3.96	1	
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	3	12.5	16	66.7	3	12.5	2	8.3	-	-	3.83	2	
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	2	8.3	4	16.7	12	50.0	5	20.8	1	4.2	3.04	7	
ด้านการบริการ													
8. มีการแจกจ่ายหน่วยท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	2	8.3	19	79.2	2	8.3	1	4.2	-	-	3.92	1	
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	8.3	16	66.7	5	20.8	1	4.2	-	-	3.79	2	
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	2	8.3	6	25.0	15	62.5	1	4.2	-	-	3.38	5	
11. แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	8.3	8	33.3	7	29.2	7	29.2	-	-	3.21	7	
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	1	4.2	2	8.3	13	54.2	6	25.0	2	8.3	2.75	10	

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	2	8.3	10	41.7	8	33.3	4	16.7	-	-	3.42	4
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	3	12.5	8	33.3	7	29.2	2	8.3	4	16.7	3.17	8
15. ศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	2	8.3	2	8.3	13	54.2	4	16.7	3	12.5	2.83	9
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	2	8.3	12	50.0	7	29.2	2	8.3	1	4.2	3.50	3
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	2	8.3	8	33.3	9	37.5	4	16.7	1	4.2	3.25	6
ด้านเทคโนโลยี												
18. ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	2	8.3	15	62.5	6	25.0	1	4.2	-	-	3.75	1
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	2	8.3	10	41.7	9	37.5	1	4.2	2	8.3	3.38	2
20. พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร้อยูเสมอ	2	8.3	10	41.7	6	25.0	4	16.7	2	8.3	3.25	4
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร	1	4.2	8	33.3	13	54.2	2	8.3	-	-	3.33	3
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	1	4.2	9	37.5	12	50.0	2	8.3	-	-	3.38	2
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	2	8.3	16	66.7	4	16.7	2	8.3	-	-	3.75	1
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร	1	4.2	2	8.3	15	62.5	4	16.7	2	8.3	2.83	5

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มี ส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของ คน	6	25.0	10	41.7	6	25.0	2	8.3	-	-	3.83	1
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภาย นอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการ เกษตร	2	8.3	1	4.2	15	62.5	6	25.0	-	-	2.96	5
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและ ประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดู งานได้	2	8.3	16	66.7	6	25.0	-	-	-	-	3.83	1
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริม สร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บุคลากรของศูนย์กับประชาชน ในชุมชน	-	-	-	-	19	79.2	3	12.5	2	8.3	2.71	6
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการ รวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	2	8.3	10	41.7	9	37.5	1	4.2	2	8.3	3.38	3
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่ม กันประกอบอาชีพเสริมหลังการ เก็บเกี่ยว	2	8.3	-	-	10	41.7	12	50.0	-	-	2.67	7
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้า เป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ	5	20.8	10	41.7	7	29.2	2	8.3	-	-	3.75	2
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน ของศูนย์ฯ ได้	2	8.3	4	16.7	12	50.0	6	25.0	-	-	3.08	4

จากตารางที่ 18 เป็นความเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ทั้ง 4 ด้าน นั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.35 ซึ่งจะสามารถจำแนกให้เห็นได้ในแต่ละด้านดังนี้

บทบาทด้านบุคลากร ในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้มีมากที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.96 รองลงมาคือบทบาทที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาแก่เกษตรกรได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.83 ตาม

มาด้วยบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.50 อันดับสี่ ห้า และหก คือ บทบาทที่ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ, มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน และบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33, 3.29 และ 3.17 และสุดท้าย บทบาทที่น้อยที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทที่บุคลากรติดตาม ประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.04 ซึ่งเมื่อมองภาพโดยรวมแล้วจะเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่นาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45

บทบาทด้านการบริการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่นามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.32 ซึ่งถ้าเรียงลำดับบทบาทแต่ละอย่างจากน้อยไปหามากจะพบว่า บทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีน้อยที่สุดคือ 2.75 ต่อมาคือบทบาทที่ศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว 2.83 บทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ 3.17 อันดับเจ็ดคือบทบาทในการแนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.21 ต่อมาคือเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง 3.25 อันดับห้าคือบทบาทในการแนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.38 อันดับสี่ สาม และสองคือ บทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร, ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ และบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42, 3.50 และ 3.79 และบทบาทในด้านนี้ที่มีมากที่สุดตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการแจก จำหน่ายท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92

บทบาทด้านเทคโนโลยีพบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่นามีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.38 บทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้คือปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร กับทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ที่มีค่าคะแนนเท่ากัน คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.75 รองลงมาคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี กับตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดินตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดินมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.38 อันดับสามและสี่คือ บทบาทในการทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร และบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 และ 3.25 ตามลำดับ และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.83

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่นามีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.28 โดยมีบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนมากที่สุด รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ อันดับสามและสี่คือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความ

คิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ 3.83 , 3.75 , 3.38 และ 3.08 ตามลำดับ ต่อมาอันดับห้าคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร 2.96 ตามมาด้วยบทบาทที่ศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน 2.71 และบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังจากจบเกี่ยวเกี่ยว โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.67

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 19 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของจำแนกตามการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านบุคลากร												
1. ศูนย์วิจัยมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	1	9.1	2	18.2	7	63.6	1	9.1	-	-	3.27	5
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	1	9.1	6	54.5	2	18.2	2	18.2	-	-	3.55	4
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	1	9.1	6	54.5	4	36.4	-	-	-	-	3.73	3
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	2	18.2	8	72.7	1	9.1	-	-	-	-	4.09	2
5. บุคลากรในศูนย์สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	3	27.3	7	63.6	1	9.1	-	-	-	-	4.18	1
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	3	27.3	7	63.6	1	9.1	-	-	-	-	4.18	1
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	1	9.1	2	18.2	6	54.5	2	18.2	-	-	3.18	6
ด้านการบริการ												
8. มีการแจกจ่ายหน่วยพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	2	18.2	6	54.5	2	18.2	1	9.1	-	-	3.82	3
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	2	18.2	7	63.6	2	18.2	-	-	-	-	4.00	1
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษา มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	2	18.2	6	54.5	2	18.2	1	9.1	-	-	3.82	3
11. แนะนำการเก็บรักษาหน่วยพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	3	27.3	6	54.5	-	-	2	18.2	-	-	3.91	2
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	1	9.1	6	54.5	4	36.4	-	-	-	-	3.73	4

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	2	18.2	6	54.5	2	18.2	1	9.1	-	-	3.82	3
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	2	18.2	6	54.5	1	9.1	2	18.2	-	-	3.73	4
15. ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	2	18.2	5	45.4	3	27.3	1	9.1	-	-	3.73	4
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	3	27.3	5	45.4	2	18.2	1	9.1	-	-	3.91	2
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	2	18.2	7	63.6	1	9.1	1	9.1	-	-	3.91	2
ด้านเทคโนโลยี												
18. ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	2	18.2	8	72.7	1	9.1	-	-	-	-	4.10	1
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	2	18.2	7	63.6	2	18.2	-	-	-	-	4.00	2
20. พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ	2	18.2	6	54.5	1	9.1	2	18.2	-	-	3.73	3
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร	1	9.1	7	63.6	2	18.2	1	9.1	-	-	3.73	3
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	1	9.1	6	54.5	3	27.3	1	9.1	-	-	3.64	4
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	2	18.2	8	72.7	1	9.1	-	-	-	-	4.10	1
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร	-	-	1	9.1	6	54.5	2	18.2	2	18.2	2.55	5

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน												
25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของคน	1	9.1	2	18.2	6	54.5	2	18.2	-	-	3.18	5
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	2	18.2	7	63.6	2	18.2	-	-	-	-	4.00	2
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	2	18.2	8	72.7	1	9.1	-	-	-	-	4.10	1
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	-	-	4	36.4	6	54.5	1	9.1	-	-	3.27	4
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	1	9.1	6	54.5	3	27.3	1	9.1	-	-	3.64	3
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	2	18.2	2	18.2	2	18.2	-	-	5	45.4	2.64	7
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ	1	9.1	2	18.2	6	54.5	1	9.1	1	9.1	3.09	6
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯได้	2	18.2	2	18.2	5	45.4	-	-	2	18.2	3.18	5

จากตารางที่ 19 เป็นบทบาทของศูนย์วิจัยจำแนกตามระดับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษา โดยบทบาทโดยรวมทั้ง 4 ด้านในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างนั้นเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67 ซึ่งสามารถจำแนกให้เห็นในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

บทบาทด้านบุคลากร พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.74 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ กับบุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ มีมากที่สุดเท่ากัน คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.18 รองลงมา

คือ ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 4.09 บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ 3.73 ตามมาด้วยบทบาทในการมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน 3.55 มีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ 3.27 และสุดท้ายบทบาทที่บุคลากรติดตาม ประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด 3.18

บทบาทด้านการบริการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทอยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.84 ซึ่งถ้าเรียงลำดับบทบาทแต่ละอย่างจากน้อยไปหามากจะพบว่า บทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ, บทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ และบทบาทที่ศูนย์ฯ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็วมีน้อยที่สุดเท่ากัน คือ 3.73 ต่อมาคือบทบาทในการแนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ และบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.82 อันดับสองคือบทบาทในการแนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ, ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ และเมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.91 และบทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00

บทบาทด้านเทคโนโลยีพบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69 บทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้คือปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร กับทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.10 รองลงมาคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี 4.00 อันดับสามคือ บทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ และทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.73 ต่อมาคือบทบาทในการตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน 3.64 และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.55

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 โดยมีบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้มากที่สุด รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร อันดับสามและสี่คือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร และบทบาทที่ที่ศูนย์ฯ จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ .10 , 4.00 , 3.64 และ 3.27 ต่อมาอันดับห้าคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง กับเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.18 ตามมาด้วยบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้า

เป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ 3.09 และบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกัน
ประกอบอาชีพเสริมหลังจากการเก็บเกี่ยว โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.64

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 20 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองในด้านต่างๆจำแนกตามระดับการศึกษา

บทบาท	ประถม		มัธยม		สูงกว่ามัธยม	
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย
1. ด้านบุคลากร	85	3.53	24	3.45	11	3.74
2. ด้านการบริการ	85	3.51	24	3.32	11	3.84
3. ด้านเทคโนโลยี	85	3.46	24	3.38	11	3.69
4. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	85	3.41	24	3.28	11	3.49
รวม	-	3.48	-	3.36	-	3.69

จากตารางที่ 20 แสดงทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองในด้านต่างๆจำแนกตามระดับการศึกษาประถม, มัธยม และ สูงกว่ามัธยม พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.48 ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับมัธยม เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม เห็นว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69

บทบาทด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.53 กลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับมัธยม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 ส่วนกลุ่มตัวอย่างการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม เห็นว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.74

บทบาทด้านการบริการ กลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 ส่วนกลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับมัธยม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.32 และกลุ่มตัวอย่างการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.84

บทบาทด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถม และ มัธยม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.46 และ 3.38 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถม, มัธยม และ สูงกว่ามัธยม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันทั้งสามกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 ส่วนกลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับมัธยม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.28 และ กลุ่มตัวอย่างการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49

ตารางที่ 21 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองจำแนกตามรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านบุคลากร												
1. ศูนย์วิจัยมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	1	1.4	20	28.6	46	65.7	3	4.3	-	-	3.27	5
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	1	1.4	37	52.9	27	38.6	4	5.7	1	1.4	3.47	4
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	3	4.3	30	42.9	21	30.0	15	21.4	1	1.4	3.27	5
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	1	1.4	52	74.3	14	20.0	3	4.3	-	-	3.73	3
5. บุคลากรในศูนย์สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	2	2.9	55	78.6	12	17.1	1	1.4	-	-	3.83	2
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	1	1.4	59	84.3	9	12.9	1	1.4	-	-	3.86	1
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	1	1.4	30	42.9	21	30.0	18	25.7	-	-	3.20	6
ด้านการบริการ												
8. มีการแจกจ่ายหน่วยท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	4	5.7	51	72.9	7	10.0	4	5.7	-	-	3.83	1
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	1	1.4	58	82.9	7	10.0	4	5.7	-	-	3.80	2
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	2	2.9	46	65.7	21	30.0	1	1.4	-	-	3.70	5
11. แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	1	1.4	48	68.6	11	15.7	9	12.9	1	1.4	3.56	6
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	5	7.1	25	35.7	30	42.9	8	11.4	2	2.9	3.33	8

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	2	2.9	31	44.3	29	41.4	8	11.4	-	-	3.39	7
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	1	1.4	34	48.6	25	35.7	4	5.7	6	8.6	3.26	10
15. ศูนย์ฯ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	2	2.9	29	41.4	29	41.4	8	11.4	2	2.9	3.30	9
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	2	2.9	50	71.4	15	21.4	2	2.9	1	1.4	3.17	4
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	2	2.9	53	75.7	10	14.3	4	5.7	1	1.4	3.73	3
ด้านเทคโนโลยี												
18. ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	2	2.9	53	75.7	12	17.1	3	4.3	-	-	3.77	1
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	1	1.4	53	75.7	11	15.7	3	4.3	2	2.9	3.69	2
20. พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ	-	-	47	67.1	15	21.4	6	8.6	2	2.9	3.53	6
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร	1	1.4	49	70.0	17	24.3	2	2.9	1	1.4	3.66	4
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	1	1.4	49	70.0	17	24.3	2	2.9	1	1.4	3.67	3
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	-	-	44	62.9	21	30.0	4	5.7	1	1.4	3.54	5
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร	1	1.4	14	20.0	33	47.1	20	28.6	2	2.9	2.89	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน												
25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของคน	30	42.9	8	11.4	27	38.6	4	5.7	1	1.4	3.89	1
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	1	1.4	21	30.0	44	62.9	4	5.7	-	-	3.27	4
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	2	2.9	48	68.6	19	27.1	1	1.4	-	-	3.73	3
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	-	-	24	34.3	28	40.0	12	17.1	6	8.6	3.00	6
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	1	1.4	22	31.4	27	44.3	13	18.6	7	10.0	2.96	7
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	2	2.9	25	35.7	25	35.7	14	20.0	4	5.7	3.10	5
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ	1	1.4	20	28.6	31	44.3	10	14.3	8	11.4	2.94	8
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้	27	38.6	8	11.4	30	42.9	4	5.7	1	1.4	3.80	2

จากตารางที่ 21 บทบาทของศูนย์วิจัยในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท โดยภาพรวมพบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพีชไร้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 โดยจำแนกเป็นแต่ละด้านดังนี้

ด้านบุคลากร พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพีชไร้อุบัติในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยอยู่ในระดับมากคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 ซึ่งพบว่าบทบาทที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้มีมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.86 รองลงมาคือบท

บาทที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ 3.83 อันดับสามคือบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.73 ลำดับต่อมาคือมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน 3.47 อันดับห้าคือบทบาทที่ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ กับบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.27 ตามมาด้วยบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด อยู่ในอันดับสุดท้ายโดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.20

ด้านการบริการ พบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.56 ซึ่งเรียงจากน้อยไปหามากดังนี้คือ บทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26 บทบาทที่ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว 3.30 จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.33 จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.39 อันดับต่อไปคือบทบาทแนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.56 อันดับห้าคือแนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ 3.70 อันดับสี่และสามคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ และเมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73 และ 3.73 ตามมาด้วยบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีคะแนนเฉลี่ย 3.80 และมากที่สุดคือบทบาทในการแจกจ่ายท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ 3.83

ด้านเทคโนโลยี พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 มากที่สุดคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.77 รองลงมาคือส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติ 3.69 อันดับสามและสี่คือบทบาทในการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน และทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.67 และ 3.66 ตามลำดับ ตามมาด้วยบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.54 อันดับหกคือบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ 3.53 และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.89

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.34 โดยบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในแต่ละอย่างต่างกั้ดังต่อไปนี้ มากที่สุดคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.89 รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ 3.80 อันดับสามคือเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ 3.37 อันดับสี่คือบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.27 ต่อมาคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังจากการเก็บเกี่ยว 3.10 ตามมาด้วยศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์ฯกับประชาชนในชุมชน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการ

รวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ได้
ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.00 , 2.96 และ 2.94 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 22 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของจำแนกตามรายได้ 4,001 – 6,000 บาท

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านบุคลากร												
1. ศูนย์วิจัยฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	1	2.8	10	27.8	25	69.4	-	-	-	-	3.33	5
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	1	2.8	17	47.2	12	33.3	6	16.7	-	-	3.36	4
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	2	5.6	12	33.3	21	58.3	1	2.8	-	-	3.42	3
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	6	16.7	17	47.2	10	27.8	3	8.3	-	-	3.72	2
5. บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	9	25.0	19	52.8	4	11.1	3	8.3	1	2.8	3.89	1
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	9	25.0	19	52.8	4	11.1	3	8.3	1	2.8	3.89	1
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	1	2.8	7	19.4	23	63.9	4	11.1	1	2.8	3.08	6
ด้านการบริการ												
8. มีการแจกจ่ายหน่วยท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	6	16.7	25	69.4	4	11.1	1	2.8	-	-	4.00	1
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	6	16.7	19	52.7	10	27.8	1	2.8	-	-	3.83	3
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษาต้นตำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	5	13.9	7	19.4	17	47.2	6	16.7	1	2.8	3.25	8
11. แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	6	16.7	4	11.1	16	44.4	4	11.1	6	16.7	3.00	9
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	1	2.8	6	16.7	17	47.2	8	22.2	4	11.1	2.78	10

ข้อความ	ระดับบทบาท										— x	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
๖. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	7	19.4	23	63.9	3	8.3	2	5.6	1	2.8	3.92	2
๗. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	6	16.7	12	33.3	8	22.2	8	22.2	2	5.6	3.33	7
๘. ศูนย์ฯ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	6	16.7	8	22.2	17	47.2	4	11.1	1	2.8	3.39	6
๙. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักปรับปรุงสินค้าเพื่อจำหน่ายที่รับประทานได้ต่อไปเป็นการเสริมสร้างรายได้	6	16.7	17	47.2	9	25.0	3	8.3	1	2.8	3.67	4
๑๐. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	6	16.7	14	38.9	13	36.1	3	8.3	-	-	3.64	5
๑๑. ด้านเทคโนโลยี ๑๑. ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	7	19.4	18	50.0	5	13.9	6	16.7	-	-	3.72	3
๑๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	6	16.7	16	44.4	13	36.1	1	2.8	-	-	3.81	1
๑๓. พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืช ไร่อยู่เสมอ	6	16.7	11	30.5	5	13.9	10	27.8	4	11.1	3.14	5
๑๔. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ไร่ของเกษตรกร	1	2.8	19	52.8	15	41.6	1	2.8	-	-	3.56	4
๑๕. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	1	2.8	10	27.8	17	47.2	7	19.4	1	2.8	3.08	6
๑๖. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	5	13.9	22	61.1	5	13.9	3	8.3	1	2.8	3.75	2
๑๗. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร	1	2.8	6	16.7	16	44.4	8	22.2	5	13.9	2.72	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
25. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน	6	16.7	21	58.3	6	16.7	3	8.3	-	-	3.83	2
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	7	19.4	10	27.8	17	47.2	2	5.6	-	-	3.61	3
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	7	19.4	20	55.6	8	22.2	1	2.8	-	-	3.92	1
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	3	8.3	9	25.0	23	63.9	1	2.8	-	-	3.39	6
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	4	11.1	8	22.2	19	52.8	4	11.1	1	2.8	3.28	7
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	6	16.7	5	13.9	5	13.9	17	47.2	3	8.3	2.83	8
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ	6	16.7	10	27.8	15	41.6	3	8.3	2	5.6	3.42	5
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้	5	13.9	16	44.4	10	27.8	3	8.3	2	5.6	3.53	4

จากตารางที่ 22 บทบาทของศูนย์วิจัยในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างรายได้ 4,001-6,000 บาท โดยภาพรวมพบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47 โดยจำแนกเป็นแต่ละด้านดังนี้

ด้านบุคลากร พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยอยู่ในระดับมากคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.53 ซึ่งพบว่าบทบาทที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ กับบทบาทที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหา

ของเกษตรกรได้มีมากที่สุดเท่ากัน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.89 รองลงมาคือบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.72 อันดับสามคือบทบาทที่บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ 3.42 ลำดับต่อมาคือมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน 3.36 อันดับห้าคือบทบาทที่ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 ตามมาด้วยบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด อยู่ในอันดับสุดท้ายโดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.08

ด้านการบริการ พบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 ซึ่งเรียงจากน้อยไปหามากดังนี้คือ บทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.78 บทบาทในการแนะนำการเก็บรักษาอ่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.00 แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ 3.25 อันดับต่อไปคือบทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ 3.33 อันดับหกคือบทบาทที่ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว 3.39 อันดับห้าและสี่คือบทบาทที่เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง และบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.64 และ 3.67 ตามมาด้วยบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีคะแนนเฉลี่ย 3.83 อันดับสองคือบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร 3.92 และมากที่สุดคือบทบาทในการแจกจ่ายอ่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ 4.00

ด้านเทคโนโลยี พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 บทบาทที่มีมากที่สุดคือบทบาทในส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.81 รองลงมาคือบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.75 อันดับสามและสี่คือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร และทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.72 และ 3.56 ตามลำดับ ตามมาด้วยบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ 3.14 อันดับหกคือบทบาทในการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน 3.08 และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.72

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.48 โดยบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในแต่ละอย่างต่างกัันดังต่อไปนี้ มากที่สุดคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92 รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง 3.83 อันดับสามคือเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกเข้ามาศึกษาดูงานได้ 3.61 อันดับสี่คือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ 3.53 ต่อมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯได้ 3.42 ตามมาด้วยศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความ

สัมพันธระหว่างบุคลากรของศูนย์ฯกับประชาชนในชุมชน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่ม
เกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพหลังจากการเก็บเกี่ยว ซึ่งมีค่าคะแนน
เฉลี่ย 3.39 , 3.28 และ 2.83 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 23 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ของจำแนกตามรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านบุคลากร												
1. ศูนย์วิจัยมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	2	14.3	2	14.3	9	64.3	1	7.1	-	-	3.36	4
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	2	14.3	1	7.1	9	64.3	2	14.3	-	-	3.21	5
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	1	7.1	2	14.3	7	50.0	4	28.6	-	-	3.00	6
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	2	14.3	7	50.0	4	28.6	1	7.1	-	-	3.71	2
5. บุคลากรในศูนย์สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	1	7.1	9	64.3	4	28.6	-	-	-	-	3.79	1
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	2	14.3	6	42.9	4	28.6	1	7.1	1	7.1	3.50	3
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	-	-	4	28.6	9	64.3	1	7.1	-	-	3.21	5
ด้านการบริการ												
8. มีการแจกจ่ายหน่วยท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	2	14.3	7	50.0	4	28.6	1	7.1	-	-	3.71	3
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	1	7.1	9	64.3	4	28.6	-	-	-	-	3.79	2
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษาต้นสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	-	-	6	42.9	7	50.0	1	7.1	-	-	3.36	5
11. แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	1	7.1	6	42.9	6	42.9	1	7.1	-	-	3.50	4
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	-	-	1	7.1	6	42.9	6	42.9	1	7.1	2.50	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	1	7.1	11	78.6	2	14.3	-	-	-	-	3.92	1
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	-	-	1	7.1	11	78.6	2	14.3	-	-	2.93	6
15. ศูนย์ฯ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	-	-	6	42.9	7	50.0	1	7.1	-	-	3.36	5
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	-	-	1	7.1	11	78.6	2	14.3	-	-	2.93	6
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	1	7.1	7	50.0	4	28.6	2	14.3	-	-	3.50	4
ด้านเทคโนโลยี												
18. ปรับปรุงพื้นที่มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	1	7.1	9	64.3	4	28.6	-	-	-	-	3.79	2
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	1	7.1	11	78.6	2	14.3	-	-	-	-	3.93	1
20. พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ	1	7.1	4	28.6	7	50.0	2	14.3	-	-	3.29	3
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร	1	7.1	4	28.6	3	21.4	6	42.9	-	-	3.00	5
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	-	-	3	21.4	9	64.3	2	14.3	-	-	3.07	4
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	-	-	4	28.6	7	50.0	2	14.3	-	-	3.00	5
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร	-	-	1	7.1	2	14.3	7	50.0	4	28.6	2.00	6

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน												
25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตน	1	7.1	2	14.3	6	42.9	4	28.6	1	7.1	2.86	6
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	-	-	3	21.4	9	64.3	2	14.3	-	-	3.07	4
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	1	7.1	9	64.3	4	28.6	-	-	-	-	3.79	1
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	-	-	1	7.1	7	50.0	4	28.6	2	14.3	2.50	7
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	-	-	1	7.1	6	42.9	4	28.6	3	21.4	2.36	8
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	-	-	5	35.7	7	50.0	2	14.3	-	-	3.21	3
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ	2	14.3	1	7.1	6	42.9	4	28.6	1	7.1	2.93	5
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้	2	14.3	6	42.9	4	28.6	1	7.1	1	7.1	3.50	2

จากตารางที่ 23 บทบาทของศูนย์วิจัยในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป โดยภาพรวมพบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24 โดยจำแนกเป็นแต่ละด้านดังนี้

ด้านบุคลากร พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยอยู่ในระดับปานกลางคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 ซึ่งพบว่าบทบาทที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้มีมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.79 รองลงมาคือบทบาทในการให้

ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.71 อันดับสามคือบุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ 3.50 อันดับสี่ ห้า และหก คือ บทบาทที่ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ, บุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน กับบุคลากรติดตาม ประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิดมีค่าคะแนนเท่ากัน และ บทบาทที่บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.36 , 3.21 และ 3.00 ตามลำดับ

ด้านการบริการ ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างนั้น เห็นว่าบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลางคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.35 โดยเรียงลำดับจากค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อยที่สุด คือบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร, แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ, บทบาทในการแจก จำหน่ายท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ โดยมีค่าเฉลี่ยดังต่อไปนี้ 3.92 , 3.79 และ 3.71 ตามลำดับ ต่อมาคือ บทบาทในการแนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ กับเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง มีค่าคะแนนเท่ากัน, แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ กับ ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน, บทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ กับส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ มีค่าคะแนนเท่ากัน และบทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50, 3.36, 2.93 และ 2.50 ตามลำดับ

ด้านเทคโนโลยี พบว่าตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมีมีมากที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.93 รองลงมาคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร 3.79 อันดับสามคือบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.29 ต่อมาคือบทบาทในการตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.07 อันดับต่อมาก็คือบทบาทในการทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร กับทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ มีค่าคะแนนเท่ากันคือ 3.00 และบทบาทที่น้อยที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.00 เมื่อมองโดยรวมแล้วบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.15

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าบทบาทในด้านนี้ของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.03 โดยบทบาทของศูนย์ฯในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่ามีน้อยที่สุดคือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเป็นกลุ่มเกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.36 ส่วนบทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.79 รองลงมาคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯได้

มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 ตามมาด้วยบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังจากการเก็บเกี่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.21 อันดับสี่และห้าคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร และบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.07 และ 2.93 ตามลำดับ ต่อมาอันดับหก และเจ็ด คือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง และ บทบาทที่ศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.86 และ 2.50 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 24 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองในด้านต่างๆจำแนกตามรายได้

บทบาท	ต่ำกว่า 4,000 บาท		4,001 – 6,000 บาท		6,001 บาทขึ้นไป	
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย
1. ด้านบุคลากร	70	3.52	36	3.53	14	3.40
2. ด้านการบริการ	70	3.56	36	3.45	14	3.35
3. ด้านเทคโนโลยี	70	3.54	36	3.40	14	3.15
4. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	70	3.34	36	3.48	14	3.03
รวม	-	3.49	-	3.47	-	3.23

จากตารางที่ 24 แสดงทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองในด้านต่างๆจำแนกตามรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท, 4,001-6,000 บาท และ 6,001 บาทขึ้นไป พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001-6,000 บาท เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47 และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.23

บทบาทด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001-6,000 บาท โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 และ 3.53 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40

บทบาทด้านการบริการ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.56 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001-6,000 บาท เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.35

บทบาทด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001-6,000 บาท เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.15

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท, 4,001-6,000 และ 6,001 บาทขึ้นไป เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันทั้งสามกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.34 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001-6,000 บาท มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.48 และ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.03

ตารางที่ 25 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทในด้านต่างๆของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองในความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 120 คน

ข้อความ	ระดับบทบาท										X	อันดับที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ด้านบุคลากร												
1. ศูนย์วิจัยฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ	4	3.3	29	24.2	83	69.2	3	2.5	1	0.8	3.28	5
2. มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน	4	3.3	53	44.2	50	41.7	13	10.8	-	-	3.40	4
3. บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	6	5.0	44	36.7	45	37.5	22	18.3	3	2.5	3.23	6
4. ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ	8	6.7	76	63.3	25	20.8	9	7.5	2	1.7	3.66	3
5. บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้	9	7.5	84	70.0	23	19.2	3	2.5	1	0.8	3.81	2
6. บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้	8	6.7	89	74.2	18	15.0	4	3.3	1	0.8	3.83	1
7. บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	5	4.2	40	33.3	52	43.3	21	17.5	2	1.7	3.21	7
ด้านการบริการ												
8. มีการแจกจ่ายนำท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่	12	10.0	81	67.5	23	19.2	3	2.5	1	0.8	3.83	1
9. แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	5	4.2	88	73.3	21	17.5	6	5.0	-	-	3.77	2
10. แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษา มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ	6	5.0	59	49.2	47	39.2	7	5.8	1	0.8	3.52	6
11. แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	6	5.0	55	45.8	36	30.0	14	11.7	9	7.5	3.29	7
12. จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ	8	6.7	30	25.0	53	44.2	22	18.3	7	5.8	3.08	10

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13. จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร	8	6.7	65	54.2	34	28.3	12	10.0	1	0.8	3.56	5
14. ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ	6	5.0	46	38.3	47	39.2	13	10.8	8	6.7	3.24	8
15. ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว	5	4.2	39	32.5	52	43.3	21	17.5	3	2.5	3.18	9
16. ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรรูปมันสำปะหลังที่รับประทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้	4	3.3	69	57.5	40	33.3	5	4.2	2	1.7	3.57	4
17. เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง	7	5.8	75	62.5	29	24.2	7	5.8	2	1.7	3.65	3
ด้านเทคโนโลยี 18. ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	6	5.0	76	63.3	24	20.0	12	10.0	2	1.7	3.60	2
19. ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี	6	5.0	83	69.2	26	21.7	4	3.3	1	0.8	3.74	1
20. พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ	5	4.2	61	50.8	33	27.5	17	14.2	4	3.3	3.38	6
21. ทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร	3	2.5	71	59.2	34	28.3	10	8.3	2	1.7	3.53	4
22. ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน	2	1.7	61	50.8	45	37.5	9	7.5	3	2.5	3.42	5
23. ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่	6	5.0	69	57.5	35	29.2	7	5.8	3	2.5	3.57	3
24. ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร	1	0.8	21	17.5	51	42.5	35	29.2	12	10.0	2.70	7

ข้อความ	ระดับบทบาท										— X	อันดับ ที่	
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน													
25. เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตน	36	30.0	17	14.2	39	32.5	22	18.3	6	5.0	3.40	1	
26. เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร	8	6.7	32	26.7	75	62.5	4	3.3	1	0.8	3.35	2	
27. เปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้	4	3.3	50	41.7	50	41.7	15	12.5	1	0.8	3.34	3	
28. ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชน	3	2.5	12	10.0	55	45.8	33	27.5	17	14.2	2.59	8	
29. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร	5	4.2	33	27.5	33	27.5	37	30.8	12	10.0	2.85	6	
30. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว	5	4.2	31	25.8	36	30.0	38	31.7	10	8.3	2.86	5	
31. เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ	2	1.7	27	22.5	51	42.5	22	18.3	18	15.0	2.78	7	
32. เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้	9	7.5	30	25.0	60	50.0	16	13.3	5	4.2	3.18	4	

จากตารางที่ 25 บทบาทของศูนย์วิจัยในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน โดยภาพรวมพบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 โดยจำแนกเป็นแต่ละด้านดังนี้

ด้านบุคลากร พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยอยู่ในระดับปานกลางคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 ซึ่งพบว่าบทบาทบทบาทที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้มีมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.83 รองลงมาคือบทบาทที่บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ 3.81 อันดับสามคือบท

บาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.66 ลำดับต่อมาคือมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน 3.40 อันดับห้าคือบทบาทที่ศูนย์มีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ 3.28 ตามมาด้วยบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ และบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.23 และ 3.21 ตามลำดับ

ด้านการบริการ พบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47 ซึ่งเรียงจากน้อยไปหามากดังนี้คือ บทบาทด้านการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.08 บทบาทที่ศูนย์ฯ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว 3.18 ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ 3.24 แนะนำการเก็บรักษาthonพันธุ์เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.29 แนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษาต้นสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ 3.52 อันดับต่อไปคือบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.56 อันดับสี่คือส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ 3.57 อันดับสามคือเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.65 ตามมาด้วยบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีคะแนนเฉลี่ย 3.77 และมากที่สุดคือบทบาทในการแจกจ่ายหน่ยthonพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ 3.83

ด้านเทคโนโลยี พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 มากที่สุดคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.74 รองลงมาคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร 3.60 อันดับสามและสี่คือบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ และทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.57 และ 3.53 ตามลำดับ ตามมาด้วยบทบาทในการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน 3.42 พัฒนาการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ 3.38 และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.70

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.05 โดยบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในแต่ละอย่างต่างกัันดังต่อไปนี้ มากที่สุดคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.46 รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.35 อันดับสามคือเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ 3.34 ต่อมาคือเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้ 3.18 ตามมาด้วยส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเสริมสร้างรายได้ 2.86 ต่อมาคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร, เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ และ

ศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.85 , 2.78 และ 2.59 ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน เกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร้ระยองที่มีต่อเกษตรกรในด้านต่างๆ พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 และเพศชาย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 ตามลำดับ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ในเขตตำบลห้วยโป่งเป็นเพศหญิง
2. กลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 25-50 ปีมีจำนวนมากที่สุดคือมีจำนวน 78 คนคิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมาคือช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป และต่ำกว่า 25 ปี ซึ่งมีจำนวน 24 และ 18 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 20.0 และ 15.0 ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 25-50 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดในเขตตำบลห้วยโป่ง
3. กลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ในสถานภาพสมรสมากที่สุดคือมีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 71.7 รองลงมาคือสถานภาพโสด มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 และสถานภาพหม้าย - หย่าร้าง มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 แสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ดำรงชีวิตในลักษณะเป็นครอบครัว
4. กลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาศึกษามากที่สุดคือมีจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 รองลงมาคือระดับมัธยม และระดับสูงกว่ามัธยม โดยมีจำนวน 24 และ 11 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 20.0 และ 9.2 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ
5. กลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามรายได้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดคือจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 ตามมาด้วยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001 - 6,000 บาท และ 6,001 บาทขึ้นไป โดยมีจำนวน 36 และ 14 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 30 และ 11.7 ตามลำดับ ทำให้สามารถเห็นได้ว่าเกษตรกรจำนวนมากยังมีระดับรายได้ที่ไม่สูงเท่าที่ควร
6. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร้พบว่า เพศชายเห็นว่าบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.26 โดยบทบาทในด้านบุคลากรมีมากที่สุด คือ 3.49 รองลงมาคือ บทบาทด้านการบริการ 3.38 อันดับสามคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.26 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.92 ทั้งนี้เพราะบุคลากรของศูนย์ฯเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรค่อนข้างมาก ส่วนความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีน้อยเป็นเพราะโอกาสในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์นั้นน้อย

ด้านบุคลากร ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพศชายที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยะของในด้านบุคลากร นับว่าบทบาทด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลางคือมีค่าเฉลี่ย 3.49 โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทในด้านการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อมีมากที่สุดคือ 3.87 ตามมาด้วยบทบาทในด้านให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.65 บทบาทที่นักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรได้อยู่ในอันดับที่สามคือ 3.58 ต่อมาคือบทบาทที่บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาอย่างใกล้ชิดอยู่ในอันดับที่สี่โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 อันดับที่ทำคือบทบาทที่บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ 3.40 ต่อมาอันดับที่หกคือบทบาทที่ศูนย์มีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.27 และน้อยที่สุดคือมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงานมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.23 ทั้งนี้เป็นเพราะนักวิชาการที่มีอยู่ในศูนย์มีจำนวนค่อนข้างน้อยจึงอาจจะไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึง สาเหตุที่บทบาทด้านการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาติดต่ออยู่ในระดับสูงเป็นเพราะศูนย์วิจัยพืชไร่มีเจ้าหน้าที่ที่คอยอำนวยความสะดวกและคอยต้อนรับประชาชนที่มาติดต่อจำนวนมาก

ด้านการบริการ กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.38 โดยบทบาทในการแจกจ่ายหน่วยท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่มีมากที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.81 รองลงมาคือจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร 3.69 อันดับสามคือแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกร 3.67 อันดับสี่คือส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ 3.54 อันดับห้าคือบทบาทในการแนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ กับเมื่อมีการจัดนิทรรศการศูนย์มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึงมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.40 ต่อมาส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลืออยู่ในอันดับหกโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 อันดับเจ็ดคือบทบาทในการแนะนำการเก็บรักษาหน่วยท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ 3.17 อันดับแปดคือศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็วโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.10 อันดับสุดท้ายคือจัดฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 2.73 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์วิจัยพืชไร่ได้มีการจัดงานวันเกษตรขึ้นทุกปีและในงานก็จะมีการแจกจ่ายหน่วยท่อนพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ที่ทางศูนย์สร้างขึ้นมาเป็นประจำ ทำให้เกษตรกรลดต้นทุนในการซื้อพันธุ์พืชมาปลูก ส่วนเหตุที่บทบาทด้านการฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจอยู่ในระดับน้อยนั้น เป็นเพราะเมื่อทางศูนย์ได้จัดกิจกรรมนี้ขึ้นมาแล้วมีเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมจำนวนน้อยทางศูนย์จึงไม่ค่อยได้จัดขึ้นมาอีก

ด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความเห็นว่าศูนย์วิจัยมีบทบาทปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26 โดยมากที่สุดคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกรมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.60 รองลงมาคือส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติ 3.56 อันดับสามคือทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร 3.53 อันดับสี่คือ

ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.44 ตามมาด้วยพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชอยู่เสมอ ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน และถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.17 , 2.88 และ 2.65 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการปรับปรุงพันธุ์พืชไร่ต่างๆเป็นหน้าที่รับผิดชอบของศูนย์ฯโดยตรงอยู่แล้ว และเป็นนโยบายของกรมวิชาการเกษตรที่ทางศูนย์ฯดำเนินการตามส่วนสาเหตุที่บดทาบในการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีน้อยที่สุดก็เป็นเพราะว่าเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆที่ในการทำการเกษตรนั้นเป็นเครื่องมือที่ใช้กันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ไม่ค่อยมีเครื่องมืออะไรใหม่ๆเท่าใดนัก อีกทั้งตัวเกษตรกรเองก็ยึดถือวิธีการและการใช้เครื่องมือแบบเดิมๆของพวกเขาเอง จึงไม่ค่อยที่จะรับเทคโนโลยีใหม่ๆเข้าไปใช้

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทปานกลางเช่นกันคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.92 โดยบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯมีมากที่สุดคือ 3.42 ตามมาด้วยการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.27 อันดับสามเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกเข้าไปเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร และศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์ฯกับประชาชนในชุมชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.87 การส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกรอยู่ในอันดับที่มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.75 ต่อมาเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว และเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.71 , 2.69 และ 2.42 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯนั้นมีการเปิดรับความคิดเห็นของเกษตรกรและประชาชนทั่วไป เพื่อที่นำได้นำข้อมูลมาทำการปรับปรุงศูนย์ฯให้ดียิ่งขึ้น ส่วนในเรื่องการเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตนเองนั้นมีน้อยเป็นเพราะว่า ถ้าปล่อยให้เกษตรกรวิเคราะห์ปัญหาของตนเองอาจจะต้องใช้เวลานานกว่าที่จะรู้ถึงสาเหตุที่แท้จริงและอาจจะเกิดการเสียหายแก่ผลิตผลได้

7. ความเห็นของกลุ่มตัวในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ของเพศหญิงนั้น พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 โดยบทบาทในด้านเทคโนโลยีมีมากที่สุด คือ 3.58 รองลงมาคือ บทบาทด้านการบริการ 3.49 อันดับสามคือ บทบาทด้านบุคลากร 3.49 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.14 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ฯได้มีการปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์พืชและพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆให้เหมาะสมอยู่เสมอ

ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ ในด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 โดยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ มากที่สุดได้แก่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรได้ 4.00 ตามมาด้วยบุคลากรของศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ 3.79 ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.66 ต่อมาคือมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน ศูนย์ฯมี

บุคลากรเพียงพอในการให้บริการ และบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 , 3.29 และ 3.09 ตามลำดับ สุดท้ายคือบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด 3.04 ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออก จึงเป็นการยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนในด้านที่นักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาได้นั้นมีมากเพราะนักวิชาการเกษตรที่อยู่ในศูนย์นั้นมีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยตรงอยู่แล้ว

ในด้านการบริการมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมคือ 3.55 ซึ่งนับว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก โดยมากที่สุดคือ การแจกจ่ายหน่วยทอนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ให้กับ เมื่อมีการจัดงานศูนย์ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.85 รองลงมาคือแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.84 อันดับสามคือส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ 3.66 และแนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ 3.59 ต่อมาจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 ตามมาด้วยแนะนำการเก็บรักษาทอนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกร จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ ศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว และส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 , 3.35 , 3.24 และ 3.18 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ มีหน้าที่ที่จะต้องดูแลเกษตรกรทั่วภาคตะวันออกจึงอาจจะมีค่าซ้ำในการออกไปช่วยเหลือบ้าง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากคือแจกจ่ายหน่วยพันธุ์พืช และประชาสัมพันธ์ทั่วถึงนั้นเป็นเพราะว่าการแจกจ่ายหน่วยพันธุ์พืชเป็นหน้าที่หลักของศูนย์รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนทราบถึงการจัดงานด้วย

ในด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในด้านนี้มีมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 มากที่สุดคือการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี 3.89 รองลงมาคือการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดินมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.82 ตามมาด้วยการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร กับทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกรมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.69 อันดับสี่คือการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.68 พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ และถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.56 และ 2.71 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯ ได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ดินจึงไม่สนับสนุนให้เกษตรกรใช้ยาฆ่าแมลง และปุ๋ยเคมีต่างๆ เพื่อเป็นการรักษาคุณภาพของดินและยังปลอดภัยกับตัวเกษตรกรเองอีกด้วย ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังยึดถือการใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆ อยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพีชไร่ ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.14 บทบาทด้านการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเองมีมากที่สุดคือ 4.25 รองลงมาคือเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ 3.82 เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรอยู่ในอันดับสาม 3.43 ตามมาด้วยเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ 3.00 ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.99 , 2.91 และ 2.40 ตามลำดับ สุดท้ายคือศูนย์ฯ จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์ฯ กับประชาชนในชุมชน 2.31 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ต้องการให้เกษตรกรได้มีการรู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาขั้นต้นก่อนด้วยตนเองถ้าหากปัญหายังไม่รุนแรง ส่วนในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าทางศูนย์มีงานที่ต้องรับผิดชอบมากมาย จึงหาโอกาสที่จะจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้ยาก

8. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพีชไร่จำแนกตามเพศชายและเพศหญิง พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26 ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44

บทบาทด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงเห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายและกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.49 ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรได้ให้ความช่วยเหลือและดูแลเกษตรกรแบบเท่าเทียมกันทุกคน

บทบาทด้านการบริการ กลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.38 ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.55 ทั้งนี้เนื่องเพราะการบริการของศูนย์ฯ ทำให้เกษตรกรเพศหญิงเกิดความประทับใจมากกว่าเพศชาย

บทบาทด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26 ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงเห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 ทั้งนี้เพราะการปรับปรุงสายพันธุ์ต่างๆอาจเป็นที่พอใจของเกษตรกรเพศหญิงมากกว่า

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างเพศชายเห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.92 ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.14 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทางศูนย์ฯ ไม่ค่อยได้จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนบ่อยนัก

9. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพีชไร่ที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี ที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพีชไร่ในด้าน

ต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.31 โดยบทบาทในด้านบุคลากรมีมากที่สุด คือ 3.46 รองลงมาคือ บทบาทด้านการบริการ 3.44 อันดับสามคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.37 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.97 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรค่อนข้างมาก ส่วนในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าศูนย์ฯมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนค่อนข้างน้อย

ในด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี เห็นว่าศูนย์วิจัยมีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.46 มากที่สุดคือบุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ 4.06 อันดับสองคือบุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มามีติดต่อดี 3.78 อันดับสามคือศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ 3.72 ตามมาด้วยมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ และบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 , 3.06 และ 2.72 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเป็นการยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนในด้านที่นักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาได้นั้นมีมากเพราะนักวิชาการเกษตรที่อยู่ในศูนย์ฯนั้นมีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยตรงอยู่แล้ว

ในด้านการบริการ อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 โดยสูงสุดคือ มีการแจกจ่ายหมอนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ กับแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.06 รองลงมาคือส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ 3.78 อันดับสามคือแนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ 3.67 อันดับสี่คือเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนทราบอย่างทั่วถึง 3.50 ตามมาด้วยการแนะนำการเก็บรักษาหมอนพันธุ์เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว และจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.39 , 3.22 และ 3.17 สุดท้ายคือบทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.39 ทั้งนี้เป็นเพราะเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลเกษตรกรทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงอาจจะมีเวลาเข้าไปช่วยเหลือบ้าง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากที่สุดคือแจกจ่ายพันธุ์พืช และแนะนำ พันธุ์พืชใหม่ๆให้เกษตรกรนั้นเป็นเพราะว่าการแจกจ่ายพันธุ์พืชและการแนะนำพันธุ์พืชนั้นเป็นหน้าที่ของศูนย์หลักของศูนย์ฯอยู่แล้ว

บทบาทด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.37 ซึ่งในด้านนี้กลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี เห็นว่าบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมีมากที่สุดคือ 3.78 รองลงมาคือ ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน 3.72

อันดับสามคือทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.61 อันดับสี่คือทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร 3.50 ตามมาด้วยบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร อยู่ในอันดับห้าและหกซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.22 และ 3.17 ตามลำดับ อันดับสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.56 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ดินจึงไม่สนับสนุนให้เกษตรกรใช้ยาฆ่าแมลง และสารเคมีต่างๆ เพื่อเป็นการรักษาคุณภาพของดินและยังปลอดภัยกับตัวเกษตรกรเองอีกด้วย ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังยึดถือการใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆอยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.97 ซึ่งมากที่สุดคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.06 รองลงมาคือเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตน 3.28 อันดับสามคือส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร 3.11 อันดับสี่คือเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.06 ตามมาด้วยเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.83 ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ และศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์ฯกับประชาชนในชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.72, 2.61 และ 2.11 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ฯต้องการให้เกษตรกรและประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสที่จะเรียนรู้การเกษตรที่ถูกต้อง ส่วนในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯมีงานที่ต้องรับผิดชอบมากมาย จึงหาโอกาสที่จะจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้ยาก

10. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ที่มีอายุ 25-50 ปี โดยภาพรวมพบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 โดยบทบาทในด้านบุคลากรมีมากที่สุด คือ 3.54 รองลงมาคือ บทบาทด้านบริการ 3.50 อันดับสามคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.45 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.29 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ฯมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรค่อนข้างมาก ส่วนในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าศูนย์ฯมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนค่อนข้างน้อย

ด้านบุคลากร พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 ซึ่งพบว่าบทบาทบุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้มีมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.00

รองลงมาคือบทบาทที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ 3.90 อันดับสามคือบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.79 ลำดับต่อมาคือมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสาขางาน 3.45 อันดับห้าคือบทบาทที่ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ 3.27 ตามมาด้วยบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ และบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.26 และ 3.17 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จึงเป็นการยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนในด้านที่บุคลากรอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มีมากนั้น เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯมีเจ้าหน้าที่ที่คอยให้การต้อนรับและช่วยเหลือประชาชนที่มาติดต่อ

ด้านการบริการ พบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 ซึ่งเรียงจากน้อยไปหามากดังนี้คือ บทบาทด้านการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.97 บทบาทที่ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว 3.19 ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ 3.32 แนะนำการเก็บรักษาอ่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกร 3.35 แนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ 3.44 อันดับต่อไปคือบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.65 อันดับสี่คือ ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ 3.67 อันดับสามคือ บทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73 ตามมาด้วยเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึงมีคะแนนเฉลี่ย 3.77 และมากที่สุดคือบทบาทในการแจกจ่ายนำท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ 3.97 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเคยมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรแล้วไม่ค่อยมีผู้ให้ความสนใจเท่าที่ควรประกอบกับต้องใช้งบประมาณในการจัดงานค่อนข้างสูง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากคือแจกจ่ายนำพันธุ์พืช และแนะนำพันธุ์พืชใหม่ๆ ให้เกษตรกรนั้นเป็นเพราะว่าการแจกจ่ายนำพันธุ์พืชและการแนะนำพันธุ์พืชนั้นเป็นหน้าที่ของศูนย์หลักของศูนย์ฯอยู่แล้ว

ด้านเทคโนโลยี พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 มากที่สุดคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.79 รองลงมาคือส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติ 3.71 อันดับสามและสี่คือบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ย เพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ และทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.64 และ 3.56 ตามลำดับ ตามมาด้วยบทบาทในการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน 3.44 พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ 3.40 และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.60 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯมีหน้าที่หลักในการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์พืชอยู่แล้ว ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังยึดถือ

การใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆอยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่ เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.29 โดยบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในแต่ละอย่างต่างกั้กันดังต่อไปนี้ มากที่สุดคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง กับเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.76 รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ 3.64 อันดับสามคือเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.44 ต่อมาคือเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯได้ 3.17 ตามมาด้วยศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์ฯกับประชาชนในชุมชน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเสริมสร้างรายได้ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.90 , 2.86 และ 2.78 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ต้องการให้เกษตรกรรู้จักหาวิธีการแก้ปัญหาขึ้นต้นเพื่อช่วยเหลือตนเองก่อน ส่วนในเรื่องการของการส่งเสริมให้เกษตรกรประกอบอาชีพเสริมหลังจากการเก็บเกี่ยวที่มีน้อยนั้น เป็นเพราะทางศูนย์ได้มีการส่งเสริมแล้วแต่ไม่ค่อยมีเกษตรกรสนใจเท่าที่ควร

11. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่มิที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป โดยบทบาทโดยรวมทั้ง 4 ด้านในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างนั้นเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทอยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57 โดยบทบาทในด้านบุคลากรมีมากที่สุด คือ 3.66 รองลงมาคือบทบาทด้านบริการ 3.63 อันดับสามคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.62 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรค่อนข้างมาก ส่วนในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าศูนย์ฯมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนค่อนข้างน้อย

บทบาทด้านบุคลากร พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.66 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือมีมากที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.04 รองๆลงมาก็คือ บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ 3.92 บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ 3.67 บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ และบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาอย่างใกล้ชิด มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.58 ตามมาด้วยบทบาทในการมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน 3.46 และสุดท้ายบทบาทที่ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ 3.38 ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีบุคลากรค่อนข้างน้อย จึงอาจจะไม่เพียงพอในการให้บริการ ส่วนในด้านที่บุคลากรให้ความเป็นกันเอง

กับประชาชนที่มาติดต่อที่มีมากนั้นเป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่ของศูนย์ที่คอยให้การต้อนรับและช่วยเหลือประชาชนที่มาติดต่อนั้นก็เป็นคนในชุมชนระแวกนั้น

บทบาทด้านการบริการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิบทบาทอยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.63 ซึ่งถ้าเรียงลำดับบทบาทแต่ละอย่างจากน้อยไปหามากจะพบว่า บทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ กับบทบาทที่ศูนย์ฯ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็วมีน้อยที่สุดเท่ากัน คือ 3.29 ต่อมาคือบทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ 3.50 บทบาทในการแนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.63 อันดับสี่คือบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร 3.71 ต่อมาคือเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง 3.75 อันดับสองคือบทบาทในการแนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.83 และบทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.96 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเคยมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรแล้วไม่ค่อยมีผู้ให้ความสนใจเท่าที่ควรประกอบกับต้องใช้งบประมาณในการจัดงานค่อนข้างสูง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากคือการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้เกษตรกรนั้นเป็นเพราะว่าการแนะนำพันธุ์พืชนั้นเป็นหน้าที่ของศูนย์หลักของศูนย์ฯ อยู่แล้ว

บทบาทด้านเทคโนโลยีพบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.62 บทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้คือส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.04 รองลงมาคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร 3.96 อันดับสามและสี่คือ บทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ และตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.83 และ 3.50 ตามลำดับต่อมาคือทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร 3.50 ทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.46 และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.92 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯ ได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ดินจึงไม่สนับสนุนให้เกษตรกรใช้ยาฆ่าแมลง และสารเคมีต่างๆ เพื่อเป็นการรักษาคุณภาพของดินและยังปลอดภัยกับตัวเกษตรกรเองอีกด้วย ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังยึดถือการใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆ อยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 โดยมีบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้มากที่สุด รองลงมาคือบทบาทที่ศูนย์ฯ จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์

ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน อันดับสามและสี่คือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตน และเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ 3.79 , 3.71 , 3.38 และ 3.33ตามลำดับ ต่อมาอันดับห้าคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว กับเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.25 ตามมาด้วยบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.21 และบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.90 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ฯต้องการให้เกษตรกรและประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรที่ถูกต้อง ส่วนในเรื่องการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักอย่างอื่นด้วยจึงยากแก่การรวมกลุ่มกัน เพราะต่างก็ต้องรับผิดชอบงานของตนเอง

12. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่จำแนกตามอายุไม่เกิน 25 ปี, 25-50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.31 ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอายุ 25-50 ปี เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอายุ 51 ปีขึ้นไป เห็นว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57

บทบาทด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.46 กลุ่มตัวอย่างอายุ 25-50 ปี เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างอายุ 51 ปีขึ้นไป โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 และ 3.66 ตามลำดับ

บทบาทด้านการบริการ กลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 ส่วนกลุ่มตัวอย่างอายุ 25-50 ปี เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 และกลุ่มตัวอย่างอายุ 51 ปีขึ้นไป เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.63

บทบาทด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี และ อายุ 25-50 ปี เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.37 และ 3.45 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างอายุ 51 ปีขึ้นไป เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.62

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี, 25-50 ปี และ อายุ 51 ปีขึ้นไป เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันทั้งสามกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างอายุไม่เกิน 25 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.97 ส่วนกลุ่มตัวอย่างอายุ 25-50 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.29 และ กลุ่มตัวอย่างอายุ 51 ปีขึ้นไป มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36

13. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ที่มีสถานภาพ โสต ที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ทั้ง 4 ด้าน มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 3.52 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยบทบาทในด้านการบริการมีมากที่สุด คือ 3.58 รองลงมาคือ บทบาทด้านบุคลากรเท่ากับบทบาทด้านเทคโนโลยี คือ 3.54 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรค่อนข้างมาก ส่วนในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าศูนย์ฯมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนค่อนข้างน้อย

ด้านบุคลากร พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อมีมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.05 รองลงมาคือบุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ 3.76 อันดับสามและสี่คือ บทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ และมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71 และ 3.52 ตามลำดับ ต่อมาคือบทบาทที่บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.48 ตามมาด้วยบทบาทในการมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ และบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24 และ 3.05 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเป็นการยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนในด้านที่บุคลากรอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มีมากนั้นเป็นเพราะว่าทางศูนย์มีเจ้าหน้าที่ที่คอยให้การต้อนรับและช่วยเหลือประชาชนที่มาติดต่อ

ด้านการบริการ ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์ฯมีบทบาทในการแจกจ่ายหนักร่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่มากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.05 รองลงมาคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ 3.86 อันดับสาม สี่ และห้าคือบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกร ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ และบทบาทในการจัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.81 , 3.76 และ 3.71ตามลำดับ ต่อมาอันดับหกคือบทบาทในการแนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ กับแนะนำการเก็บรักษาหนักร่อนพันธุ์เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.62 ตามมาด้วยเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง และศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว อยู่ในอันดับเจ็ดและแปดซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.48 และ 3.29 ตามลำดับ และสุดท้ายคือบทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 2.62 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเคยมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรแล้วไม่ค่อยมีผู้ให้ความสนใจเท่าที่ควรประกอบกับต้องใช้งบประมาณในการจัดงานก่อน

ข้างสูง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากคือแจกจ่ายหน่วยพันธุ์พืชให้เกษตรกรนั้นเป็นเพราะว่าการแจกจ่ายหน่วยพันธุ์พืชนั้นเป็นหน้าที่ของศูนย์หลักของศูนย์ฯอยู่แล้ว

บทบาทด้านเทคโนโลยี ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 บทบาทที่มีมากที่สุดคือการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.05 รองลงมาคือบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.86 ต่อมาคือทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร 3.61 ตามมาด้วยอันดับสี่ ห้า และหกคือ บทบาทในการพัฒนาวิธีป้องกัน โรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติ และตรวจ พื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 3.43 และ 3.29 ตามลำดับและบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสดเห็นว่าน้อยที่สุดในด้านนี้คือ บทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.00 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯ มีหน้าที่หลักในการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์พืชอยู่แล้ว ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังยึดถือการใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆอยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในด้านนี้พบว่าบทบาทในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้นั้นมีมากที่สุดคือ 3.62 รองลงมาคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง 3.57 อันดับสามคือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร 3.52 ต่อมาคือเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.43 ตามมาด้วยบทบาทในการเกิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน และส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 , 3.14 และ 2.86 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ฯต้องการให้เกษตรกรได้เรียนรู้เรื่องการทำการเกษตรที่ถูกต้อง ส่วนในเรื่องการส่งเสริมให้เกษตรกรประกอบอาชีพเสริมที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าเกษตรกรบางรายก็มีอาชีพอื่นทำอยู่แล้วจึงมีเพียงบางส่วนที่ให้ความสนใจในการแนะนำของศูนย์ฯ

14. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ที่มีสถานภาพสมรสที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ทั้ง 4 ด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยของบทบาททั้ง 4 ด้าน โดยรวมคือ 3.41 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยบทบาทในด้านบุคลากรมีมากที่สุด คือ 3.52 รองลงมาคือ บทบาทด้านการบริการ 3.49 อันดับสามคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.44 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้าน

ความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.18 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรค่อนข้างมาก

ด้านบุคลากร พบว่า บทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่นาด้านนี้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.52 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทที่บุคลากรซึ่งเป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้มีมากที่สุดคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.91 รองลงมาคือบุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ 3.78 อันดับสามและสี่คือบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ และมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.72 และ 3.49 ตามลำดับ ตามาด้วยบทบาทในการมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ และบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ อยู่ในอันดับที่ห้าและหก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 และ 3.22 ตามลำดับ สุดท้ายคือบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิดมีบทบาทน้อยที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.16 ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเป็นการยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนในด้านที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาได้ที่มีมากนั้นเป็นเพราะว่านักวิชาการของศูนย์ฯเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการเกษตรโดยตรง

บทบาทด้านการบริการ ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ศูนย์วิจัยพืชไร่นามีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทในการแจกจ่ายนำท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่นามีมากที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.88 รองลงมาคือบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่นาใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.84 อันดับสาม สี่ และห้า คือ เมื่อมีการจัดงานศูนย์ได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง, แนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ และส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73, 3.63 และ 3.58 ตามลำดับ ต่อมาคือบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ และศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว อยู่ในอันดับเจ็ด แปด และเก้า โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงตามลำดับคือ 3.44, 3.24 และ 3.16 สุดท้ายคือ บทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์มีเจ้าหน้าที่ค่อนข้างน้อยและต้องรับผิดชอบเกษตรกรทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงอาจจะดูแลไม่ทั่วถึง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากคือแจกจ่ายนำท่อนพันธุ์พืชไร่ให้เกษตรกรนั้นเป็นเพราะว่าการแจกจ่ายนำท่อนพันธุ์พืชไร่เป็นหน้าที่ของศูนย์หลักของศูนย์ฯอยู่แล้ว

บทบาทด้านเทคโนโลยีกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่นามีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยมีบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ

ให้แก่เกษตรกรน้อยที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.69 ซึ่งแตกต่างกับบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี ที่มีมากที่สุดในด้านนี้คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.78 อันดับสองคือบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ กับบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 เท่ากัน ตามมาด้วยบทบาทในการทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ไร่ของเกษตรกร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับบทบาทในการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน คือ 3.55 ต่อมาคือบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ อยู่ในอันดับสี่ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.34 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯ ต้องการที่จะให้เกษตรกรหลีกเลี่ยงจากสารเคมี และเป็นการอนุรักษ์ดินและธรรมชาติไปในตัวด้วย ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังยึดถือการใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆอยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งเมื่อเฉลี่ยโดยรวมแล้วปรากฏว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.18 ซึ่งเรียงลำดับจากน้อยไปหามากได้ดังนี้ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร 2.69 บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว 2.84 เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ 2.90 ต่อมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ 3.05 อันดับสี่ สาม และสอง คือ บทบาทในการที่ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.10 , 3.26 และ 3.79 ตามลำดับ และบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีมากที่สุดในด้านนี้คือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.81 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ต้องการให้เกษตรกรรู้จักหาวิธีการแก้ปัญหาขั้นต้นเพื่อช่วยเหลือตนเองก่อน ส่วนในเรื่องการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักอย่างอื่นที่ต้องทำดังนั้นจึงยากที่จะมารวมตัวกันได้

15. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ที่มีสถานภาพหม้าย-หย่าร้างที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ทั้ง 4 ด้าน นั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.34 โดยบทบาทในด้านการบริการมีมากที่สุด คือ 3.52 รองลงมาคือ บทบาทด้านบุคลากร 3.45 อันดับสามคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.24 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.10 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ได้ให้ความสำคัญกับการบริการเกษตรกรและประชาชนเป็นเรื่องหลัก

ด้านบุคลากร พบว่าบทบาทด้านนี้ของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า บทบาทในการที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ กับบุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรมีมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.00 รองลงมาคือบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.69 อันดับสามคือบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ 3.23 อันดับสี่ ห้า และหก คือ บทบาทในการมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสาขางาน ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ และบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้เกษตรกรอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.14, 3.08 และ 3.00 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อมองภาพโดยรวมแล้วพบว่า บทบาทในด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออก จึงเป็นการยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนในด้านที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาได้ที่มีมากนั้นเป็นเพราะว่านักวิชาการเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการเกษตรโดยตรง

ด้านการบริการ ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างนั้น เห็นว่าบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 โดยเรียงลำดับจากค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อยที่สุด คือบทบาทในการแจกจ่ายหน่วยก่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่, ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีแปรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้, บทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ กับบทบาทที่เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยดังต่อไปนี้ 3.92, 3.77 และ 3.69 ตามลำดับ ต่อมาคือ บทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร, แนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ, แนะนำการเก็บรักษาหน่วยก่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ กับ ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน, บทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ และบทบาทที่ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.62, 3.54, 3.38, 3.15 และ 3.08 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์มีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบมากมายจึงอาจจะดูแลได้ไม่ทั่วถึง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากคือแจกจ่ายหน่วยพันธุ์พืชไร่ให้เกษตรกรนั้นเป็นเพราะว่าการแจกจ่ายพันธุ์พืชไร่เป็นหน้าที่ของศูนย์หลักของศูนย์ฯอยู่แล้ว

ด้านเทคโนโลยี พบว่าตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมีมีมากที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85 รองลงมาคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร 3.69 อันดับสามคือบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไว้อยู่เสมอ, ตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน และบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.38 ต่อมาคือบทบาทในการทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่

ของเกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.23 และบทบาทที่น้อยที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.77 เมื่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ต้องการที่จะให้เกษตรกรหลีกเลี่ยงจากสารเคมี และเป็น การอนุรักษ์ดินและธรรมชาติไปในตัวด้วย ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัว เกษตรกรเองก็ยังยึดถือการใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆอยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัย ก็ยังมีราคาสูงอยู่เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าบทบาทในด้านนี้ ของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.10 โดยบทบาทของศูนย์ในด้านนี้ตาม ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่ามีน้อยที่สุดคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาของตนเอง กับบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ มีค่า คะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.46 ส่วนบทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69 รองลงมาคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ ได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 ตามมาด้วยบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้ เกี่ยวกับการเกษตร กับบทบาทในการที่ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร กับประชาชนในชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.31 อันดับสี่และห้าคือ บทบาทในการส่งเสริมให้ เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเป็นกลุ่มเกษตรกร และบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกร รวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังจากการเก็บเกี่ยว โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.08 และ 2.92 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ต้องการที่จะให้เกษตรกรได้เรียนรู้การทำเกษตรที่ถูกต้อง ส่วนในเรื่องการ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเองที่มีน้อยนั้นอาจเป็นเพราะว่าทางศูนย์ไม่ ต้องการให้เกิดความล่าช้าในการแก้ปัญหา

16. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ที่มีจำแนกตาม สถานภาพโสด, สมรส และ หม้าย-หย่าร้าง พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสด เห็นว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสถานภาพ สมรส เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง สถานภาพหม้าย-หย่าร้าง เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33

บทบาทด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสด เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับ กลุ่มตัวอย่างสถานภาพสมรส โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 และ 3.52 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างสถาน ภาพหม้าย-หย่าร้าง เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45

บทบาทด้านการบริการ กลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสด เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 ส่วนกลุ่มตัวอย่างสถานภาพสมรส เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 และกลุ่มตัวอย่างสถานภาพหม้าย-หย่าร้าง เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52

บทบาทด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสด เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 ส่วนกลุ่มตัวอย่างสถานภาพสมรส เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 และกลุ่มตัวอย่างสถานภาพหม้าย-หย่าร้าง เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างทั้งสถานภาพโสด, สมรส และหม้าย-หย่าร้าง เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันทั้งสามกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างสถานภาพโสด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 ส่วนกลุ่มตัวอย่างสถานภาพสมรส มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.18 และ กลุ่มตัวอย่างสถานภาพหม้าย-หย่าร้าง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.10

17. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทศูนย์วิจัยพืชไร่นานาชาติที่มีการศึกษาในระดับประถมที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่นานาชาติทั้ง 4 ด้าน นั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.47 โดยบทบาทในด้านบุคลากรมีมากที่สุด คือ 3.55 รองลงมาคือ บทบาทด้านการบริการ 3.51 อันดับสามคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.46 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรค่อนข้างมาก

ในด้านบุคลากร พบว่าบทบาทด้านนี้ของศูนย์วิจัยพืชไร่นานาชาติในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทในการที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้มีมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.89 รองลงมาคือบทบาทในการที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.80 ตามมาด้วยบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.72 อันดับสี่ ห้า และหก คือบทบาทในการมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน, ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ และบทบาทที่บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรอย่างเต็มที่ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47, 3.31 และ 3.26 ตามลำดับ และบทบาทที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์ฯมีน้อยที่สุดในด้านนี้คือ บทบาทในการที่บุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.25 ซึ่งเมื่อมองโดยภาพรวมแล้ว บทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่นานาชาติตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.53 ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออก จึงเป็นการยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนในด้านที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาได้มีมากนั้นเพราะว่าบุคลากรที่เป็นนักวิชาการมีความรู้ความสามารถในเรื่องการเกษตรโดยตรง

ในด้านการบริการตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าบทบาทโดยรวมของด้านนี้อยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 โดยที่บทบาทที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามากที่สุดในด้านนี้คือ บทบาทที่มีการแจกจ่ายหน่วยพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85 รองลงมาคือบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกร และประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.80 ตามมาด้วยบทบาทที่เมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง, จัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร และ ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73, 3.64 และ 3.62 ตามลำดับ ต่อมาคือบทบาทในการแนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษา มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ, แนะนำการเก็บรักษาหน่วยพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ, ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว และบทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ ซึ่งอยู่ในอันดับหกเจ็ด แปด และเก้า โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47, 3.35, 3.27 และ 3.22 สุดท้ายคือบทบาทในการฝึกฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.15 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเคยมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรแล้วไม่ค่อยมีผู้ให้ความสนใจเท่าที่ควรประกอบกับต้องใช้งบประมาณในการจัดงานค่อนข้างสูง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากคือแจกจ่ายหน่วยพันธุ์พืช และแนะนำให้เกษตรกรนั้นเป็นเพราะว่าการแจกจ่ายหน่วยพันธุ์พืชเป็นหน้าที่ของศูนย์หลักของศูนย์ฯอยู่แล้ว

ด้านเทคโนโลยี พบว่าบทบาทในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.46 โดยจะเรียงลำดับจากน้อยไปหามากดังนี้ บทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกรมีน้อยที่สุดคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.72 ต่อมาคือบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 ตามมาด้วยอันดับห้าคือบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.51 ต่อมาอันดับสี่ สาม และสองคือบทบาทในการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน, บทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร และบทบาทในการทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52, 3.58 และ 3.64 ตามลำดับ และบทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.78 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯต้องการที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรอนุรักษ์ธรรมชาติ และยังปลอดภัยต่อตัวเกษตรกรเองอีกด้วย ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังยึดถือการใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆอยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในด้านนี้พบว่าบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง กับเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาปฏิบัติงานได้มีคะแนนมากที่สุดเช่นกัน คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.74 รองลงมาคือบทบาทที่ศูนย์ฯจัดกิจกรรม

เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.59 ต่อมาคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้เข้ามาเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.53 อันดับสี่คือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.32 ตามมาด้วยบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเป็นกลุ่มเกษตรกร, เปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้ และบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังจากการเก็บเกี่ยว โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.22, 3.09 และ 2.99 ซึ่งเมื่อมองโดยรวมแล้วบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ต้องการให้เกษตรกรได้เรียนรู้การทำเกษตรที่ถูกต้อง ส่วนในเรื่องการส่งเสริมให้ประกอบอาชีพเสริมที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพมากกว่าหนึ่งอาชีพอยู่แล้ว จึงมีผู้ที่สนใจในการส่งเสริมนี้ไม่มากเท่าใดนัก

18. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ที่มีการศึกษาระดับมัธยมที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ทั้ง 4 ด้าน นั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.35 โดยบทบาทในด้านบุคลากรมีมากที่สุด คือ 3.45 รองลงมาคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.38 อันดับสามคือ บทบาทด้านการบริการ 3.32 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.28 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรค่อนข้างมาก

บทบาทด้านบุคลากร ในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้มีมากที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.96 รองลงมาคือบทบาทที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาแก่เกษตรกรได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.83 ตามมาด้วยบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.50 อันดับสี่ ห้า และหก คือ บทบาทที่ศูนย์ฯ มีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ, มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน และบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33, 3.29 และ 3.17 และสุดท้ายบทบาทที่น้อยที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทที่บุคลากรติดตาม ประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.04 ซึ่งเมื่อมองภาพโดยรวมแล้วจะเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออก จึงเป็นการยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนในด้านที่บุคลากรอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มีมากนั้นเป็นเพราะว่าทางศูนย์มีเจ้าหน้าที่ที่คอยให้การต้อนรับและช่วยเหลือประชาชนที่มาติดต่อ

บทบาทด้านการบริการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.32 ซึ่งถ้าเรียงลำดับบทบาทแต่ละอย่างจากน้อยไปหามากจะพบว่า บทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีน้อยที่สุดคือ 2.75 ต่อมาคือบท

บาทที่ศูนย์ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว 2.83 บทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ 3.17 อันดับเจ็ดคือบทบาทในการแนะนำการเก็บรักษาอ่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.21 ต่อมาคือเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธุ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง 3.25 อันดับห้าคือบทบาทในการแนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.38 อันดับสี่ สาม และสองคือ บทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร, ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ และบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42, 3.50 และ 3.79 และบทบาทในด้านนี้ที่มีมากที่สุดตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการแจก จำหน่ายอ่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเคยมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรแล้ว ไม่ค่อยมีผู้ให้ความสนใจเท่าที่ควรประกอบกับต้องใช้งบประมาณในการจัดงานค่อนข้างสูง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากคือแจกจำหน่ายพันธุ์พืชไร่ให้เกษตรกรนั้นเป็นเพราะว่าการแจกจำหน่ายพันธุ์พืชไร่เป็นหน้าที่ของศูนย์หลักของศูนย์ฯ อยู่แล้ว

บทบาทด้านเทคโนโลยีพบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.38 บทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้คือปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร กับทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ที่มีค่าคะแนนเท่ากัน คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.75 รองลงมาคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี กับตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดินตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดินมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.38 อันดับสามและสี่คือ บทบาทในการทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร และบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 และ 3.25 ตามลำดับ และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.83 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯ มีหน้าที่หลักในการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์พืชไร่อยู่แล้ว ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังมีติดถือการใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆ อยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่ เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.28 โดยมีบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหของตนมากที่สุด รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ อันดับสามและสี่คือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ 3.83 , 3.75 , 3.38 และ 3.08 ตามลำดับ ต่อมาอันดับห้าคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้

ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร 2.96 ตามมาด้วยบทบาทที่ศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน 2.71 และบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังจากการเก็บเกี่ยว โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.67 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ฯต้องการให้เกษตรกรรู้จักหาวิธีการแก้ปัญหาขั้นต้นเพื่อช่วยเหลือตนเองก่อน ส่วนในเรื่องการส่งเสริมให้เกษตรกรประกอบอาชีพเสริมนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ก็มีอาชีพเสริมของตนเองอยู่แล้ว

19. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมโดยบทบาทโดยรวมทั้ง 4 ด้านในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างนั้นเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67 โดยบทบาทในด้านการบริการมีมากที่สุด คือ 3.84 รองลงมาคือ บทบาทด้านบุคลากร 3.74 อันดับสามคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.69 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ฯได้ให้ความสำคัญกับการบริการเป็นหลัก

บทบาทด้านบุคลากร พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.74 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ กับบุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ มีมากที่สุดเท่ากัน คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.18 รองลงมาคือ ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 4.09 บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ 3.73 ตามมาด้วยบทบาทในการมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน 3.55 มีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ 3.27 และสุดท้ายบทบาทที่บุคลากรติดตาม ประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด 3.18 ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออก จึงเป็นการยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนในด้านที่บุคลากรอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มีมากที่สุดนั้นเป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯมีเจ้าหน้าที่ที่คอยให้การต้อนรับและช่วยเหลือประชาชนที่มาติดต่อ

บทบาทด้านการบริการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.84 ซึ่งถ้าเรียงลำดับบทบาทแต่ละอย่างจากน้อยไปหามากจะพบว่า บทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ, บทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ และบทบาทที่ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็วมีน้อยที่สุดเท่ากัน คือ 3.73 ต่อมาคือบทบาทในการแนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ และบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.82 อันดับสองคือบทบาทในการแนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ, ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ และเมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่าง

ทั่วถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.91 และบทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเคยมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรแล้วไม่ค่อยมีผู้ให้ความสนใจเท่าที่ควรประกอบกับต้องใช้งบประมาณในการจัดงานค่อนข้างสูง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากที่สุดคือการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรนั้นเป็นเพราะว่าการแนะนำพันธุ์พืชนั้นเป็นหน้าที่ของศูนย์หลักของศูนย์อยู่แล้ว

บทบาทด้านเทคโนโลยีพบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับมาก คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69 บทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้คือปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร กับทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.10 รองลงมาคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี 4.00 อันดับสามคือ บทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ และทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.73 ต่อมาคือบทบาทในการตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน 3.64 และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.55 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์มีหน้าที่หลักในการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์พืชอยู่แล้ว ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังยึดถือการใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆอยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 โดยมีบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้มากที่สุด รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร อันดับสามและสี่คือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร และบทบาทที่ที่ศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยคือ .10 , 4.00 , 3.64 และ 3.27 ต่อมาอันดับห้าคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง กับเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.18 ตามมาด้วยบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ 3.09 และบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังจากการเก็บเกี่ยว โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.64 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ต้องการให้เกษตรกรได้เรียนรู้ถึงการทำเกษตรที่ถูกต้อง ส่วนในเรื่องการส่งเสริมให้เกษตรกรประกอบอาชีพเสริมนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ก็มีอาชีพเสริมของตนเองอยู่แล้ว

20. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพีชไร้จำแนกตามระดับการศึกษาประถม, มัธยม และ สูงกว่ามัธยม พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.48 ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับมัธยม เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม เห็นว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69

บทบาทด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.53 กลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับมัธยม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 ส่วนกลุ่มตัวอย่างการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม เห็นว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.74

บทบาทด้านการบริการ กลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 ส่วนกลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับมัธยม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.32 และกลุ่มตัวอย่างการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.84

บทบาทด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถม และ มัธยม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.46 และ 3.38 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถม, มัธยม และ สูงกว่ามัธยม เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันทั้งสามกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับประถม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 ส่วนกลุ่มตัวอย่างการศึกษาระดับมัธยม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.28 และกลุ่มตัวอย่างการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49

21. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพีชไร้ที่มีรายได้น้อยกว่า 4,000 บาท โดยภาพรวมพบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพีชไร้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 โดยบทบาทในด้านการบริการมีมากที่สุด คือ 3.56 รองลงมาคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.54 อันดับสามคือ บทบาทด้านบุคลากร 3.52 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.34 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ให้ความสำคัญกับการบริการเป็นหลัก

ด้านบุคลากร พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพีชไร้ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยอยู่ในระดับมากคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 ซึ่งพบว่าบทบาทบุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้มีมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.86 รองลงมาคือบทบาทที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ 3.83 อันดับสามคือบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.73 ลำดับต่อมาคือมี

บุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน 3.47 อันดับห้าคือบทบาทที่ศูนย์ฯ มีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ กับบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.27 ตามมาด้วยบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด อยู่ในอันดับสุดท้าย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.20 ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จึงเป็นการยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนในด้านที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาที่มีมากนั้นเป็นเพราะว่า นักวิชาการเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการเกษตรโดยตรง

ด้านการบริการ พบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.56 ซึ่งเรียงจากน้อยไปหามากดังนี้คือ บทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26 บทบาทที่ศูนย์ฯ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว 3.30 จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.33 จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.39 อันดับต่อไปคือบทบาทแนะนำการเก็บรักษาอ่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.56 อันดับห้าคือแนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลัง และพืชไร่อื่นๆ 3.70 อันดับสี่และสามคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ และเมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯ มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73 และ 3.73 ตามมาด้วยบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีคะแนนเฉลี่ย 3.80 และมากที่สุดคือบทบาทในการแจกจ่ายหน่อพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ 3.83 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯ มีงานมากมายที่ต้องรับผิดชอบจึงไม่สามารถที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากคือแจกจ่ายพันธุ์พืชไร่ให้เกษตรกรนั้นเป็นเพราะว่าการแจกจ่ายพันธุ์พืชไร่เป็นหน้าที่ของศูนย์หลักของศูนย์ฯ อยู่แล้ว

ด้านเทคโนโลยี พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 มากที่สุดคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.77 รองลงมาคือส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติ 3.69 อันดับสามและสี่คือบทบาทในการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน และทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67 และ 3.66 ตามลำดับ ตามมาด้วยบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ 3.54 อันดับหกคือบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ 3.53 และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.89 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯ มีหน้าที่หลักในการปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์พืชไร่อยู่แล้ว ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังยึดถือการใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆ อยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่เกษตรกรก็ไม่ค่อยกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.34 โดยบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในแต่ละอย่างต่างกัันดังต่อไปนี้ มากที่สุดคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับคือ 3.89 รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ 3.80 อันดับสามคือเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ 3.37 อันดับสี่คือบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.27 ต่อมาคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังจากการเก็บเกี่ยว 3.10 ตามมาด้วยศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์ฯกับประชาชนในชุมชน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯได้ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.00 , 2.96 และ 2.94 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ฯต้องการให้เกษตรกรรู้จักหาวิธีการแก้ปัญหาขั้นต้นเพื่อช่วยเหลือตนเองก่อน ส่วนในเรื่องการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นที่มีน้อยนั้นอาจเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองไม่ค่อยกล้าเปิดใจที่จะบอกว่าตนเองต้องการให้ศูนย์ฯปรับปรุงอะไรบ้างที่ทางศูนย์ฯก็ยินดีที่จะรับฟัง

22. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีรายได้ 4,001-6,000 บาท โดยภาพรวมพบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47 โดยบทบาทในด้านการบริการมีมากที่สุด คือ 3.56 รองลงมาคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.54 อันดับสามคือ บทบาทด้านบุคลากร 3.52 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.34 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ฯให้ความสำคัญในเรื่องการบริการเป็นหลัก

ด้านบุคลากร พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่มิในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยอยู่ในระดับมากคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.53 ซึ่งพบว่าบทบาทที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ กับบทบาทที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้มีมากที่สุดเท่ากัน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.89 รองลงมาคือบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.72 อันดับสามคือบทบาทที่บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ 3.42 ลำดับต่อมามีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน 3.36 อันดับห้าคือบทบาทที่ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.33 ตามมาด้วยบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด อยู่ในอันดับสุดท้าย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.08 ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออก จึงเป็นการยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนในด้านที่บุคลากรอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มีมากนั้นเป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯมีเจ้าหน้าที่ที่คอยให้การต้อนรับและช่วยเหลือประชาชนที่มาติดต่อ

ด้านการบริการ พบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 ซึ่งเรียงจากน้อยไปหามากดังนี้คือ บทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.78 บทบาทในการแนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.00 แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ 3.25 อันดับต่อไปคือบทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ 3.33 อันดับหกคือบทบาทที่ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว 3.39 อันดับห้าและสี่คือบทบาทที่เมื่อมีการจัดงานทางศูนย์ฯมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง และบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.64 และ 3.67 ตามมาด้วยบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีคะแนนเฉลี่ย 3.83 อันดับสองคือบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร 3.92 และมากที่สุดคือบทบาทในการแจกจ่ายท่อนพันธุ์ และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ 4.00 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเคยมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรแล้วไม่ค่อยมีผู้ให้ความสนใจเท่าที่ควรประกอบกับต้องใช้งบประมาณในการจัดงานค่อนข้างสูง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากคือแจกจ่ายพันธุ์พืชไร่ให้เกษตรกรนั้นเป็นเพราะว่าการแจกจ่ายพันธุ์พืชไร่เป็นหน้าที่ของศูนย์หลักของศูนย์ฯอยู่แล้ว

ด้านเทคโนโลยี พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 บทบาทที่มีมากที่สุดคือบทบาทในส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.81 รองลงมาคือบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.75 อันดับสามและสี่คือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร และทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.72 และ 3.56 ตามลำดับ ตามมาด้วยบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ 3.14 อันดับหกคือบทบาทในการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน 3.08 และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.72 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯต้องการให้เกษตรกรอนุรักษ์ธรรมชาติ และยังเป็นการป้องกันตัวเองจากสารเคมีด้วย ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังยึดถือการใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆอยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มิมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.48 โดยบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในแต่ละอย่างต่างกันดังต่อไปนี้ มากที่สุดคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92 รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมใน

การแก้ไขปัญหของตนเอง 3.83 อันดับสามคือเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกเข้ามามีการศึกษาดูงานได้ 3.61 อันดับสี่คือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ 3.53 ต่อมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯ ได้ 3.42 ตามมาด้วยศูนย์ฯ จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์ฯ กับประชาชนในชุมชน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพหลังจากการเก็บเกี่ยว ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.39 , 3.28 และ 2.83 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ฯ ต้องการให้เกษตรกรได้เรียนรู้การทำเกษตรแบบถูกวิธี ส่วนในเรื่องการส่งเสริมให้เกษตรกรประกอบอาชีพเสริมที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ก็มีอาชีพเสริมกันอยู่แล้ว

23. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่นี้มีรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป โดยภาพรวมพบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่นี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24 โดยบทบาทในด้านบุคลากรมีมากที่สุด คือ 3.40 รองลงมาคือ บทบาทด้านการบริการ 3.35 อันดับสามคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.15 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.03 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ฯ มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรค่อนข้างมาก

ด้านบุคลากร พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่นี้ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยอยู่ในระดับปานกลางคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 ซึ่งพบว่าบทบาทที่บุคลากรสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้มีมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.79 รองลงมาคือบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.71 อันดับสามคือบุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้ 3.50 อันดับสี่ ห้า และหก คือ บทบาทที่ศูนย์ฯ มีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ, บุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน กับบุคลากรติดตาม ประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิดมีค่าคะแนนเท่ากัน และ บทบาทที่บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.36 , 3.21 และ 3.00 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรหนึ่งคนอาจมีหน้าที่รับผิดชอบหลายอย่างจึงทำให้การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรอาจจะไม่เต็มที่เท่าที่ควร ส่วนในด้านที่บุคลากรอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มีมากนั้นเป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯ มีเจ้าหน้าที่ที่คอยให้การต้อนรับและช่วยเหลือประชาชนที่มาติดต่อ

ด้านการบริการ ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างนั้น เห็นว่าบทบาทในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.35 โดยเรียงลำดับจากค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อยที่สุด คือบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร, แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ, บทบาทในการแจก จำหน่ายท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ โดยมีค่าเฉลี่ยดังต่อไปนี้ 3.92 , 3.79 และ 3.71 ตามลำดับ ต่อมาคือ บทบาทในการแนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ กับเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ให้

ทราบอย่างทั่วถึง มีค่าคะแนนเท่ากัน, แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ กับ ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน, บทบาทในการส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ กับส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ มีค่าคะแนนเท่ากัน และบทบาทในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50, 3.36, 2.93 และ 2.50 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเคยมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรแล้วไม่ค่อยมีผู้ให้ความสนใจเท่าที่ควรประกอบกับต้องใช้งบประมาณในการจัดงานค่อนข้างสูง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากคือการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อให้ความรู้ด้านการเกษตรนั้น เพราะว่าศูนย์ฯต้องการที่จะให้เกษตรกรและประชาชนทั่วไปมีความรู้ในเรื่องการเกษตร จึงมีการจัดงานเป็นประจำทุกปี

ด้านเทคโนโลยี พบว่าตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมีมากที่สุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.93 รองลงมาคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร 3.79 อันดับสามคือบทบาทในการพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.29 ต่อมาคือบทบาทในการตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.07 อันดับต่อมาคือบทบาทในการทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร กับทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ มีค่าคะแนนเท่ากันคือ 3.00 และบทบาทที่น้อยที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.00 เมื่อมองโดยรวมแล้วบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.15 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ฯต้องการให้เกษตรกรอนุรักษ์ธรรมชาติ และป้องกันตัวเองจากสารเคมีที่เป็นอันตราย ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังยึดถือการใช้เครื่องมือ และวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆอยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อจึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าบทบาทในด้านนี้ของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.03 โดยบทบาทของศูนย์ฯในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่ามีน้อยที่สุดคือ บทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเป็นกลุ่มเกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.36 ส่วนบทบาทที่มีมากที่สุดในด้านนี้ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.79 รองลงมาคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ฯได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 ตามมาด้วยบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังจากการเก็บเกี่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.21 อันดับสี่และห้าคือ บทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร และบทบาทใน

การเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ฯ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.07 และ 2.93 ตามลำดับ ต่อมาอันดับหก และเจ็ด คือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง และ บทบาทที่ศูนย์ฯจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.86 และ 2.50 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ฯต้องการให้เกษตรกรได้เรียนรู้การทำการเกษตรที่ถูกต้อง ส่วนในเรื่องการส่งเสริมให้รวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีน้อยนั้น เป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพและหน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบอีกจึงเป็นการยากที่จะมารวมกลุ่มกัน

24. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่จำแนกตามรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท, 4,001-6,000 บาท และ 6,001 บาทขึ้นไป พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001-6,000 บาท เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47 และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.23

บทบาทด้านบุคลากร กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001-6,000 บาท โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 และ 3.53 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40

บทบาทด้านการบริการ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.56 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001-6,000 บาท เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.35

บทบาทด้านเทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001-6,000 บาท เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.15

บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท, 4,001-6,000 บาท และ 6,001 บาทขึ้นไป เห็นว่ามีบทบาทอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันทั้งสามกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.34 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 4,001-6,000 บาท มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.48 และ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 6,001 บาทขึ้นไป มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.03

25. ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ จำนวน 120 คน โดยภาพรวมพบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 โดยภาพ

รวมพบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่อยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24 โดยบทบาทในด้านบุคลากรมีมากที่สุด คือ 3.40 รองลงมาคือ บทบาทด้านการบริการ 3.35 อันดับสามคือ บทบาทด้านเทคโนโลยี 3.15 ส่วนบทบาทที่มีน้อยที่สุดคือบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.03 ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรค่อนข้างมาก

ด้านบุคลากร พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบทบาทของศูนย์วิจัยอยู่ในระดับปานกลางคือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 ซึ่งพบว่าบทบาทบุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้มีมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.83 รองลงมาคือบทบาทที่บุคลากรในศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้ 3.81 อันดับสามคือบทบาทในการให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ 3.66 ลำดับต่อมาคือมีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน 3.40 อันดับห้าคือบทบาทที่ศูนย์ฯมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ 3.28 ตามมาด้วยบุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ และบุคลากรติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.23 และ 3.21 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเกษตรกรหลายจังหวัดในภาคตะวันออก จึงเป็นการยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง ส่วนในด้านที่บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาได้ที่มีมากนั้นเป็นเพราะว่าบุคลากรเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการเกษตรโดยตรง

ด้านการบริการ พบว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47 ซึ่งเรียงจากน้อยไปหามากดังนี้คือ บทบาทด้านการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.08 บทบาทที่ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว 3.18 ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ 3.24 แนะนำการเก็บรักษาท่อนพันธุ์เมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ 3.29 แนะนำวิธีการปลูกดูแลรักษามันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ 3.52 อันดับต่อไปคือบทบาทในการจัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.56 อันดับสี่คือส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่ทานได้เพื่อเสริมสร้างรายได้ 3.57 อันดับสามคือเมื่อมีการจัดงานศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.65 ตามมาด้วยบทบาทในการแนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ มีคะแนนเฉลี่ย 3.77 และมากที่สุดคือบทบาทในการแจกจ่ายท่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่ 3.83 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเคยมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรแล้วไม่ค่อยมีผู้ให้ความสนใจเท่าที่ควรประกอบกับต้องใช้งบประมาณในการจัดงานค่อนข้างสูง ส่วนบทบาทที่มีระดับมากที่สุดคือแจกจ่ายพันธุ์พืชไร่ให้เกษตรกรนั้นเป็นเพราะว่าการแจกจ่ายพันธุ์พืชไร่เป็นหน้าที่ของศูนย์หลักของศูนย์ฯอยู่แล้ว

ด้านเทคโนโลยี พบว่าบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 มากที่สุดคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วย

วิธีการทางธรรมชาติ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.74 รองลงมาคือบทบาทในการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลัง และพืชไร่อื่นๆเพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร 3.60 อันดับสามและสี่คือบทบาทในการทดสอบใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ และทดสอบปลูกพืชพันธุ์ใหม่ๆในไร่ของเกษตรกร ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57 และ 3.53 ตามลำดับ ตามมาด้วยบทบาทในการตรวจและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน 3.42 พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชไร่อยู่เสมอ 3.38 และสุดท้ายคือบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆให้แก่เกษตรกร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.70 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางศูนย์ต้องการให้เกษตรกรอนุรักษ์ธรรมชาติ และยังเป็นการหลีกเลี่ยงสารเคมีเพื่อความปลอดภัยของตัวเกษตรกรเองอีกด้วย ส่วนการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าตัวเกษตรกรเองก็ยังยึดถือการใช้เครื่องมือและวิธีการเพาะปลูกแบบเก่าๆอยู่ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยก็ยังมีราคาสูงอยู่เกษตรกรก็ไม่มีกำลังซื้อ จึงไม่สามารถที่จะถ่ายทอดวิธีการใช้ได้

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าศูนย์วิจัยพืชไร่มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.05 โดยบทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในแต่ละอย่างต่างกันดังต่อไปนี้ มากที่สุดคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.46 รองลงมาคือบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนภายนอกได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร 3.35 อันดับสามคือเปิดโอกาสให้เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ 3.34 ต่อมาคือเปิดโอกาสให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์ได้ 3.18 ตามมาด้วยส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเสริมสร้างรายได้ 2.86 ต่อมาคือบทบาทในการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกร, เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าเป็นลูกไร่ของศูนย์ และศูนย์จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับประชาชนในชุมชน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.85 , 2.78 และ 2.59 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะทางศูนย์ต้องการให้เกษตรกรรู้จักหาวิธีการแก้ปัญหาขั้นต้นเพื่อช่วยเหลือตนเองก่อน ส่วนในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีน้อยนั้นเป็นเพราะว่าทางศูนย์มีงานที่ต้องรับผิดชอบมากมาย จึงหาโอกาสที่จะจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้ยาก

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่น้ำที่มีต่อเกษตรกร โดยได้แบ่งเป็นด้านต่างๆ 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการบริการ ด้านเทคโนโลยี และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นแบบสอบถามซึ่งมีจำนวน 37 ข้อ แบ่งเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม 5 ข้อ และข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่น้ำ 32 ข้อ ซึ่งส่วนนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรในเขตตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 120 คน ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะข้อมูลทั่วไป

1.1 เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 ส่วนเพศชายมีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 ส่วนใหญ่เพศชายจะประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรมมากกว่า ส่วนเพศหญิงส่วนใหญ่ก็จะทำอาชีพเป็นเกษตรกร

1.2 อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ส่วนมีอายุ 25-50 ปีมีจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 65.0 กลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปมีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ส่วนกลุ่มที่มีอายุไม่เกิน 25 ปีมีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 เพราะคนที่อยู่ในช่วงอายุ 25-50 นี้เป็นวัยแห่งการทำงาน ส่วนพวกที่อายุยังไม่ถึง 25 ปีก็ยังคงเรียนอยู่บ้างหรือไม่ก็ประกอบอาชีพอย่างอื่น ส่วนพวกที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปก็เป็นวัยที่ต้องพักผ่อนไม่ควรออกไปตระเวนออกบ้าน

1.3 สถานภาพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสมีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 71.7 สถานภาพโสดมีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างสถานภาพหม้าย-หย่าร้างมีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 เพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แต่งงานแล้วและอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัว

1.4 การศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมมีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ส่วนกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมมีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 เพราะในอดีตการศึกษายังไม่พัฒนาเท่าปัจจุบัน อีกทั้งครอบครัวของเกษตรกรที่มีความยากจนจึงทำให้ได้ศึกษาแค่ภาคบังคับ คือประถมศึกษา

1.5 รายได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาทต่อเดือนมีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 กลุ่มที่มีรายได้ 4,001-6,000 บาทต่อเดือนมีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ส่วนกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือน 6,001 บาทต่อเดือนขึ้นไปมีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 เพราะอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งราคาในการขายก็ขึ้นอยู่กับตลาดที่ให้ค่อนข้างต่ำ และผลผลิตก็ได้แค่ปีละครั้ง ดังนั้นรายได้ของอาชีพเกษตรกรจึงค่อนข้างต่ำ

ตอนที่ 2 บทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองที่มีต่อเกษตรกร

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ ในด้านบุคลากรมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการบริการ ด้านเทคโนโลยี และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ตามลำดับ

ความคิดที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่แปรตามระดับและตัวแปร พบว่า

ด้านบุคลากร

เพศชายและเพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.49

อายุ 51 ปีขึ้นไปมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.66 รองลงมาคืออายุ 25-50 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.54 ส่วนอายุไม่เกิน 25 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.46

สถานภาพโสดมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.54 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 ส่วนสถานภาพหม้าย-หย่าร้าง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45

การศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.74 รองลงมาคือ การศึกษาระดับประถม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.53 ส่วนการศึกษาระดับมัธยม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45

รายได้ 4,001-6,000 บาทต่อเดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.53 รองลงมาคือ รายได้ต่ำกว่า 4,000 บาทต่อเดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 ส่วนรายได้ 6,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40

ด้านการบริการ

เพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.55 ส่วนเพศชายมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.38

อายุ 51 ปีขึ้นไปมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.63 รองลงมาคืออายุ 25-50 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 ส่วนอายุไม่เกิน 25 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44

สถานภาพโสดมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.58 รองลงมาคือ สถานภาพหม้าย-หย่าร้าง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52 ส่วนสถานภาพสมรสมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49

การศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.84 รองลงมาคือ การศึกษาระดับประถม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 ส่วนการศึกษาระดับมัธยม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.32

รายได้ต่ำกว่า 4,000 บาทต่อเดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.56 รองลงมาคือ รายได้ 4,001-6,000 บาทต่อเดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 ส่วนรายได้ 6,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.35

ด้านเทคโนโลยี

เพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.58 ส่วนเพศชายมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26

อายุ 51 ปีขึ้นไปมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.62 รองลงมาคืออายุ 25-50 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.45 ส่วนอายุไม่เกิน 25 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.37

สถานภาพโสดมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.54 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 ส่วนสถานหม้าย-หย่าร้างมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24

การศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.69 รองลงมาคือ การศึกษาระดับประถม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.46 ส่วนการศึกษาระดับมัธยม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.38

รายได้ต่ำกว่า 4,000 บาทต่อเดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.54 รองลงมาคือ รายได้ 4,001-6,000 บาทต่อเดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 ส่วนรายได้ 6,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.15

ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

เพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.14 ส่วนเพศชายมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.92

อายุ 51 ปีขึ้นไปมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.36 รองลงมาคืออายุ 25-50 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.29 ส่วนอายุไม่เกิน 25 ปี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.97

สถานภาพโสดมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.36 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.18 ส่วนสถานหม้าย-หย่าร้างมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.10

การศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.44 รองลงมาคือ การศึกษาระดับประถม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 ส่วนการศึกษาระดับมัธยม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.28

รายได้ต่ำกว่า 4,000 บาทต่อเดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.54 รองลงมาคือ รายได้ 4,001-6,000 บาทต่อเดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 ส่วนรายได้ 6,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.15

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผลที่ได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อบทบาทโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จึงมีข้อเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านบุคลากร

- ควรเพิ่มการติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิดให้มากขึ้น

2. ด้านการบริการ

- ควรมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรให้มากขึ้นกว่าเดิม
- ควรให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว

3. ด้านเทคโนโลยี

- ควรพัฒนาวิธีการป้องกันโรคและศัตรูพืชให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ควรจัดให้มีการถ่ายทอดวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกรได้รู้

4. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

- ควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิตผลกับพ่อค้า
- ควรมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรของศูนย์กับประชาชนในชุมชนให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบว่าศูนย์มีความสำคัญอย่างไร และทำหน้าที่อะไรในชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาข้อมูลต่างๆ ให้มากกว่านี้ ทั้งเรื่องบทบาทและการทำงานของศูนย์วิจัย
2. เตรียมความพร้อมก่อนการฝึกงานให้มีความพร้อมเพียงพอเมื่อถึงเวลาฝึกงานจริง

บรรณานุกรม

- กฤษฎา สัมพันธ์ธารักษ์. พีชไร่. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2528
- ดิเรก ฤกษ์หว่าย. การส่งเสริมการเกษตร : หลักการและวิธีการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2527
- ดิเรก ฤกษ์หว่าย. การส่งเสริมการเกษตร : หลักการและวิธีการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2538
- ทิตยา สุวรรณชฎ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2510
- ทิตยา สุวรรณชฎ. "สังคมวิทยา" ในวิทยาศาสตร์สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517
- ปรีชา สุกใส. หลักการพัฒนาชุมชน. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม, 2541
- พัทธา สายหนู. กลไกของสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 9, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540
- ไพบูลย์ ช่างเรือน. สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : แพร่วิทยา, 2516
- ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2519
- วิจิตร อวาระกุล. พีชเขตร้อน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2535
- ศูนย์วิจัยพีชไร่ขอนแก่น. รายงานวิจัยประจำปี 2541. ขอนแก่น : ศูนย์วิจัยพีชไร่, 2541
- ศูนย์วิจัยพีชไร่ระยอง. รายงานวิจัยประจำปี 2542. ระยอง : ศูนย์วิจัยพีชไร่, 2542
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ชัยศิริการพิมพ์, 2522
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2523
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2515
- โสภา ชูพิกุลชัย และ อรทัย ชื่นมณุษย์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515
- อุทัย หิรัญโต. การสร้างพลังชุมชน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2519
- อุปถุทธิ์ ศรีจันทร์. บทบาทและความสัมพันธ์ของส่วนราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล.
กรุงเทพฯ : บพิตรการพิมพ์, 2538
- Cohen, Bruce. *J. Introduction to Sociology*. New York : McGraw-Hill Book, 1977
- David, Keith. *Human Relation at Work*. New York : McGraw-Hill Book, 1962

มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก

Burapha University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง บทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองที่มีต่อเกษตรกร กรณีศึกษา : ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง
จังหวัดระยอง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามตอนที่ 1

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความเกี่ยวกับตัวท่านเองตามความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 25 ปี

25 – 50 ปี

51 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

โสด

สมรส

หม้าย / หย่าร้าง

4. การศึกษา

ระดับประถมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา

สูงกว่ามัธยมศึกษา

5. รายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า 4,000 บาท

4,001 – 6,000 บาท

6,001 บาทขึ้นไป

แบบสอบถามตอนที่ 2

แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อบทบาทของศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง
คำชี้แจง

1. แบบสอบถามตอนที่ 2 มี 32 ข้อ
2. ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือเพียงช่องเดียว ให้ตรงกับความเป็นจริง

ข้อ	หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านบุคลากร					
1.	ศูนย์วิจัยมีบุคลากรเพียงพอในการให้บริการ					
2.	มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางในทุกสายงาน					
3.	บุคลากรให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างเต็มที่					
4.	ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอความช่วยเหลือ					
5.	บุคลากรของศูนย์ฯสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาติดต่อได้					
6.	บุคลากรที่เป็นนักวิชาการสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกรได้					
7.	บุคลากร ติดตามประเมินผลการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด					
	ด้านการบริการ					
8.	มีการแจก จักรเย็บผ้าก่อนพันธุ์และเมล็ดพันธุ์พืชไร่					
9.	แนะนำพันธุ์พืชไร่ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ					
10.	แนะนำวิธีการปลูก ดูแลรักษามันสำปะหลัง และพืชไร่อื่นๆ					
12.	จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจ					

ข้อ	หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13.	จัดงานหรือนิทรรศการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้					
14.	ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลเมื่อมีเกษตรกรมาขอความช่วยเหลือ					
15.	ศูนย์ฯให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาอย่างรวดเร็ว					
16.	ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีการแปรรูปมันสำปะหลังที่มันได้เพื่อเสริมสร้างรายได้					
17.	เมื่อมีการจัดงาน ศูนย์ฯได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง					
18.	ด้านเทคโนโลยี ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังและพืชไร่อื่นๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร					
19.	ส่งเสริมให้เกษตรกรดูแลรักษาพืชด้วยวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าให้ใช้สารเคมี					
20.	พัฒนาวิธีการป้องกันโรคและแมลงในพืชไร่อยู่เสมอ					
21.	ทดสอบปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ใหม่ๆ ในไร่ของเกษตรกร					
22.	ตรวจสอบและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของดิน					
23.	ทดสอบการใช้ปุ๋ยเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่					
24.	ถ่ายทอดวิธีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ให้แก่เกษตรกร					
25.	ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง					

แบบประเมินผลการฝึกงาน

ชื่อนิติ : นางสาวนันทวัน สุวรรณโชติ

ชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมการฝึกงาน : นางอัมพร ชังโหมค (หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ)

สถานที่ฝึกงาน : ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

โทร.(038) 681514-5

รายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกงาน

วัน/เดือน/ปี	จำนวน (ชั่วโมง)	รายงานกิจกรรมที่ฝึกงาน	หมายเหตุ
19 มี.ค. 2544	8	รายงานตัวเข้ารับการฝึกงาน	
20 มี.ค. 2544	8	ศึกษาเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์	
21-23 มี.ค. 2544	24	ศึกษาวิธีการปฏิบัติงาน การทำงานของกลุ่มงานต่างๆ ภายในศูนย์	
26-30 มี.ค. 2544	40	ศึกษาการวิธีปฏิบัติงานในห้องเพาะเลี้ยงเชื้อ ปฏิบัติ งานเพาะเลี้ยงเชื้อ สร้างอาหารเชื้อ และศึกษาโรคต่างๆ ในพืชไร่	
2-5 เม.ย. 2544	32	ศึกษาเอกสารและรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมากำหนดแบบ สอบถาม	
9-10 เม.ย. 2544	16	ศึกษาการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และออกสำรวจพื้นที่ในเขต ชุมชน	
11-12 เม.ย. 2544	16	พบอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อให้ตรวจสอบแบบ สอบถาม	
18 เม.ย. 2544	8	ขอข้อมูลจากเทศบาล	
19-20 เม.ย. 2544	16	แก้ไขแบบสอบถาม และออกสำรวจพื้นที่การเกษตร บริเวณใกล้เคียง	
23-24 เม.ย. 2544	16	เก็บและเรียบเรียงข้อมูลครั้งสุดท้าย ออกแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์	
25-30 เม.ย. 2544	32	แจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง	

วัน/เดือน/ปี	จำนวน (ชั่วโมง)	รายการกิจกรรมที่ฝึกงาน	หมายเหตุ
1-18 พ.ค. 2544	80	แจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง สิ้นสุดระยะเวลาการฝึกงาน	
รวม	296 ชม.		

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ผลการประเมิน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

1. กรณีที่ผ่าน นิสิตผู้ฝึกงานสามารถฝึกงานผ่านได้ในระดับ

ดีเยี่ยม

ดี

พอใช้

2. กรณีไม่ผ่าน

เพราะ.....

.....

ลงชื่อ..... *Dr. Cuno*

(นางอัมพร ชังโหมค)

หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง

อาจารย์ผู้ประเมินการฝึกงาน

วันที่ 16 เดือน พ.ค. พ.ศ. 44...

ที่ กษ 0915/500/407

ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง

อ.เมือง จ.ระยอง

21150

วันที่ 25 มิถุนายน 2544

เรื่อง ส่งตัวนิสิตฝึกงานกลับ

เรียน คณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์

อ้างถึง หนังสือที่ ทม 2005/03๙ ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2544

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินผลการฝึกงาน จำนวน 1 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
บูรพา ได้จัดส่งนางสาวนันทวัน สุวรรณโชติ นิสิต วิชาเอก พัฒนาชุมชน ชั้นปีที่ 3 ฝึกงานในวันที่
19 มีนาคม 2544 จนถึงวันที่ 19 พฤษภาคม 2544 ณ ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง นั้น

บัดนี้ การฝึกงานได้สิ้นสุด และครบกำหนดแล้ว จึงขอส่งตัวนางสาวนันทวัน สุวรรณโชติ
กลับมหาวิทยาลัยบูรพา พร้อมนี้ได้จัดส่งแบบประเมินผลการฝึกงาน มาด้วยแล้ว
จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางอัมพร ชังโหมค)

นักวิชาการเกษตร 7 รักษาการแทน

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง

งานธุรการ.-

โทร./โทรสาร (038) 681514-5

ห้องผู้อำนวยการศูนย์ฯ 681516

ประวัติโดยย่อของผู้วิจัย

ชื่อ : นางสาวนันทวัน สุวรรณโชติ

วัน เดือน ปี เกิด : 2 เมษายน 2522

ที่อยู่ปัจจุบัน : 301/11 ถนนสุขุมวิท 24 ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

โทร. (01)5897243, (038)684042

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2535 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนวัดมาบชูด ตำบลห้วยโป่ง
อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

พ.ศ. 2541 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนระยองวิทยาคม ตำบลท่าประดู่
อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

พ.ศ. 2545 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการพัฒนาชุมชน
จากมหาวิทยาลัยบูรพา